BABYΛΩΝΙΑ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ | ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2012 | ΤΕΥΧΟΣ 9ο | ΤΙΜΗ 3 ΕΥΡΩ

9

Αλλαγή της Κοινωνίας με Κράτος ή χωρίς;

Η δεύτερη πανωλεθρία του προέδρου ΜΠΟΥΣ

Επίθεση του Ισραήλ στη Γάζα

Συνέντευξη με τον David Lloyd (συνδημιουργού του V for Vendetta)

Βαβυλωνια Οριζοντια Διακινηση

Ο σημερινός τρόπος διακίνησης από το πρακτορείο Τύπου καθιστά αδύνατη τη διανομή του περιοδικού στα περίπτερα, εξαιτίας υπερβολικών χρεώσεων. Για το λόγο αυτό, αναζητήστε το περιοδικό, όπου κι αν βρίσκεστε, στο βιβλιοπώλη της γειτονιάς σας, ο οποίος μπορεί να το προμηθεύεται από τα παρακάτω πρακτορεία βιβλίων: Φυτράκης, Χριστάκης, Τζεβελέκου, Προμηθευτική.

Για συνδρομές και οποιαδήποτε άλλη πληροφορία μη διστάσετε να επικοινωνήσετε μαζί μας:

Internet: www.babylonia.gr/magazine

Email: babyloniamagazine@yahoo.gr

Facebook: Περιοδικό Βαβυλωνία

Τηλ.: 6974 546230

ΣΗΜΕΙΑ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ

Αθήνα: Nosotros (Θεμιστοκλέους 66), Βοτανικός Κήπος (πλατεία Αγ. Δημητρίου, Πετρούπολη), Συνεργείο-Ηλιούπολη (Ηρώων Πολυτεχνείου και Μ. Αντύπα). Βιβλιοπωλεία: Ναυτίλος (Χαρ. Τρικούπη 28), Πολιτεία (Ασκληπιού 1-3), Πρωτοπορία (Γραβιάς 3-5), Εναλλακτικό (Θεμιστοκλέους 37), Ιανός (Σταδίου 24), Ελευθεριακή Κουλτούρα (Ερεσσού 52), Ελεύθερος Τύπος (Βαλτετσίου 53), Solaris (Μπόταση 6), FREE THINKING ZONE (Σκουφά 64), Φυτράκης (Ιπποκράτους 67), Χριστάκης (Ιπποκράτους 12), Τζεβελέκου (Ζαλόγγου 6), Γράμματα και λέξεις (Αγ. Αρτέμιος, Καφαντάρη 47), Διεθνές (Πανδοσίας 5, Άνω Πατήσια). Περίπτερα: πλατεία Εξαρχείων, πλατεία Κάνιγγος, κέντρο τύπου στη Βαλτετσίου (απέναντι απ' τον Ελεύθερο Τύπο), Μπόταση (απέναντι απ' το Solaris), Ναυαρίνου (απέναντι απ' το πάρκο), Μεσολογγίου, Περικλέους 23-Καλλιθέα

Πειραιάς: Βιβλιοπωλείο Τσαμαντάκης (Καραολή & Δημητρίου 43)

Θεσσαλονίκη: Μικρόπολις (Βενιζ. και Βασ. Ηρακλείου 18), Σχολείο για τη μάθηση της ελευθερίας (Μπιζανίου και Βας. Γεωργίου γωνία). Βιβλιοπωλεία: Πρωτοπορία (Λ. Νίκης 3), Κεντρί (Δ. Γούναρη 22), Μπαρμπουνάκης (Αριστοτέλους 4), Ιανός (Αριστοτέλους 7), Βιβλιοπωλείο Ραγιά (Ερμού 44), Βιβλιοπωλείο Γιάφκα (Γ. Παλαμά 21), Προμηθευτική (Προξένων 7)

Πάτρα: Πρωτοπορία (Γεροκωστοπούλου 31-33), Βιβλιοπωλείο Lexis (Μαιζώνος 38-40)

Ηράκλειο: Βιβλιοπωλείο Αναλόγιο (Ρούσου Χούρδου 8)

Λάρισα: Βιβλιοπωλεία Παιδεία (Κανάρη 11,Μεγ. Αλεξάνδρου 6)

Βόλος: Βιβλιοπωλείο Παιδεία-Ευσταθίου (Δον Δαλεζίου 2)

Ιωάννινα: Βιβλιοπωλείο Αναγνώστης (Πυρσινέλλα 11), Βιβλιοπωλείο Παιδεία (Φ. Τζαβέλα 8)

Χανιά: Βιβλιοπωλείο Το Βιβλίο (Πλ. Κολοκοτρώνη 29)

Λαμία: Βιβλιοπωλείο ΟΙΩΝΟΣ (Κολοκοτρώνη 11)

Καβάλα: Βιβλιοπωλείο Εκλογή (Ομονοίας 133)

Αλεξανδρούπολη: Ελευθερουδάκης (Αδριανουπόλεως 4^{α})

Σέρρες: Βιβλιοπωλείο Επικαιρότητα-Φωτίου (Μεραρχίας 41)

Τρίκαλα: Βιβλιοπωλείο Επιλογή (Ιακωβάκη 5)

Δράμα: Βιβλιοπωλείο Ειρμός (Γεωργίου Ζερβού 6), Βιβλιογνώση (Προύσσης 32)

Ξάνθη: Ανοιχτός Κοινωνικός Χώρος «Xanadu» (Σπάρτης και Ζαλάχα 1, Σαμακώβ), Καφέ-Μπαρ «Το καφενείο» (Γεωργίου Σταύρου 4)

Κέρκυρα: Βιβλιοπωλείο Πλους (Νικηφόρου Θεοτόκη 91)

Κοζάνη: Συνεταιριστικό Βιβλιοπωλείο (Ρήγα Φεραίου 10)

Φλώρινα: Βιβλιοπωλείο «Το μαγαζί σας» Ι. Νικολαΐδης (Στ. Δραγούμη 12)

Καρδίτσα: Βιβλιοπωλείο Παιδεία (Ηρώων Πολυτεχνείου 6-8)

Αγρίνιο: Βιβλιοπωλείο Επίκουρος (Πλ. Σουλίου), Βιβλιοπωλείο Αλ. Μοσχονά (Αναστασιάδη 2)

Σύρος: Βιβλιοπόντικας (Άνδρου 10, Ερμούπολη)

Ρέθυμνο: Βιβλιοπωλείο Το πλαίσιο, (Κ. Γερακάρη 104)

Πρέβεζα: Βιβλιοπωλείο Ατραπός (Χρ. Κοντού 13, Σαϊτάν Παζάρ)

Άρτα: Η πολυθρόνα του Νίτσε (Φιλελλήνων 26)

Τρίπολη: Βιβλιοπωλείο Ώρα (Ουάσινγκτον 21)

Σημείωση: Όποιος ελεύθερος κοινωνικός χώρος ή επαγγελματίας (βιβλιοπωλείο-σημείο λιανικής πώλησης) προμηθεύεται συστηματικά το περιοδικό μας, ας κάνει τον κόπο να στείλει τα στοιχεία του στο μέιλ μας για να αναγραφούν στη σελίδα των σημείων διακίνησης του περιοδικού.

ΑΝΤΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΒΟΛΗ

editorial

Από τα κοινωνικά κινήματα στα κοινωνικά εγχειρήματα

Πέσαμε έξω όσοι ψελλίζαμε ότι οι Αδελφοί Μουσουλμάνοι έκλεψαν την Αραβική Άνοιξη, την εξέγερση της πλατείας Ταχρίρ. Όπως έπεσαν έξω όσοι εγκλωβίστηκαν στο δίπολο μνημόνιο-αντιμνημόνιο. Η κυβέρνηση των τριών είναι το κύκνειο άσμα του μεταπολιτευτικού πολιτικού συστήματος και αυτό δεν συμβαίνει μονάχα λόγω της κρίσης. Από την αρχή της κρίσης επισημαίναμε από τις στήλες της ‘Β’ ότι το ελληνικό πολιτικό σύστημα, λόγω των ιδιαίτερων όρων συγκρότησής του, δεν θα καταφέρει να απορροφήσει τους κραδασμούς που αυτή θα επιφέρει και ότι αυτό ακριβώς ανησυχεί τους Ευρωπαίους.

Δικαίως ανησυχούσαν, αφού ο πόλος της συναίνεσης καταρρέει και ο ΣΥΡΙΖΑ βρίσκεται πρό των πυλών της κυβέρνησης. Εάν αυτό συμβεί, θα καταλάβει ότι το μνημόνιο είναι το πιο μικρό πρόβλημα από αυτά που καλείται να αντιμετωπίσει.

Το μοντέλο εργασίας αλλάζει εντελώς. Αυτό δεν αφορά μόνο την ελληνική οικονομία, αλλά είναι αποτέλεσμα των τεράστιων αλλαγών που συνέβησαν τις τελευταίες τρεις δεκαετίες. Ο πληθυσμός της Γης πολλαπλασιάζεται, ενώ ταυτόχρονα ανοίγουν πολλές, παλαιότερα κλειστές, οικονομίες και κοινωνίες με πολλαπλάσιο εργατικό δυναμικό στην διάθεση κάθε παραγωγικού καπιταλιστικού εγχειρήματος. Η παγκοσμιοποιημένη αγορά δημιούργησε τεράστιες συσσωρεύσεις οικονομικής και πολιτικής δύναμης, στο δικό της όμως γήπεδο. Αν αυτό που πλέον έχει σημασία σε μία δουλειά είναι το κεφάλαιο, ενώ η εργασία, απαξιωμένη, πνέει τα λοίσθια, τότε το άλλο γήπεδο είναι η μετατροπή του κεφαλαίου σε κάτι άλλο εκτός από χρήμα. Ίσως περιεχόμενο, νόημα, πρόταση.

Αυτό είναι ορατό ως τάση σε μία διαδικασία αλληλεπίδρασης των κοινωνικών κινημάτων με τα κοινωνικά εγχειρήματα εναλλακτικής και αλληλέγγυας οικονομίας. Από εκεί μπορεί να έρθει η νέα πρόταση απέναντι στην συμπύκνωση της ζωής μας στα κάθε είδους οικονομικά μεγέθη.

Είνα ορατό πλέον ότι αυτές οι κοινωνικές αλλαγές συμβαίνουν πέρα από το κράτος, πέρα από τις εκλογές. Θα βόλευε μία κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ, αν βοηθούσε σε πολιτικό, νομοθετικό και οικονομικό επίπεδο τα κοινωνικά εγχειρήματα, αφήνοντας χώρο για μια εναλλακτική οικονομία.

Το πιο πιθανό όμως είναι να λειτουργήσει, κατά συνήθεια, ανταγωνιστικά, με κίνδυνο σε αυτή την περίπτωση να στραγγαλίσει αυτά τα εγχειρήματα. Δεν χρειάζονται την αιγίδα κανενός, μόνο χώρο για να υπάρξουν.

Μπας και τελειώνουμε με τον παρατεταμένο εφιάλτη του 20ου αιώνα.

Νίκος Ιωάννου

ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ
www.babylonia.gr

ISSN: 1792-9970

Στο τεύχος αυτό συνεργάστηκαν:
Σωκράτης Αβραμόπουλος, Αργύρης Αργυριάδης, Νίκος Ιωάννου, Ρούλα Καντά, Ηλίας Καραβόλια, Νίκος Κατσιαούνης, Δημήτρης Κωνσταντίνου, Στέφανος Μπατσής, Γ. Μπουρλής, Αντώνης Μπρούμας, Γιώργος Παπαχριστοδούλου, Φιλήμονας Πατσάκης, Γιάννης Ραουζαίος, Νώντας Σκυφτούλης, Τάσος Σούλης, Αλέξανδρος Σχισμένος, Ari Hirvonen, Jerome E. Ross

ΟΞΥΝΕΤΑΙ Η ΕΠΙΘΕΣΗ ΤΩΝ ΑΦΕΝΤΙΚΩΝ, ΕΝΩ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΨΗΛΑΦΕΙ ΔΙΕΞΟΔΟΥΣ

Και τώρα τι;

Γιώργος Παπαχριστοδούλου

Δεν πρέπει να υπάρχει αμφιβολία πως ο Αντώνης Σαμαράς είναι ο πιο πετυχημένος πρωθυπουργός στη μνημονιακή εποχή (2010 και μετά). Όχι επειδή μιλά με το θεό όπως τον θέλουν ο Λαζαρίδης, (παλιός "Ρηγάς", αργότερα κορυφαίο στέλεχος του εθνικιστικού δικτύου 21, τώρα σύμβουλός του) και τα μιντιακά εξαπτέρυγά τους, αλλά διότι:

- Πέρασε, χωρίς κοινοβουλευτικές απώλειες, το «Μνημόνιο 3» ,

- Υλοποιεί, καταρχήν σε επίπεδο νομοθετικών παρεμβάσεων, ένα παχύ πρόγραμμα ιδιωτικοποιήσεων της δημόσιας περιουσίας,

- Έχει υιοθετήσει, σε επίπεδο λόγου και πρακτικής, την ατζέντα του ακροδεξιού, εθνικιστικού, χριστιανορθόδοξου λόμπι.

- «Απειλεί» να υλοποιήσει το όραμα του λόμπι της δραχμής, όπως το αποκαλούν: όπως τον (παρα)καλεί εσχάτως «Το Βήμα» άμα λάχει να βγάλει τη χώρα από το ευρώ, αν δεν μας δοθεί η δόση των 31 δις, η οποία ασφαλώς θα κατευθυνθεί στις τράπεζες.

Είναι ο πρωθυπουργός που ανέλαβε να ξεκαπακώσει εντελώς το «κουτί της Πανδώρας» από το οποίο ξεπηδούν α) ένα ευρύ κύμα κρατικής καταστολής υπέρ των συμφερόντων των επιχειρηματιών (πάλαι ποτέ νταβατζήδων), β) ο θρασύδειλος και προστατευόμενος χριστιανορθόδοξος τσαμπουκάς στις γειτονιές, έξω από θέατρα, οσονούπω και στους χώρους εργασίας, αφού το ακροδεξιό μόρφωμα πέταξε ακόμη μία μάσκα, δηλώνοντας (6 Νοεμβρίου) στο κοινοβούλιο την αντίθεσή του στη φορολογία των υπό ελληνική σημαία πλοίων.

Μοιάζει να ζούμε τη ζοφερή επιβολή της περίφημης ρήσης του Χουντόδουλου περί του «λοβοτομούντος τους γραικύλους». Την πνιγηρή επιστροφή στο πολιτικό προσκήνιο της Ελλάδας των δεκάδων εφοπλιστών με τις πάνω από τις 50 φοροαπαλλαγές και των εκατομμυρίων φτωχών που παρακαλούν να γλιτώσουν από το ναυάγιο μιας αυριανής Φαλκονέρας, ένα θλιβερό ριμέικ του κατοχικού δωσιλογισμού και του χουντισμού το οποίο τώρα έχει ως βασικό πρόταγμά του το «ανήκομεν εις το ευρώ».

Η πάση θυσία παραμονή της χώρας στο ευρώ σημαίνει κάτι περισσότερο από το να μην επιστρέψουμε στη δραχμή όπως… θέλει το περίφημο λόμπι. Όλοι (πλην ΚΚΕ ίσως) αναγνωρίζουν ότι η Ελλάδα δεν πρόκειται να εκδιωχτεί από το ευρώ τουλάχιστον έως ότου νομοθετικά δεθεί χειροπόδαρα σε επίπεδο εργασιακών σχέσεων (το γερμανικό μοντέλο της Ειδικής Οικονομικής Ζώνης με τα γλίσχρα εισοδήματα και τη φοροαπαλλαγή των κεφαλαίων προωθείται καθολικά) και παράλληλα αρπαχτεί ο δημόσιος κοινωνικός πλούτος.

Από αυτή τη σκοπιά, οι προβλέψεις των μνημονίων για ιδιωτικοποίηση βασικών υποδομών (λιμάνια, αεροδρόμια, δρόμοι), της ενέργειας, του νερού, της τροφής (χαρακτηριστικό παράδειγμα η γαλακτοβιομηχανία «ΔΩΔΩΝΗ» η οποία πωλήθηκε κοψοχρονιά σε μία πολυεθνική offshore) αποτελούν τον βασικό πυλώνα άσκησης πολιτικής των δανειστών, άξονα τον οποίο υλοποιεί με περισσή συνέπεια η τρικομματική συγκυβέρνηση. Λόγου χάρη αναφέρεται στο «Μνημόνιο 3»: «*Σε συμφωνία με τους στόχους της εθνικής πολιτικής, ο πληθυσμός θα έχει πρόσβαση σε βασικά δημόσια αγαθά (νερό, φυσικό αέριο, ηλεκτρισμό) και υποδομές που προτάσσει το εθνικό συμφέρον, υπό την προϋπόθεση ότι βρίσκεται σε συμμόρφωση με την συνθήκη της ΕΕ και τους αντίστοιχους δευτερεύοντες νομικούς κανόνες*». Πίσω από την νομική ασάφεια, κρύβεται προφανώς η απαίτηση για απελευθέρωση των αγορών ώστε στη συνέχεια να κάνουν πάρτυ τα τρωκτικά της «ελεύθερης αγοράς», οι περίφημοι επενδυτές.

Όπως ήταν αναμενόμενο, τα περισσότερα μίντια παρουσίασαν την υπόθεση του σκανδάλου των εταιρειών Energa-Hellas Power (οι ιδιώτες πάροχοι ηλεκτρικού ρεύματος δεν είχαν αποδώσει 85 εκ.€ στο ΔΕΣΜΗΕ, τα οποία είχαν εισπράξει από τους πελάτες τους) ως μία τυπική υπόθεση επιχειρηματικής αποτυχίας που συμβαίνει και όχι ως μία διδακτική ιστορία για το πώς και πόσο μπορεί να ζημιώσει το δημόσιο συμφέρον η ασύδοτη, κερδοσκοπική απελευθέρωση της αγοράς ενέργειας.

»

Fast track καταστολή

Στο μεταξύ, σιωπητήριο σήμανε στα μεγάλα μίντια μετά την αποκάλυψη από τη ΓΕΝΟΠ-ΔΕΗ (8 Οκτωβρίου) πως μεγάλες επιχειρήσεις (μία εξ αυτών και ο ΣΚΑΪ που καθημερινά κουνάει το δάχτυλο στους υπηκόους, όταν οι τελευταίοι δεν πληρώνουν κι ακόμη οι: **Regency Καζίνο, Μπ. Βωβός, ΔΟΛ, εκπαιδευτήρια Κωστέα–Γείτονα, Πήγασος, Ελευθεροτυπία, IKEA**), στο πλαίσιο μίας ειδικής οικονομικής ζώνης επιχειρηματικής ασυδοσίας, γλίτωσαν εκατομμύρια ευρώ από την πληρωμή του χαρατσιού στα ακίνητα, με νομοθετική ρύθμιση του γαλαντόμου προς τους ισχυρούς Β. Βενιζέλου.

Όχημα για την περίφημη αξιοποίηση της δημόσιας περιουσίας το ΤΑΙΠΕΔ (Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου) στο οποίο μεταβιβάστηκε, με Κοινή Υπουργική Απόφαση, η δημόσια περιουσία. Ο προϋπολογισμός του 2013 προβλέπει έσοδα από την εκποίηση των ακινήτων του παλιού αεροδρομίου στο Ελληνικό (με νεώτερη απόφαση, όλο το φιλέτο θα δοθεί σε ιδιώτες) στην Κασσιώπη Κέρκυρας, της Αφάντου Ρόδου, του Αστέρα Βουλιαγμένης, των περιφερειακών αεροδρομίων, της ΕΥΑΘ. Ενώ προχωρά με fast track διαδικασίες, δήθεν για λόγους προώθησης των επενδύσεων και της εισροής κεφαλαίων, ώστε να ελαχιστοποιηθεί η δυνατότητα οποιουδήποτε κοινωνικού ελέγχου, η εκχώρηση σε ιδιωτικούς ομίλους του φιλέτου της διαχείρισης των σκουπιδιών στην Αττική, η διά πυρός, σιδήρου και πλαστικών σφαιρών κατασκευή του εργοστασίου χρυσού συμφερόντων Μπόμπολα στις Σκουριές Χαλκιδικής.

Η κρατική καταστολή απέναντι στις μαζικές διαδηλώσεις των κατοίκων της περιοχής (ιδιαίτερα την 21η Οκτωβρίου) αποτελεί την κεντρική πολιτική επιλογή της συμμαχίας κράτους και αφεντικών ώστε να καμφθεί κάθε κοινωνική αντίσταση, κάθε φωνή που προτείνει ένα διαφορετικό μέλλον αντίθετο με την ερημοποίηση και τη διάλυση του κοινωνικού ιστού, που αναμφίβολα θα επιφέρουν τέτοιου είδους γιγαντιαίες και φαραωνικές επεμβάσεις στον φυσικό πλούτο.

Τα χαμηλά μεροκάματα ως προσωρινό αντίδοτο στον εφιάλτη της ανεργίας λειτουργούν ήδη ως πολιορκητικός κριός ώστε να επιβληθεί σε όλη τη χώρα ένα μοντέλο λεηλασίας της φύσης και της κοινωνίας.

Είναι χαρακτηριστικό πως την ημέρα που το Υπουργείο Περιβάλλοντος παρείχε την αδειοδότηση για την κοπή του αρχέγονου δάσους των Σκουριών, η Ελληνικός Χρυσός είχε ήδη ξεκινήσει την κοπή των δέντρων, γνωρίζοντας εκ των προτέρων την απόφαση ενός ακόμη υπουργείου-τροχονόμου των εργολαβικών συμφερόντων.

Φίμωτρο

Τα παραπάνω δεν θα μπορούσαν να επιβληθούν χωρίς ένα καθεστώς ελεγχόμενης παραπληροφόρησης, χωρίς εταιρείες δημοσίων σχέσεων οι οποίες αναλαμβάνουν, με το αζημίωτο -εκτός από το πατροπαράδοτο σπορ της καλλιέργειας μίας εξωραϊσμένης εικόνας του πολιτικού συστήματος-, τον εκφοβισμό του πολίτη-τηλεθεατή, την υπερπροβολή του ρατσιστικού λόγου και του χυλώδους κιτρινισμού, το ξέπλυμα της ελληνικής ακροδεξιάς παρουσιάζοντας τους λύκους για πρόβατα.

Το «αλήτες, ρουφιάνοι, δημοσιογράφοι» αποκτά δραματική επικαιρότητα για την πλειονότητα των ελληνικών μίντια. Δεν χρειάζονται πολλά λόγια για δύο από τις κορυφαίες περιπτώσεις λογοκρισίας: Βαξεβάνης-Hot Doc, Αρβανίτης-Κατσίμη. **Ευτυχώς, έξω πάμε καλά!** Παραδείγματος χάρη, ο Guardian φιλοξένησε πρώτος τις καταγγελίες για τα βασανιστήρια που έγιναν στη ΓΑΔΑ σε βάρος των συλληφθέντων της αντιφασιστικής περιπολίας στην Αθήνα της 30ης Σεπτεμβρίου, κι ύστερα ακολούθησαν τα ελληνικά μέσα, ενώ εμείς…μαθαίναμε πως ο υπουργός Δημόσιας Τάξης θα κάνει μήνυση στη βρετανική εφημερίδα (για ποιον λόγο κανείς δεν εξηγούσε, όπως κανείς δεν αναφερόταν στον λόγο της σύλληψης Βαξεβάνη).

Και τώρα τι;

Μετά το μικρό μούδιασμα από την ψήφιση του "Μνημονίου 3", τα γνωστά και θαρραλέα: η κοινωνία δεν έχει τίποτε να περιμένει παρά τα ψίχουλα του παλιού κόσμου από το Κράτος και το Κεφάλαιο, από ένα πολιτικό σύστημα το οποίο επιτίθεται σε κάθε πτυχή της κοινωνικής ζωής.

Ο γαλαξίας των αυτοοργανωμένων ακηδεμόνευτων κινήσεων στην εργασία, τη γειτονιά, το δημόσιο χώρο, τα φυσικά αγαθά, προβάλλει τη δυνατότητα ενός άλλου κόσμου που είναι υπαρκτός. Προς το παρόν, αδυνατεί να αποτελέσει ένα πειστικό και μαζικό εναλλακτικό παράδειγμα για μία άλλη ζωή, χωρίς Κράτος και αφεντικά.

Αδυνατεί να το κάνει -συν τοις άλλοις- εξαιτίας μιας διαρκούς πίεσης

για διοχέτευσή του αποκλειστικά στην κοινοβουλευτική ατραπό, όπως διακαώς επιδιώκει ο ΣΥΡΙΖΑ, ο επόμενος κυρίαρχος του κοινοβουλευτικού παιχνιδιού.

Η άμεση δημοκρατία, ως πρόταγμα, τρόπος λήψης των πολιτικών αποφάσεων, δεν μπορεί να χωράει στη γειτονιά και την ίδια στιγμή να απουσιάζει αφενός στο εσωτερικό της παράταξης που σχεδιάζει η Κουμουνδούρου αφετέρου να αποτελεί ιδανικό άλλοθι για την απουσία, με όρους ισοτιμίας και όχι ηγεμονίας, από τα κοινωνικά κινήματα.

Είναι κάτι που οφείλει να γνωρίζει πολύ καλά όσος κόσμος του ΣΥΡΙΖΑ συμμετέχει από χρόνια σε συλλογικές αμεσοδημοκρατικές διαδικασίες οι οποίες επιχειρούν να συντρίψουν με τη λειτουργία τους την αντιπροσώπευση και να δημιουργήσουν αυτόνομους θεσμούς. Αλλιώς: τα κινήματα ή δημιουργούνται από τα κάτω ή δεν υπάρχουν, αξίωμα που αφορά κάθε έναν που ασχολείται με τα κοινά.

Η ζαλάδα των προβεβλημένων στελεχών της αξιωματικής αντιπολίτευσης προκύπτει από αυτή την αδυναμία να κατανοηθεί πως το δίλημμα δεν είναι μνημόνιο-αντιμνημόνιο, αλλά ελεύθερη κοινωνία με αυτοθέσμιση και κοινωνικές αντιδομές ή κοινωνική οργάνωση δομημένη στην αντιπροσώπευση, τον κεντρικό σχεδιασμό, τον κρατισμό, την ιεραρχία, την λατρεία της «ανάπτυξης».

Η θετική κοινωνική απάντηση την οποία ψηλαφούν οι δεκάδες κινήσεις πολιτών σε όλη τη χώρα, παρακάμπτοντας τους κάθε είδους μεσάζοντες, έχει τη δυνατότητα να καλύψει το κενό που δημιουργεί η αποχώρηση του κράτους από τη δημόσια σφαίρα με σκοπό να παραδοθούν όλα σε ιδιώτες ή σε θρασύδειλες συμμορίες.

Η πρόταση αυτοδιαχείρισης του εργοστασίου την οποία διατυπώνουν οι εργαζόμενοι στην Βιομηχανική Μεταλλευτική στη Θεσσαλονίκη, οι κινήσεις στον αστικό ιστό για διακίνηση τροφίμων χωρίς μεσάζοντες, οι ελεύθεροι κοινωνικοί χώροι πολιτισμού και αλληλεγγύης που έχουν ξεπηδήσει σε όλη τη χώρα, από τη Μυτιλήνη ως την Κρήτη, οι συνεργατικές εκδοτικές προσπάθειες, η από τα κάτω οργάνωση σε χώρους εργασίας, σκιαγραφούν και ψηλαφούν την κοινωνική απάντηση στην επίθεση των αφεντικών.

ΧΡΥΣΗ ΑΥΓΗ: Εθνικιστικό ή Ναζιστικό παραλήρημα;

Νώντας Σκυφτούλης

Και τριάντα φορές να απαγγείλουν τον εθνικό ύμνο σε κάθε τους εκδήλωση οι της Χρυσής Αυγής και τις ελληνικές σημαίες να διπλασιάσουν, που δειλά-δειλά βγάζουν στο προσκήνιο, ακόμη και το μαίανδρο που παραπέμπει στον αγκυλωτό σταυρό να αναποδογυρίσουν, δεν είναι ικανοί να νομιμοποιήσουν τον οπαδό ή το μέλος τους στον κοινωνικό δημόσιο χώρο, ώστε να μπορεί να μιλάει με την παρούσα ταυτότητα, χωρίς να έχει πρόβλημα.

Η Χρυσή Αυγή είναι αυτό που λέει. Ένα νεοναζιστικό μόρφωμα με βαλκανικά χαρακτηριστικά. Γι' αυτό και η ροπή προς καλλιέργεια του λαϊκίστικου και εθνικιστικού ιδεώδους. Δεν θέλουν να πείσουν για το αντίθετο. Ψηφοφόρους θέλουν και μάλιστα διαμέσου του θεάματος των ΜΜΕ κι εκεί εξαντλούν την πολιτική τους δράση. Ο Δρόμος που επικαλούνται είναι μακρινό όνειρο και μάλλον θα παραμείνει. Αυτοί που ανταποκρίνονται στο εκλογικό προσκλητήριο απλώς αναθέτουν και δεν συμμετέχουν, γι' αυτό και η οργανωτική τους δύναμη είναι περιορισμένη. Ας έρθουμε τώρα σε ένα πρόσχημα της Χρυσής Αυγής, όπως υποσχεθήκαμε στον τίτλο, και που αποτελεί το λεπτό σημείο αναφοράς της πολιτικής της παρέμβασης: τον εθνικισμό. Γιατί το άλλο, το μεταναστευτικό, δεν το έχει αγγίξει καν και αυτό θα το αναλύσουμε σε επόμενο στάδιο.

Στην Ελλάδα υπάρχουν διάφοροι και διαφορετικοί εθνικισμοί που οφείλονται σε εγγενή χαρακτηριστικά, εθνικισμοί μιας αστικής τάξης παντελώς απούσας από κάθε προσπάθεια εθνικής συγκρότησης. Η μία γραμμή εθνικισμού συγκροτείται με βασικό πυλώνα την αντιμετώπιση του κομμουνισμού. Η άλλη με βάση την ιδεολογία του Ελληνικού εθνοκράτους. Η Χρυσή Αυγή ανήκει στην πρώτη γραμμή και μάλιστα αποτελεί μαζί με τους προγόνους της την αιχμή του δόρατος αυτής της γραμμής. Ακόμη και σήμερα, αυτό το είδος εθνικισμού συσπειρώνεται στον απόκοσμο ενός ακατανόητου για σήμερα αντικομουνισμού. Και αυτό το είδος επικαλείται η Χρυσή Αυγή και σε αυτό το είδος απευθύνεται. Ο ανθρωπολογικός τύπος αυτού του εθνικισμού έχει λησταρχική σχέση με την πραγματικότητα, με την κοινωνία, με το περιβάλλον, με πάντα τα αισθητά και τα ιδεατά, φυσικά και με το έθνος το οποίο επικαλούνται, για να το καταστρέψουν για ίδιους λόγους.

Είναι αυτοί οι ίδιοι τύποι που στην Κατοχή εντελώς ¨ανυποψίαστοι¨ έπαιζαν χρηματιστήριο και κερδοσκοπούσαν, αναγκάζοντας το Γερμανό διοικητή να ζητήσει χρυσό από το Βερολίνο προκειμένου να αντισταθμίσει την κερδοσκοπία. Όλα αυτά μεσούσης της κατάστασης που βίωνε η ελληνική κοινωνία αλλά και η παγκόσμια κοιτότητα. Με την ίδια ευκολία μεταπηδούσαν στα Τάγματα Ασφαλείας, τα οποία η Χρυσή Αυγή θεωρεί ότι επιτελούσαν εθνικό έργο. Ακόμη και τον Τσολάκογλου και το Ράλλη τους θεωρεί εθνικούς ευεργέτες, κι ας «διοικούσαν» την Ελλάδα με την Ανατολική Μακεδονία στους Βουλγάρους και μάλιστα με την υπογραφή τους. Αντιθέτως, αποσιωπούν έναν άλλο εθνικισμό που έδρασε "γενοκτονικά" εις βάρος της προγονικής ΕΣΠΟ (Εθνική Σοσιαλιστική Πατριωτική Οργάνωση) και είναι η ΠΕΑΝ του Περρίκου, όπου το Σεπτέμβρη του '42 με μια βομβιστική της επίθεση στα γραφεία της ναζιστικής οργάνωσης δολοφονηθήκαν 26 ελληνικά «παλικάρια» της ΕΣΠΟ και μια φρουρά Γερμανών. Χωρίς να το αντιληφθεί η εθνικιστική ΠΕΑΝ, δεν έκανε εθνικιστική ενέργεια αλλά αντιφασιστική αφού έστειλε συνειδητά στον τάφο τα «παλικάρια» της ελληνικής ΕΣΠΟ. Επανέφερε όμως την εθνικιστική τάξη σύντομα το ΕΑΜ, οπότε πήρε τα εθνικά χαρακτηριστικά η αντίσταση. Ας είναι. Η ΠΕΑΝ στη συνέχεια και κατά τα Δεκεμβριανά πολέμησε ως εθνικιστική οργάνωση ενάντια στον ΕΛΑΣ. Στη συνέχεια το εθνικιστικό κράτος φυλακίζει σαν εθνοπροδότες τους Ράλλη και Τσολάκογλου, τους εθνικούς ήρωες κατά τη Χρυσή Αυγή. Η Χρυσή Αυγή είναι ασφαλώς με τους φίλους των Γερμανών ναζί και όχι με τους εθνικιστές. Κρησφύγετο είναι ο εθνικισμός τους.

Η χούντα, που η χρυσή αυγή εξυμνεί, είναι γνωστό ότι παρέδωσε με όλους τους τύπους τη μισή Κύπρο

στην Τουρκία και δεν υπάρχει αμφιβολία γι' αυτό, καθώς οι αυτουργοί, εθνικιστές κι αυτοί, βρίσκονται, όσοι δεν πέθαναν ακόμη, στις φυλακές που τους έστειλαν εθνικιστές και όχι κομμουνιστές. Υπάρχουν μέσα στη σαλάτα του εθνικιστικού παραληρήματος πολλοί εθνικισμοί. Η Χρυσή Αυγή είναι με αυτούς που ειδικεύονται στο ξεπούλημα και στην υποταγή. Εδώ ο Χίτλερ τον οποίον θαυμάζουν παρέδωσε στον Κόκκινο Στρατό και τη Σοβιετική ένωση το καλύτερο κομμάτι της Γερμανίας, για τη μισή Κύπρο θα μιλάμε τώρα!!! Όλοι γνωρίζουν ότι είναι ντροπή να λέγεσαι ναζιστής. Αυτός είναι ο λόγος που λείπει το θάρρος από τη Χρυσή Αυγή να προβάλουν αυτή την ταυτότητα τώρα, ελπίζοντας να το κάνουν όταν «δέσουν». Δεν είναι για τώρα που τους ακούει περισσότερος κόσμος (αυτό είναι το εσωτερικό παραμύθι). Το να εκτυλιχθεί η Χρυσή Αυγή σε εθνικιστικό μόρφωμα γενικά είναι εύκολο, αλλά για την Ελλάδα δεν είναι και τόσο. Γιατί η Χρυσή Αυγή θα πρέπει να περάσει στη γραμμή του εθνικισμού που δεν πουλάει τουλάχιστον εδάφη. Και η γραμμή είναι Βενιζέλος που τριπλασίασε το έδαφος, ΕΑΜ ή ΕΔΕΣ ή ΠΕΑΝ που το υπεράσπισαν έστω στην κατοχή, Παπανδρέου, Σοφούλης, Κανελλόπουλος και άλλοι εθνικιστές που «έσωσαν» τη χώρα από τον κομμουνισμό.

Μπήκα σε αυτή την παράνοια του εθνικισμού γιατί είμαι σίγουρος ότι και στον επόμενο τσαμπουκά πάλι εκτός θα 'ναι και για να το κάνω φραγκοδίφραγκα, με την μεριά του κατακτητή θα 'ναι όποιος κι αν είναι. Και αναρχικός να είναι ο κατακτητής με αυτόν θα είναι.

Προσπάθησα. Πολύ σαφής είναι ο Ελληνικός εθνικισμός. Δεν συμφωνείτε;

Η Κρίση του Κινήματος

Δημήτρης Κωνσταντίνου

Το σημαντικότερο ζήτημα των ημερών μας δεν είναι η κρίση του συστήματος αλλά η κρίση του κινήματος. Γιατί αυτή αποκλείει κάθε δυνατότητα και πιθανότητα ενός καλύτερου αύριο, το οποίο θα ήταν εφικτό ακριβώς εξαιτίας της κρίσης του συστήματος. Και η κρίση του κινήματος οφείλεται στο γεγονός ότι δεν υπήρξε ποτέ εκτός συστήματος. Όχι με την έννοια της υποκουλτούρας του περιθωρίου και του μίσους προς όλους τους «αδαείς» που αποτελούν την κοινωνία μας, αλλά με την έννοια της δημιουργίας αποτελεσματικών, ολοκληρωμένων δομών εκτός συστήματος, οι οποίες αφού θα ήταν εκτός συστήματος θα επιβίωναν της κρίσης του και θα κυριαρχούσαν. Αντιθέτως, το κίνημα στη χώρα μας, αλλά και σε πολλά άλλα μέρη, αν το αναλογιστούμε, σερνόταν για δεκαετίες στο βούρκο του εργατοσυνδικαλισμού, της ιδεοληψίας και της επαναστατικής φρασεολογίας, κουβαλώντας το καταδικαστικό φορτίο της κομμουνιστικής παράδοσης πολλών δεκαετιών.

Σήμερα, που θα έπρεπε να τρίβουμε τα χέρια μας από την ολική κρίση του συστήματος, ασφαλείς και σίγουροι για τις συμπαγείς δομές που είχαμε ήδη συγκροτήσει εκτός αυτού, φαίνεται ότι καταφέραμε να κάνουμε μόλις το πρώτο βήμα, δηλαδή να περάσουμε από το στάδιο της φρασεολογίας και της ανέξοδης κριτικής στο ενδιάμεσο στάδιο των συγκεκριμένων πολιτικών προτάσεων. Οι πράξεις έπρεπε να έχουν γίνει ήδη από χθες. Το γεγονός αυτό εξηγεί και το παράλογο μούδιασμα της κοινωνίας που, ενώ συντρίβεται η ζωή και το μέλλον της, αυτή παρακολουθεί αμέτοχη και απαθής. Κανείς δεν έχει διάθεση να βγει στους δρόμους για να υπερασπιστεί τα συντεχνιακά κεκτημένα, αφού αυτά είναι αναπόσπαστο κομμάτι του νοσηρού συστήματος που καταρρέει. Αντίθετα, αν είχαμε αφιερώσει το δυναμικό μας στη δημιουργία δομών εκτός συστήματος, ολοκληρωμένων και αποτελεσματικών, και τολμούσε η καταρρέουσα εξουσία να τις απειλήσει, είμαι σίγουρος ότι η αντίστασή μας θα ήταν σθεναρή και θα παρέσερνε όλη την κοινωνία στο παράδειγμα αυτών των δομών.

Μιλάω πάντα για ολοκληρωμένες δομές εκτός συστήματος που αφορούν ολόκληρο τον κύκλο της ζωής μας, και γι' αυτό απαιτούν σχέδιο και πολύ κόπο και χρόνο. Όχι για τις αποσπασματικές προσπάθειες, τόσο αξιέπαινες, αν αναλογιστούμε την οπισθοδρομικότητα του μεγάλου μέρους του κινήματος, οι οποίες συνήθως αφορούν έναν αγροτικό συνεταιρισμό εδώ, ένα εστιατόριο εκεί, ένα κέντρο πολιτισμού παραπέρα ή ένα μεμονωμένο εκδοτικό εγχείρημα σαν τη Βαβυλωνία, τα οποία στο σύνολό τους τροφοδοτούν, τροφοδοντούνται και εξαρτώνται κυρίως από τη συστημική αγορά και νοοτροπία με τα σκαμπανεβάσματά της λόγω κρίσεων.

Επειδή ακριβώς οι δομές μας δεν είναι ούτε ολοκληρωμένες ούτε αποτελεσματικές, δεν απειλούν ουσιαστικά το σύστημα και, γι' αυτόν το λόγο, το σύστημα δεν μπαίνει ακόμα στον κόπο να τις πολεμήσει. Με άλλα λόγια, σήμερα, η κρίση του κινήματος οφείλεται στο γεγονός ότι απλώς δεν έχουμε τίποτα να υπερασπιστούμε. Εκτός από τα ανθρώπινα δικαιώματα. Κάλλιο αργά, παρά ποτέ.

Ανάμεσα σε δύο εθνικές εορτές

● Η Ελλάδα ζει μεταξύ τεσσάρων εορτών. Χριστούγεννα, Πάσχα, 28η Οκτωβρίου και 25η Μαρτίου. Η πλέον πρόσφατη συγκλονιστική περίοδος ήταν μεταξύ των δύο εθνικών μας εορτών. Και η επόμενη συγκλονιστική περίοδος μάλλον θα είναι μεταξύ δύο εορτών. Τώρα είμαστε στο μεσεόρτιο. Στη επέτειο του «ΟΧΙ» εφέτος όλοι ενσκήψαμε στην ιστορία αναβιώνοντας το αντιφασιστικό θυμικό μας. Το πολυήμερο αφιέρωμα της ΕΤ1 ήταν το θεαματικό αποκορύφωμα. Η συμμετοχή στην παρέλαση αντιφασιστικών ομάδων και η αποτροπή κατάθεσης στεφάνου από τη ναζιστική Χρυσή Αυγή είναι η σύγχρονη ανακεφαλαιοποίηση της παγκοσμίως δημοφιλούς Εθνικής Δημοκρατικής Αντίστασης. Η τραγωδία της ελληνικής δεξιάς είναι ότι δεν είχε ποτέ ιδιαίτερη συμμετοχή σε αυτή, ενώ η τραγωδία της αριστεράς είναι ότι βρέθηκε από τα μεγαλεία στην αποκάτω και για δεκαετίες μετά κυνηγήθηκε ανηλεώς.

Αυτό το ζεύγος τραγωδιών είναι υπεύθυνο κατά πολύ για τα τεράστια κόμπλεξ του μεταπολεμικού αλλά και του μεταπολιτευτικού πολιτικού συστήματος της Ελλάδας. Αποχωρώντας από την ιστορία μπορεί να τα πάρει μαζί του. Μπορεί όμως και όχι! Το σύνδρομο της ενοχής είναι κάτι που μπορεί να μεταδίδεται από γενιά σε γενιά καμιά φορά για τόσο χρόνο που το κάνει να μοιάζει με γονιδιακή συνέχεια.

Σε κάθε περίπτωση η φετινή γιορτή της 28ης Οκτωβρίου έγινε πεδίο σκληρής αντιπαράθεσης με νίκη των αντιφασιστών παρόλη την αισχρή δίωξη αντιφασίστα στην Κέρκυρα. Στους πιο πολλούς έφερε μνήμες από τη δεκαετία του ’70, όπου τρώγαμε ξύλο και πηγαίναμε φυλακή για να καταθέσει στεφάνι η «Εθνική Αντίσταση» ενώ σήμερα συμβαίνει το ίδιο για να μην καταθέσουν στεφάνι οι αντίπαλοι της εθνικής αντίστασης. Οι απόγονοι των ταγματασφαλιτών και των χιτών. Είναι οξύμωρο…

● Και η άλλη μεγάλη μας γιορτή;

Σε τέσσερις περίπου μήνες είναι η πρώτη μεγάλη μας γιορτή, αυτή της

«παλιγγενεσίας»! Καλό θα ήταν και σε αυτή την περίπτωση να ενσκήπταμε όλοι στην ιστορία, όχι όμως αναβιώνοντας τη σπέκουλα που έχουμε για εθνική τροφή και που μας προκαλεί τόσους μπελάδες με τις λογιών-λογιών εκ παρενεργείας φαντασιώσεις.

Ναι! Αυτός ο ρομαντικός εθνικισμός με την τόση και τόση παρλαπίπα υποδέχεται ευχαρίστως ιδεοληψίες και αντικοινωνικές συμπεριφορές σαν αυτή της Χρυσής Αυγής. Να ενσκήψουμε στην ιστορία λοιπόν και να προσπαθήσουμε να μάθουμε, αν όχι με σιγουριά ποιοι είμαστε, τουλάχιστον να μάθουμε ποιοι δεν είμαστε. Να καταλάβουμε ότι σε αυτό το σταυροδρόμι που ζούμε, όπως ήρθαμε εμείς θα ‘ρθουν κι άλλοι.

Ο 19ος αιώνας είναι η εποχή της ανάπτυξης των εθνικισμών και των εθνικών εξεγέρσεων με μια εξ’ αυτών την ελληνική του 1821. Ο εξελληνισμός των ντόπιων πληθυσμών και η ενσωμάτωση στο νέο έθνος-κράτος κράτησε πάνω από έναν αιώνα.

● Ξεκίνησε τότε…

Ο Κίτσος Τζαβέλας, χιλίαρχος και αρχηγός της εκστρατείας κατά Λιδορικίου και Μαλανδρίνου, καλεί των δερβέναγα Κραβάρων να παραδοθεί και να εγκαταλείψει τον τόπο λέγοντάς του πως έγινε, πλέον, ελληνικός. Ο δερβέναγας Αχμέτ Νεπρεβίστα του απαντά με γράμμα στις 8 Σεπτεμβρίου 1828: «πολλά λόγια δε σου λέγω· σύρε ἀπό ἐκεί ὅπου ἦλθες, ὀρφανέ, ὅτι σας λυποῦμαι ὅπου ἐμείνατε τρεῖς Σουλιώται και θα χαθείτε ὅλοι. Και δια τόπον ἑλληνικόν ὅπου τον λέγεις, ἐδώ τόπος εἶμαι ἐγώ και νισαλά θέλεις με γνωρίσεις ὀγλίγωρα. Μωρέ Κίτσο ἐγώ σε ἠξεύρω Αρβανίτην ὡσάν ἐμένα, ἐσύ που στο διάβολο τα ἒμαθες αυτά τα ἑλληνικά* και ἐγώ δεν το ξέρω». Βεβαίως ο άμοιρος ο Αχμέτ Νεπρεβίστα δεν γνώριζε το καινούριο που ερχόταν. Νόμιζε πως θα γινόταν όπως παλιά όπου οι χριστιανοί πολέμαρχοι του Βυζαντίου έγιναν οι χριστιανοί σπαχήδες των Οθωμανών και αυτό συνεχιζόταν με όποιον έκανε κουμάντο κατά τον ρου της ιστορίας. Επρόκειτο πλέον για τη δημιουργία εθνικού κράτους.

● Δεκαπέντε χρόνια μετά...

«Ἐν Ἑλλάδι οὔτε πωλείται οὔτε ἀγοράζεται ἂνθρωπος. Ἀργυρώνητος ἤ δοῦλος παντός γένους και πάσης θρησκείας εἶναι ἐλεύθερος, ἅμα πατήσει ἐπί ἑλληνικοῦ ἐδάφους»

Περί του δημοσίου δικαίου των Ελλήνων.
Άρθρο 9.
Σύνταγμα του 1844

Το νεοσύστατο ελληνικό κράτος, με τα γαλανόλευκα χρώματα της Βαυαρίας, τους χρειάζεται όλους αλλά κυρίως χρειάζεται κανόνες με τους οποίους να θέσει όλη την επικράτεια υπό την σκέπη του. Στην πραγματικότητα ο εξελληνισμός υπήρξε σε πολλές περιπτώσεις βίαιος, όπως ο εκτουρκισμός ή ο εκσερβισμός.

● Ακριβώς έναν αιώνα αργότερα το εθνικό ζήτημα παίρνει τα χρώματα του αντιφασισμού και της Δημοκρατίας, λόγω της παγκόσμιας συγκυρίας αλλά και των ιδιαίτερων τοπικών χαρακτηριστικών.

Έκτοτε η ιστορία μπορεί να ανιχνευθεί δια φανερής ανάγνωσης…

* Δεν εννοεί τη γλώσσα, αλλά τις καταστάσεις, τα πράγματα τα ελληνικά. Την ελληνική γλώσσα την μιλούσαν πολλοί τότε (εκτός των γυναικών) ανεξαρτήτως της μητρικής τους, ενώ όσοι μπορούσαν να γράφουν, έγραφαν μόνο ελληνικά. Το γράμμα του Αχμέτ Νεπρεβίτσα είναι από το βιβλίο «Σούλι και Σουλιώτες» της Β. Ψιμούλη και η πηγή: Γ.Α.Κ. Γενική Γραμματεία, φακ. 129.

Νίκας Δρεπανιάρης

Κ. Παπαδάκης: «Πλησιάζουμε με όλο και πιο γοργά βήματα σ' ένα σημείο μηδέν για τα νομικά»

Στέφανος Μπατσής

Η υπόθεση των 15 συλληφθέντων και οι ισορροπίες κυριαρχίας-κινήματος

- Η συμπεριφορά της αστυνομίας στους 15 συλληφθέντες σηματοδοτεί μια αρχή σπασίματος των ισορροπιών της μεταπολίτευσης. Αυτό που κάνει τη διαφορά, κατά τη γνώμη μου, είναι η άνοδος της Χρυσής Αυγής, και δεν εννοώ μόνο την εκλογική άνοδο. Εδώ και δέκα χρόνια έχει κατασκευαστεί από τα ΜΜΕ ένας ακροδεξιός λόγος, έχει διαχυθεί σε όλα τα κόμματα, έχει υπηρετηθεί με όχημα το ΛΑΟΣ την προηγούμενη δεκαετία, κι από τότε που το ΛΑΟΣ προσχώρησε στις μνημονιακές δυνάμεις, με τη Χρυσή Αυγή, η οποία και με μια επίφαση κοινωνικού ριζοσπαστιμού προσεγγίζει εκλογικά ακροατήρια και διαμορφώνει ατζέντα. Θα πρέπει να θυμηθείτε ότι η αριστερά στη μεταπολίτευση με παρόμοια ποσοστά μ' αυτά που έχει η Χρυσή Αυγή σήμερα ήταν αυτή η οποία καθόριζε την ατζέντα στο πολιτικό σκηνικό. Οι όροι σήμερα έχουν αντιστραφεί, άρα λοιπόν η επίπτωση αυτή της διάχυσης του ακροδεξιού λόγου και η αντανάκλαση της ανόδου της Χρυσής Αυγής στο χώρο των δυνάμεων καταστολής, οι οποίες έχουν και μια προνομιακή σχέση μαζί της, διότι και την ψηφίζουν κατά πλειοψηφία και θεωρούν τον εαυτό τους ως το κρατικό, το ένοπλο τμήμα της Χρυσής Αυγής, είναι λογικό να διαμορφώνει άλλου τύπου συμπεριφορές, να απελευθερώνει δηλαδή δυναμικές αυταρχικής και φασίζουσας συμπεριφοράς απέναντι στους διαδηλωτές και να έχουμε τελικά τα αποτελέσματα που είδαμε στους 15.

- Πλησιάζουμε με όλο και πιο γοργά βήματα σ' ένα σημείο μηδέν για τα νομικά. Η διαφορά, κατά τη γνώμη μου, είναι ότι ακόμη και η αντιμετώπιση των συλληφθέντων για υποθέσεις ένοπλης βίας δεν είχε τέτοια αγριότητα και φανατισμό από την αστυνομία. Σήμερα ο μέσος αστυνομικός αισθάνεται θιγμένος, όταν προσβάλλεται η Χρυσή Αυγή. Αντίθετα, δεν αισθάνεται το ίδιο θιγμένος, όταν προσβάλλεται το σύστημα με υποθέσεις που εμπίπτουν στους τρομονόμους. Εκεί είναι η επικινδυνότητα άλλωστε. Η Χρυσή Αυγή έχει προσεγγίσει κι έχει ενσωματώσει το μέσο αστυνομικό. Γενικότερα, ασφαλώς και βρισκόμαστε σε μια πορεία νομικού ολοκληρωτισμού. Ίσως η διατύπωση να μην είναι η πλέον εύστοχη, αλλά γεγονός είναι πως αυτό το συμβόλαιο της μεταπολίτευσης των δημοκρατικών δικαιωμάτων αρχίζει και κατεδαφίζεται, όπως αρχίζουν και κατεδαφίζονται και τα κατεκτημένα εργασιακά δικαιώματα της αντίστοιχης περιόδου. Τρανταχτό παράδειγμα συνιστούν οι προληπτικές προσαγωγές, οι οποίες ουσιαστικά δεν σηματοδοτούν παρά μία έμμεση απαγόρευση των διαδηλώσεων. Πρόκειται για ένα μέτρο τρομοκρατίας, συνδυασμένο, όπως έχουμε δει τελευταία, και με τον αποκλεισμό των συγκοινωνιών στο κέντρο της πόλης, κάτι που ουσιαστικά δυσχεραίνει την άσκηση του δικαιώματος της συναθροίσεως. Είναι μια μορφή στέρησης της προσωπικής ελευθερίας. Το σύνταγμα αναφέρει ότι στέρηση της προσωπικής ελευθερίας δεν είναι δυνατό να υφίσταται κανείς, όταν δεν υπάρχει αιτιολογημένο ένταλμα ή δικαστική απόφαση. Κι όμως βλέπουμε πως ως μέτρο γενικεύεται.

Το υποστηρικτικό κίνημα στην εποχή του νομικού «ολοκληρωτισμού»

- Δίνεται μία μάχη ανάμεσα στο κίνημα και την εξουσία. Πρόκειται για μία μάχη ισχυρή, διαρκής, παρατεταμένη. Υπάρχουν εκατέρωθεν νίκες στα σημεία. Ωστόσο εκείνο το οποίο στις μέρες μας επελαύνει είναι το κράτος, τα μνημόνια με τις πολιτικές τους, η κατεδάφιση των εργασιακών δικαιωμάτων και στο εποικοδόμημά τους η κατεδάφιση των δημοκρατικών δικαιωμάτων. Πιστεύω πως το υποστηρικτικό κίνημα οφείλει να προχωράει, συνδυάζοντας και τα επιμέρους, τη μάχη δηλαδή για την απόκρουση των διαφόρων επιμέρους επιθέσεων και την κατοχύρωση όποιων ανοικτών ζητημάτων είναι δυνατό να κατοχυρωθούν. Ένα παράδειγμα, αυτές τις ημέρες δίνεται μάχη με τις καταλήψεις τις ΠΟΕ-ΟΤΑ ενάντια στα μέτρα της

Ο **Κώστας Παπαδάκης** είναι δικηγόρος, διατέλεσε πέντε φορές μέλος του ΔΣ του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών και είναι μαχητικός εκπρόσωπος της κοινωνικής δικηγορίας. Αποτελεί έναν από τους δικηγόρους υπεράσπισης των 15 συλληφθέντων της αντιφασιστικής μοτοπορείας.

διαθεσιμότητας, είναι εξαιρετικά σημαντικό να πετύχει αλλά όχι αρκετό. Εδώ είναι βέβαια και ζήτημα πολιτικής εκτίμησης των πραγμάτων. Η δική μου εκτίμηση είναι πως το σύστημα δεν έχει άλλο τρόπο να διαχειριστεί την κρίση, είναι αναγκασμένο να επιτίθεται και να παίρνει μέτρα όλο και σκληρότερα, τα οποία μέτρα από την πλευρά τους προκαλούν και θα προκαλούν αντιδράσεις, και με τη σειρά του το κράτος να προσπαθεί να καταστείλει αυτές τις αντιδράσεις, περιστέλλοντας δικαιώματα και ελευθερίες. Συνεπώς, είναι μια ανακυκλούμενη κι αλληλοτροφοδοτούμενη κατάσταση, όπου, εκτός από τις επιμέρους μάχες, υπάρχει ανάγκη για ένα ισχυρό αντικαπιταλιστικό προσανατολισμό και μια συνολική πρόταση διεξόδου απ' τη μεριά του κινήματος.

Το ζήτημα της μητροπολιτικής βίας και της δικαιοσύνης

- Όσον αφορά το ζήτημα της μητροπολιτικής βίας, εάν μιλάμε για τη φυσική βία, διότι η βία είναι ένα σύνολο συμπεριφοράς που διαχέεται καθημερινά από το κράτος και τον καπιταλισμό στον πολίτη –βία είναι και η ανεργία και η φτώχεια και η οικονομική εξαθλίωση, η αστυνομική κι εργοδοτική αυθαιρεσία κτλ.- τη θεωρώ προϊόν τεσσάρων παραγόντων: της εγκληματοποίησης της φτώχειας, της εγκληματοποίησης της περιθωριοποίησης, της εγκληματοποίησης της μετανάστευσης και της εγκληματοποίησης των αντιστάσεων. Επειδή και οι τέσσερις παράγοντες που τη γεννούν, εντείνονται καθημερινά, θεωρώ πως είναι ένα πρόβλημα που θα αυξάνεται με την πάροδο του χρόνου. Βεβαίως, δεν μπορεί να λυθεί με τη δικαιοσύνη, καθώς ο ρόλος που αυτή έχει στο σύστημα είναι κατασταλτικός και όχι προληπτικός, δεν επεμβαίνει δηλαδή στην πηγή όπου παράγονται οικονομικές και κοινωνικές ανισότητες. Έτσι δεν μπορεί να καταργήσει αυτές τις ανισότητες και να άρει τους όρους της εγκληματοποίησης. Δυστυχώς, ο ρόλος της συντείνει στην επαύξηση των ανισοτήτων, διότι επεμβαίνει με μια λογική κατασταλτική, άνιση, ταξική. Γεμίζει τις φυλακές με μετανάστες, με ανθρώπους εξαρτημένους, τη στιγμή που οι κατέχοντες τα οικονομικά μέσα τη γλυτώνουν. Απ' την άλλη, δεν πιστεύω πως, ενώ ένα ολόκληρο κράτος με τους μηχανισμούς του έχει διαταχθεί με συγκεκριμένο τρόπο, μπορεί να αλλάξει απ' τη μια στιγμή στην άλλη, στην περίπτωση μιας αριστερής κυβέρνησης .

Η ρητορική της ιθαγένειας και ο αναπροσανατολισμός τους μεταναστευτικού κινήματος

- Ας μου επιτραπεί μια ελαφρώς παρεκκλίνουσα άποψη απ' την κυρίαρχη άποψη της αριστεράς για το νόμο Ραγκούση. Έχω διατυπώσει τη θέση, απ' τον καιρό ήδη της θέσπισής του, πως αυτός ο νόμος επιχειρεί να λύσει ένα ελάχιστο μέρος του προβλήματος της μετανάστευσης, διότι, ούτως ή άλλως, απευθύνεται σε μετανάστες που ζουν στην Ελλάδα για πέντε ή δέκα χρόνια τουλάχιστον και θέλουν να αποκτήσουν την ελληνική ιθαγένεια. Ωστόσο, το πρόβλημα δεν είναι το πώς θα αποκτήσουν την ελληνική ιθαγένεια οι μετανάστες, αλλά το πώς θα νομιμοποιήσουν την παραμονή τους στη χώρα και πώς θα έχουν ίσα δικαιώματα με τους Έλληνες, χωρίς να χρειάζεται να καταφύγουν στο μηχανισμό της ιθαγένειας. Δεν μπορεί η αριστερά να υποστηρίζει αιτήματα τα οποία έχουν, εκ των πραγμάτων, εθνικό περιεχόμενο. Από την πλευρά του το αστικό κράτος, είναι επόμενο, σε μια περίοδο όπου ο ακροδεξιός λόγος βρίσκεται σε άνοδο, να μην αμυνθεί υπέρ του νόμου Ραγκούση. Άλλωστε, μη λησμονούμε πως ο τρόπος κτήσης της ιδιότητας του έλληνα πολίτη, της ελληνικής ιθαγένειας αποτελεί μια κατεξοχήν εθνική πολιτική, που κι ο νομοθέτης, ακόμα και το Σύνταγμα, παραχωρεί στην εκάστοτε κυβέρνηση –στα πλαίσια άσκησης της εθνικής κυριαρχίας- το δικαίωμα να κρίνει το πώς και αν θα παραχωρεί την ελληνική ιθαγένεια. Θεωρώ επίσης παραχώρηση του μεταναστευτικού κινήματος την προσχώρηση σε εθνικού τύπου αιτήματα, την απαλλοτρίωση δηλαδή των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των μεταναστών, προκειμένου να μπορέσουν να ζήσουν χωρίς διώξεις και χωρίς «σκούπες» στην ελληνική επικράτεια. Κατά συνέπεια, δεν με εκπλήσσει η απόφαση ενός ΣτΕ που πριν δύο χρόνια έκρινε το Μνημόνιο νόμιμο. Αυτοί που έχουν αγιοποιήσει το ΣτΕ είναι κάποια κομμάτια της αριστεράς, που θεωρούν πως το ΣτΕ είναι ουδέτερο κι άσχετο με τις λοιπές εξουσίες κι αυτό που κάνει είναι να αποδίδει δίκαιο. Υπάρχει ανάγκη αναπροσανατολισμού και του μεταναστευτικού κινήματος και της αριστεράς, καθώς το επιτακτικό πρόβλημα είναι το πώς θα νομιμοποιηθούν οι εκατοντάδες χιλιάδες μετανάστες που βρίσκονται τη χώρα, το πώς θα αποφύγουν τις σκούπες, τον καθημερινό εξευτελισμό και την καταπάτηση των στοιχειωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους, και όχι το αν θα γίνουν Έλληνες αυτοί που κατοικούν δέκα χρόνια στην Ελλάδα νόμιμα. Η αριστερά πρέπει να διεκδικεί νομιμοποίηση όλων των μεταναστών στη χώρα, απεριόριστη παραμονή και δικαίωμα εργασίας.

Η Χρυσή Αυγή έχει προσεγγίσει κι έχει ενσωματώσει το μέσο αστυνομικό...

Η θιγμένη τιμή ενός Γέροντα και η εμμονή σε έναν αναχρονιστικό θεσμό

Τάσος Σούλης

Στα τέλη του περασμένου Σεπτέμβρη, η υποδιεύθυνση δίωξης ηλεκτρονικού εγκλήματος προχώρησε στη σύλληψη ενός διαχειριστή μιας χιουμοριστικής σελίδας σε γνωστή ιστοσελίδα κοινωνικής δικτύωσης, με την κατηγορία της κακόβουλης βλασφημίας και της καθύβρισης θρησκεύματος. Η σελίδα που κέντρισε το ενδιαφέρον των αρχών με τον τίτλο «Γέροντας Παστίτσιος» είχε σκοπό να σατιρίσει ένα υπαρκτό πρόσωπο, τον γέροντα της ορθοδοξίας και φερόμενο ως θαυματοποιό με το όνομα «Γέροντας Παΐσιος». Ο Γέροντας Παΐσιος, ένας θανών μοναχός του όρου Άθως –αυτής της παραχωρημένης στην αχόρταγη εκκλησία χερσονήσου και επίσης ένα άβατο για τον γυναικείο πληθυσμό– έζησε αρκετά χρόνια ως μοναχός και γύρω από το όνομά του κατάφερε η προπαγάνδα της ορθόδοξης εκκλησίας να δημιουργήσει έναν θρύλο γεμάτο από θαύματα και αφύσικες εξιστορήσεις που περιλαμβάνουν διάλογους με ζώα, αντιμαχίες με οπαδούς άλλων θρησκειών, τους οποίους και κατατρόπωνε με επιτυχία, καθώς και ένα πλήθος ευφάνταστων περιπετειών και γλαφυρών αφηγήσεων που αφήνουν άφωνο κάθε λογικό άνθρωπο. Αυτό το πρόσωπο, που στην δεδομένη στιγμή είναι ένας κερδοφόρος παράγοντας στο οπλοστάσιο της εκκλησίας, καθώς πέρα από τον προπαγανδιστικό του ρόλο αποφέρει και τεράστια κέρδη σε εκδότες οι οποίοι διατηρούν στενές σχέσεις με αυτήν, προκάλεσε την οργή του οργανωμένου στρατοπέδου της υπερορθόδοξης στρατιάς, η οποία και εκφράστηκε μέσω της κοινοβουλευτικής της εκπροσώπησης, το κόμμα Χρυσή Αυγή, το οποίο έκανε μάλιστα και επερώτηση στη βουλή απαιτώντας την απόσυρση της επίμαχης ιστοσελίδας και τη δίωξη του κατόχου της.

Με αξιοπρόσεκτα αντανακλαστικά, η αστυνομία κατάφερε να βρει τα στοιχεία του κατόχου της σελίδας «Γέροντας Παστίτσιος» –ενώ εγείρονται πολλά ερωτηματικά σχετικά με το τι μεθόδους επιστράτευσε η δίωξη ηλεκτρονικού εγκλήματος για να τα αποκτήσει, με το αξιοσημείωτο να είναι ότι η διαδικασία που ακολουθήθηκε δεν ήταν ακριβώς νομότυπη καθώς έγινε παράνομη άρση του απορρήτου των πληροφοριών από την Εισαγγελία– και να τον συλλάβει σε ελάχιστο χρόνο ικανοποιώντας τους ναζιστές εντολείς τους, ενώ υποτίθεται ότι η ίδια υπηρεσία αδυνατεί παντελώς να ανακαλύψει τους πάμπολλους κατόχους σελίδων με κηρύγματα μίσους οι οποίοι παροτρύνουν αλλά και οργανώνουν τους οπαδούς τους σε ρατσιστικές επιθέσεις.. Η αποτελεσματικότητα της εν λόγω υπηρεσίας είναι απροκάλυπτα επιλεκτική, αν και θα ήταν βλακώδες κάποιος να περίμενε το αντίθετο.

Τη μήνιν των ορθόδοξων θεοκρατών δεν αρκούσε να την εξεγείρει από μόνη της η σατυρική σελίδα, αλλά σε αυτό συνετέλεσε και ένα περιστατικό που έλαβε χώρα πριν τη δημιουργία της και αποτέλεσε ουσιαστικά την αφορμή για να γίνει η σελίδα πραγματικότητα. Ο κάτοχος της σελίδας κατασκεύασε μια φανταστική ιστορία με πρωταγωνιστή τον Γέροντα Παΐσιο και την έστειλε σε ορθόδοξες και εθνικιστικού περιεχομένου σελίδες και Blogs τα οποία και αναπαρήγαγαν σε μηδενικό χρόνο αυτήν την ιστορία με πάθος, και η οποία θεωρήθηκε αμέσως αληθής, αποδεικνύοντας περίτρανα το πόσο ευκολόπιστοι μπορούν να γίνουν οι πιστοί κάθε θρησκεύματος, έξω από κάθε κριτική σκέψη και λογική.

Τόσο αυτή η δίωξη όσο και το ίδιο το άρθρο του Ποινικού Κώδικα περί βλασφημίας, δείχνουν ξεκάθαρα την ποιότητα της «δημοκρατίας» που διατηρούν αλλά και επιφυλάσσουν οι κρατούντες σε κάθε πνεύμα κριτικής και σάτιρας, ενώ στο στόχαστρο του Κράτους μπαίνει πλέον η ίδια η ελευθερία της έκφρασης, όπως αρμόζει στα θεοκρατικά καθεστώτα. Κάτι ανάλογο είδαμε ελάχιστο καιρό πριν

να κάνει η θεοκρατική Ρωσία του φανατικού ορθόδοξου Πούτιν με τις ακτιβίστριες Pussy Riots όταν τόλμησαν να αρθρώσουν κριτική στα πολιτικά τεκταινόμενα της χώρας τους με μια ιδιόμορφη παράσταση εντός ενός χριστιανικού ναού. Οι ίδιοι αυτοί εθνικιστές και θεοκράτες, οι οποίοι εγείρουν πύρινους λόγους εναντίον του «ισλαμικού φανατισμού» και της καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις χώρες της ανατολής, φέρονται σήμερα, με την παρότρυνση της ακροδεξιάς, με τον τρόπο αυτό από τον οποίο υποτίθεται ότι θέλουν να μας προφυλάξουν. Είναι ξεκάθαρο βέβαια ότι ο θρησκευτικός και ο εθνικός φανατισμός χρησιμοποιούν παρόμοιες μεθόδους, ενώ αυτό που επιφυλάσσουν στους λαούς οι ιδεολογίες και οι θρησκείες είναι μόνο ο τρόμος και η καταπίεση.

Ήρθε πλέον ο καιρός να ξεκαθαριστεί ότι τα θρησκευτικά σύμβολα και οι θεοί δεν διαθέτουν κανενός είδους ευθιξία, οπότε είναι αδύνατον να θιχθούν με κάποιον τρόπο από τον οποιοδήποτε. Η ελευθερία της έκφρασης κάνει ανεκτή την κριτική εναντίον οποιασδήποτε πίστης ή ιδεολογήματος καθώς στον αντίποδα της κριτικής μπορεί να επιστρατευθεί η επιχειρηματολογία, εάν και όταν αυτή είναι διαθέσιμη. Οι πιστοί των θρησκευτικών δογμάτων δείχνουν να θίγονται όταν απλώς και μόνο αμφισβητείται η πίστη τους, πόσο μάλλον δε όταν αυτή διακωμωδείται, σαν να πρόκειται να καταστραφούν τα θεμέλια πάνω στα οποία αυτή τους η πίστη στηρίζεται. Η κριτική εξισώνεται οριζόντια με την εξύβριση, και η βλασφημία –η ασέβεια δηλαδή του θεωρούμενου ως «ιερού»– απαιτείται από τους πιστούς να διώκεται ποινικά. Η βλασφημία υπήρξε ανέκαθεν ένα εργαλείο της δυτικής διανόησης του διαφωτισμού ως μέσο άσκησης κριτικής προς κάθε «ιερό» θεσμό, καθώς η κριτική από μόνη της θεωρείται από τις θρησκείες ως μορφή ασέβειας. Η αμφισβήτηση, το πρώτο βήμα ενάντια σε κάθε επιβαλλόμενη πίστη, οδηγεί στην κριτική και η κριτική καταλήγει να είναι ασεβής προς τον θεσμό με τον οποίο έρχεται αντιμέτωπη. Δεν πρέπει να μπερδεύεται με την εξύβριση, η οποία είναι επίθεση με στόχο την αξιοπρέπεια ενός ατόμου, καθώς αυτό είναι ένα θολό σημείο που έρχεται στην επιφάνεια για να μπερδέψει τα πράγματα. Η εξύβριση με τη βλασφημία απέχουν πολύ για να τσουβαλιαστούν στο ίδιο επίπεδο και οι πιστοί καλά θα κάνουν να κατανοήσουν τις διαφορές.

Τις ώρες που γράφονται αυτές οι γραμμές, οι ναζιστές υπηρέτες των χριστιανών θεοκρατών επιτίθενται σε ανθρώπους που προσπαθούν να παρακολουθήσουν μια παράσταση με τίτλο Corpus Christi που ανεβαίνει στο θέατρο «Χυτήριο» στο Γκάζι. Η παράσταση που για όσους γνωρίζουν το περιεχόμενό της σε καμία περίπτωση δεν θίγει τον χριστιανισμό ή το –ούτως ή άλλως ιστορικά μη υπαρκτό– πρόσωπο του Ιησού, γίνεται στόχος φανατικών χριστιανών με τη δικαιολογία ότι καταφέρεται ενάντια της θρησκευτικής τους πίστης. Οι φανατικοί, που ανάμεσά τους περιδιαβαίνουν και βουλευτές της Χρυσής Αυγής, προσπάθησαν να λιντσάρουν τους συντελεστές της παράστασης και να τη ματαιώσουν, ενώ στις οθόνες των καθεστωτικών μέσων είδαμε το μίσος τους την ώρα που έσκιζαν τις αφίσες της παράστασης, βρίζοντας και απειλώντας τους επίδοξους θεατές της ενώ φυσικά δεν παρέλειψαν τα ομοφοβικά συνθήματα, εμπίπτοντας ουσιαστικά οι ίδιοι στην εξύβριση ανθρώπων, την ίδια ώρα που παρουσιάζονται με δήθεν θιγμένο το θρησκευτικό τους συναίσθημα, κάνοντας στους άλλους αυτό που υποτίθεται ότι εισπράττουν οι ίδιοι. Η αστυνομία σε ρόλο θεατή υποθάλπει τις βάρβαρες αυτές πρακτικές των φασιστών, νιώθοντας προφανώς φιλικά προσκείμενη προς το φανατικό πλήθος, προσπαθώντας υποτυπωδώς να προφυλάξει τη σωματική ακεραιότητα θεατών και συντελεστών αλλά χωρίς κάποιο ουσιαστικό αποτέλεσμα.

Είναι απαίτηση των καιρών να καταρρεύσει πλέον η θεοκρατία και οι αναχρονιστικοί θεσμοί της όπως το άρθρο του Ποινικού Κώδικα περί βλασφημίας. Ο εναγκαλισμός της εκκλησίας με την πολιτεία, εκτός από τον καταπιεστικό του χαρακτήρα, έχει και προεκτάσεις οικονομικές που τόσο πολύ αφορούν τους κρατούντες αλλά αμφότερα τα συμφέροντα κράτους και κλήρου δεν επιτρέπουν τον πολιτικό διάλογο σε αυτό το επίπεδο. Η σκανδαλώδης μη φορολόγηση της εκκλησίας, την ίδια ώρα που ο λαός γονατίζει από τους φόρους και τα χαράτσια, είναι μια ξεκάθαρη απάντηση στο ερώτημα του τι ποιότητας δημοκρατία απολαμβάνουν οι πολίτες. Το παντελώς άχρηστο και χρεοκοπημένο κράτος στηρίζεται με το ένα πόδι στην ανάθεση του λαού και με το άλλο στη θρησκευτική του πίστη. Η προώθηση προς μια εκκοσμικευμένη κοινωνία με κοινωνική εκμετάλλευση της εκκλησιαστικής περιουσίας, με μη θρησκευτική παιδεία και με ελευθερία της έκφρασης σε πολιτιστικό επίπεδο είναι χρέος των ριζοσπαστικών κινημάτων. Η αλλαγή σελίδας σε κοινωνικό επίπεδο απαιτεί την κριτική απέναντι στα δόγματα και στο θρησκευόμενο φαντασιακό. Στο απέναντι στρατόπεδο τα κινήματα δεν έχουν να αντιμετωπίσουν γραφικούς λάτρεις ανύπαρκτων θεών και φανταστικών προσώπων, αλλά «στρατιώτες του θεού» οπλισμένους με φανατισμό και μίσος, έτοιμους να βάψουν τα χέρια τους με αίμα, για άλλη μια φορά στην ιστορία, προς υπεράσπιση των «ιερών και των οσίων» τους.

Μπορεί το Κράτος να διαχειριστεί τους όρους της ζωής;

Φιλήμονας Πατσάκης

Η κρίση αυτή δείχνει να έχει πολύ σοβαρό βάθος, να είναι δηλαδή δομική. Αυτό δεν φαίνεται στην ένταση των οικονομικών δυσλειτουργιών ούτε σε κάποιους δείκτες, αλλά στην αδυνατότητα εξεύρεσης μιας πολιτικής λύσης. Είναι φανερό ότι όλες οι υποσχέσεις του καπιταλισμού έχουν καταρρεύσει, αλλά δεν πρόκειται πλέον περί αυτού. Όλες οι αναλύσεις για την κρίση έχουν φύγει από τη σφαίρα του οικονομικού και κινούνται στην πολιτική σφαίρα. Γιατί; Μια πρώτη ερμηνεία είναι η μη ταξικότητα, δηλαδή στη θέση του υποκειμένου που μπορούσε να εκπροσωπηθεί έχει μπει μια κινούμενη, ακατάτακτη, και πλέον απεγνωσμένη μάζα, της οποίας η πολυπλοκότητα φεύγει και από το θεωρητικό σχήμα των Negri/Hard, αυτό του πλήθους (αν και είναι το πιο κοντινό). Η ταυτόχρονη αποτυχία των συνδικαλιστικών, κομματικών συσσωματώσεων δίνει τη θέση της σε νέες θεσπίσεις, ρευστά κινήματα, νέες αναδυόμενες ταυτότητες. Αυτή η κρίση εκπροσώπησης-ενσωμάτωσης έχει μεγαλύτερο βάθος από ό,τι νομίζαμε, πηγάζει από τη διάλυση του κοινωνικού ιστού, αλλά και από την αμφισβήτηση της μεγαλύτερης συνθήκης παραγωγής ομοιογένειας και ταυτότητας, το έθνος-κράτος. Το κράτος κατ' αρχήν αποτυγχάνει να συγκροτήσει μια ενότητα, να συνθέσει τους διάσπαρτους και ασύνδετους ψυχισμούς σε ένα σώμα. Η συστημική κρίση δημιουργεί μια εντροπία που δεν είναι φανερή στην έλλειψη κυβερνησιμότητας ή της αποσύνθεσης του πολιτικού συστήματος αλλά στην αδυναμία στοιχειώδους κάλυψης αναγκών. Το τέλος της ανάγκης για την κυριαρχία του ανθρώπου πάνω στη φύση δημιουργεί και τους όρους μιας νέας αντίληψης για τη συμμετοχή. Επίσης, επειδή δεν υπάρχουν πια συλλογικά υποκείμενα, κάτι ενιαίο για να εκπροσωπηθεί, έχει διαβρωθεί η ίδια η πολιτική των δικαιωμάτων.

Αυτό μπορούμε να το δούμε από την τεράστια αδυναμία συγκρότησης αυτοτελούς εξουσιαστικής πρότασης διεξόδου. Κάθε δομή που θα ζητάει την κρατική εξουσία θα ταλαντεύεται ανάμεσα στον ολοκληρωτισμό και την ανάγκη κατανόησης των νέων κοινωνικών συγκροτήσεων που όμως κινούνται, αμήχανα ακόμα, μακριά από το κράτος. Για πρώτη φορά μια ερώτηση, χωρίς να έχει ακόμα σκιαγραφηθεί μια απάντηση, αρχίζει να διαπερνά τον κοινωνικό ιστό. Μπορεί να εξασφαλίσει το κράτος τους όρους της διαβίωσης; Ποια εχέγγυα παρέχει για την ευτυχία; Το υπάρχον πολιτικό σύστημα σε τι θα δώσει τι θέση του; Η αυταρχικότητα είναι ένα μέσο παγώματος των κοινωνικών διεργασιών για μια περεταίρω αναζήτηση των όρων της εξουσιαστικής αναπαραγωγής. Το σύνολο των κοινωνικών σχέσεων που συγκροτούν μια κρατική δομή διαρρηγνύονται, οι όροι της συναίνεσης συντρίβονται, οι ιδεολογίες της προόδου και της ανάπτυξης χάνουν κάθε αίγλη, το πολιτικό διακύβευμα της ανθρώπινης ευτυχίας φεύγει από τις δυνατότητες της μέχρι τώρα δομής. Όταν διαλύεται ο κοινωνικός ιστός, οι ιδεολογίες καταρρέουν, συνήθειες ατονούν και οι πολιτικές ισορροπίες συντρίβονται, επίσης οι κινούμενες αναπαραστάσεις δεν είναι σίγουρα κοινές και δεν συγκροτούν γνώμη. Άρα δεν υπάρχει ούτε αυτό που ονομάζαμε κοινή γνώμη.

Ζούμε την εποχή του τέλους των κοινωνικών συμβολαίων και αυτό ίσως να εξηγεί ένα μέρος των συνολικών αμφισβητήσεων, όπως πολύ εύστοχα είπε ο Καστοριάδης «Η στιγμή της γέννησης της δημοκρατίας και της πολιτικής δεν είναι η κυριαρχία του νόμου και του δικαίου, είναι η ανάδυση της αμφισβήτησης του νόμου μέσω της πραγματικής δράσης της κοινότητας... έτσι γεννιέται η ελευθερία ως κοινωνικοϊστορικά ενεργή ελευθερία». Οι θεσμοί, οι ιδέες και οι βεβαιότητες αναζητούν νέες σταθερές για να μην διολισθήσουν στην πλήρη απαξίωση.

Αν σκεφτούμε με τους όρους της φιλελεύθερης πολιτικής θεωρίας, το πρόβλημα που αντιμετώπισε ήταν πώς να συμβιβάσει την έννοια του κράτους, ως μια απρόσωπη νομικά κατοχυρωμένη δομή εξουσίας, με τη νέα αντίληψη περί των δικαιωμάτων, των υποχρεώσεων και των καθηκόντων των πολιτών. Δηλαδή πώς να συνδέσει το κυρίαρχο κράτος με τον κυρίαρχο λαό που έχει αναγνωριστεί ως η νόμιμη πηγή των κρατικών εξουσιών. Ποια η ισορροπία ανάμεσα στην ισχύ και το δίκαιο; Στην Αναγέννηση γεννήθηκε ένα αίσθημα που σταδιακά έγινε βεβαιότητα, ότι η συγκράτηση των καταστρεπτικών ανθρώπινων παθών δεν μπορεί να ανατεθεί, πλέον, στην ηθικολογούσα φιλοσοφία και τους θρησκευτικούς κανόνες. Το κράτος θα παίξει αυτόν τον ρόλο με ένα έργο στην ουσία εκπολιτιστικό. Ο Λόγος και η τελειότητα της πολιτικής κοινωνίας αντιπαρατίθεται στο χάος και την ανισότητα της φυσικής κατάστασης. Φτάνουμε

έτσι στον Hobbes ο οποίος όρισε τη συνθήκη παραίτησης - εκχώρησης των δικαιωμάτων, μεταβιβάζοντάς τα σε μια ισχυρή εξουσία η οποία μπορεί να τους αναγκάσει να τηρούν τις δεσμεύσεις τους. Έτσι δημιουργείται μια αποτελεσματική και νόμιμη ιδιωτική και δημόσια σφαίρα, η κοινωνία και το κράτος. Προκύπτει μια μοναδική σχέση εξουσίας, η σχέση κυρίαρχου και υπηκόου. Πρέπει να τονιστεί ότι ενώ ο Hobbes λέει ότι το δικαίωμα του κυρίαρχου να εξουσιάζει και το δικαίωμα του υπηκόου να υπακούει είναι αποτέλεσμα συναίνεσης, στόχος του είναι να παράγει την πολιτική κοινότητα, τον χώρο της ομοιομορφίας, μέσω μιας πολιτικής συνθήκης. Ο Locke, από την άλλη, θεώρησε την κυβέρνηση εργαλείο για την υπεράσπιση της ζωής, της ελευθερίας και της περιουσίας, η εγκαθίδρυση του πολιτικού κόσμου προϋπέθετε την ύπαρξη ατόμων που ήταν προικισμένα με φυσικά δικαιώματα. Αυτά τα άτομα εκχωρούν την εξουσία στην κυβέρνηση για ίδιον όφελος. Η ακεραιότητα και οι τελικοί σκοποί της κοινωνίας απαιτούν ένα συνταγματικό κράτος όπου η δημόσια εξουσία θα είναι νομικά οριοθετημένη και διαιρεμένη. Πάλι είναι αναγκαία η συναίνεση, εδώ φαίνεται και ένα πρώτο σημείο που χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή διότι ίσως παίζει καταλυτικό ρόλο σήμερα. Ο Locke θεωρεί την ενεργό συναίνεση των ατόμων αποφασιστική μόνο για την αρχική εγκαθίδρυση του νόμιμου κράτους, στη συνέχεια η συναίνεση επιτυγχάνεται μέσα από την αρχή της πλειοψηφίας. Η πολιτική δραστηριότητα οφείλει να είναι εργαλειακή, δηλαδή να διασφαλίζει το πλαίσιο και τους όρους της ελευθερίας, ώστε οι ιδιωτικοί στόχοι των ατόμων να μπορούν »

να πραγματοποιούνται. Τι γίνεται σήμερα με βάση αυτές τις θεωρίες; Ακόμα και για αυτές τις πρωτόλειες συνθήκες οι όροι της συμφωνίας έχουν διαρραγεί, όμως δεν υπήρχαν συνθήκες εξισορροπητικές για τέτοιας έντασης αποτυχία. Ακόμα και ο Locke, που πίστευε ότι όταν το κράτος αθετούσε τη συμφωνία η ανταρσία ήταν επιβεβλημένη, το έλεγε ως τρόπο αλλαγής της κυβέρνησης και όχι των ίδιων των όρων του συμβολαίου. Είναι φανερό ότι η φιλελεύθερη πολιτική θεωρία απαιτεί μια υποτιθέμενη εθελούσια απάρνηση της ατομικής αυτονομίας, ήρθε η ώρα να αρθεί αυτή η συνθήκη καθώς καταρρέουν στο σύνολό τους αυτές οι δεσμεύσεις.

Αργότερα προέκυψε η ανάγκη για τη διάκριση των εξουσιών. Σε αυτό πρέπει να σταθούμε σε μια φράση από το Αμερικάνικο σύνταγμα: «Κάτω από τη συνταγματική διακυβέρνηση είναι σχεδόν αρκετό να προστατεύονται τα άτομα από τις όποιες καταχρήσεις της δημόσιας εξουσίας». Εδώ το κρίσιμο σημείο είναι ο διαχωρισμός της έννοιας της δημόσιας εξουσίας από τον κοινωνικό ιστό. Η ελευθερία και η εξουσία έχουν πλήρως διαχωριστεί, η μοιραία ταύτιση της εξουσίας με τη βία, του πολιτικού με την κυβέρνηση, έχει ξεκινήσει. Με τον ευφυέστατο διαχωρισμό των εξουσιών το άτομο ένιωσε προστατευμένο από την αυθαιρεσία της εξουσίας, αλλά διαχωρίστηκε οριστικά από την ουσιαστική διαχείριση της δημόσιας ελευθερίας. Το μόνο που συγκροτήθηκε σε σώμα ήταν η πολιτική τάξη. Η έννοια της συναίνεσης, που καθοδήγησε στην ουσία τον διαχωρισμό των εξουσιών, έχει χάσει το σύνολο της σημασίας της και έτσι η διάκριση των εξουσιών έχει ήδη πάνω της έντονο το σημάδι του αναχρονισμού. Άλλωστε, δεν παραχωρήθηκαν ποτέ πραγματικές εξουσίες αλλά απλώς διασφαλίσεις από την κατάχρηση της εξουσίας, δεν διεκδικήθηκε μερίδιο εξουσίας αλλά προστασία από την εξουσία. Ακόμα όμως και αυτή η προστασία γίνεται στόχος και καταργείται.
Ο Ρουσσώ ήταν ο πρώτος που έθεσε θέμα της αυτοκυβέρνησης ως τη μοναδική διέξοδο για την ελευθερία. Ο ρόλος του πολίτη είναι ο ανώτερος που μπορεί να προσδοκά ένα άτομο. Ο πολίτης πρέπει τόσο να δημιουργεί όσο και να δεσμεύεται από την «ανώτερη διεύθυνση της γενικής θέλησης», οι πολίτες οφείλουν να υπακούουν σε ένα σύστημα νόμων στη βάση μιας συμφωνίας που έχει επιτευχθεί δημόσια. Το σύνταγμα ήταν ένα νομικό κείμενο αποτύπωσης της διάρκειας των δομών. Το τέλος της δυνατότητας του έθνους να παράγει ταυτότητες με θετικό πρόσημο έδωσε και τη χαριστική βολή στην οποιαδήποτε ανάγκη αποτύπωσης μιας κοινωνικής συμφωνίας με τους όρους που περιγράψαμε. Εφόσον η ανάγκη για συναίνεση έχει εξαλειφθεί, η εξουσία δεν δεσμεύεται από διαχωρισμούς που μειώνουν ή ελέγχουν την εκπορευόμενη ισχύ. Ο νόμος ξαναποκτά τη θεϊκή του προέλευση. Ας δούμε τώρα ποια είναι τα προβλήματα στο συμβόλαιο του Ρουσσώ. «Η κυριαρχία δεν μπορεί να εκπροσωπείται, οι βουλευτές δεν είναι και δεν μπορεί να είναι οι εκπρόσωποι του λαού. Κάθε νόμος τον οποίο δεν επικυρώνει προσωπικά ο λαός, δεν είναι καθόλου νόμος». Ο ρόλος του πολίτη, για τον Ρουσσώ, στηρίζεται σε μια προϋπόθεση: την «ανώτερη διεύθυνση της γενικής θέλησης, τη δημόσια παραγόμενη αντίληψη του κοινού αγαθού. Τίποτα από αυτά δεν μπορούν να γίνουν σήμερα, διότι η έννοια δημόσια παραγόμενη αντίληψη πρέπει να επανεφευρεθεί. Μπορεί το κράτος σήμερα να είναι η γενική βούληση;

Η συστημική κρίση δημιουργεί μια εντροπία που δεν είναι φανερή στην έλλειψη κυβερνησιμότητας ή της αποσύνθεσης του πολιτικού συστήματος αλλά στην αδυναμία στοιχειώδους κάλυψης αναγκών

Ερχόμαστε τώρα στον Mill, ο οποίος καταλήγει στην ανάγκη για

τη συνταγματικά κατοχυρωμένη συναίνεση της κοινότητας ή ενός σώματος που την αντιπροσωπεύει, εξισορροπητικά απέναντι στην τυραννία της πλειοψηφίας. Σήμερα δεν υπάρχει τίποτα από όλα αυτά, άρα πρέπει να επανεξετάσουμε το σημείο της συναίνεσης της κοινότητας σε εντελώς νέα βάση. Με τη «δημοκρατική επανάσταση» το κράτος είχε καταστεί το επίκεντρο όλων των συγκρούσεων, ο χώρος που διεξάγονται οι διαμάχες γύρω από όλες τις πτυχές της ανθρώπινης ζωής, αυτό, όπως είπε ο Toqueville, προϋπέθετε ότι το κράτος είναι εγγυητής της δημόσιας ευημερίας και της προόδου. Άρα, από την νεωτερική συγκρότηση του κράτους για την «ασφάλεια του προσώπου και της ιδιοκτησίας και την ίση δικαιοσύνη» τι έχει μείνει; Από τους τέσσερις άξονες για το κράτος του Bentham, δηλαδή τη διασφάλιση της αυτοσυντήρησης, τη δημιουργία αφθονίας, την προαγωγή της ισότητας και τη διατήρηση της ασφάλειας τι έχει μείνει;

Το μεγάλο πλέον οπλοστάσιο του κράτους έχει παραχθεί από τον Χέγκελ. Υποστήριξε ότι το κράτος θα επιλύσει τις οξείες συγκρούσεις ανάμεσα στα άτομα παρέχοντας, από τη μια μεριά, ένα ορθολογικό πλαίσιο για την αλληλεπίδρασή τους στην κοινωνία των πολιτών και, από την άλλη, μια ευκαιρία συμμετοχής στη διαμόρφωση της γενικής πολιτικής βούλησης. Μόνο με το κράτος οι πολίτες μπορούν να επιτύχουν μια ορθολογική ύπαρξη. Το κράτος, λοιπόν, ως δυνητική ενότητα ορθού λόγου και ελευθερίας στέκεται πάνω από το άτομο και το ορίζει. Τώρα όμως που το τέλος της πολιτικής και η κατάργηση του κράτους, όπως τα όρισε ο Μαρξ στην κριτική του για τον Χέγκελ, δεν μπορούν να συνδυαστούν μέσα από τη λογική των σταδίων και της απεριόριστης ανάπτυξης των παραγωγικών δυνάμεων αφήνουν αυτές τις δύο έννοιες με μια νέα σημασία. Χρειάζεται μια θεσμοθετημένη σφαίρα δημόσιου διαλόγου και μια διαδικασία που θα κατοχυρώνει την ανεξαρτησία και την αυτονομία του διαλόγου αυτού, ο οποίος όμως θα παράγει και πράξη. Αυτό μπορεί να γίνει πλέον μόνο μέσα από τη συντακτική δύναμη των κινημάτων που δεν θα απευθύνονται στην κρατική δομή αλλά θα αναδημιουργούν την ίδια την έννοια του δημόσιου και της συμμετοχής.

Το νεωτερικό κράτος φαίνεται να επηρεάζεται από τις πολιτικές αρχές του πλουραλισμού όπως καθορίστηκαν από τους Weber και Schumpeter. Το νεότερο κράτος έχει δύο χαρακτηριστικά: την εδαφικότητα και τη βία. Έχει την ικανότητα να μονοπωλεί τη νόμιμη χρήση της βίας μέσα σε μια δοσμένη εδαφική επικράτεια, το κράτος λοιπόν είναι μια σχέση ανθρώπων που εξουσιάζουν ανθρώπους. Το κράτος στηριζόμενο στη μονοπώληση αυτή στηρίζεται στην πίστη απέναντι σε αυτήν τη νομιμότητα. Ο Weber υποστήριξε ότι ο λαός δεν συμμορφώνεται πλέον σε μια εξουσία που ασκείται με βάση τη συνήθεια ή το χάρισμα κάποιων ηγετών. Η υπακοή στηρίζεται στη δύναμη της εγκυρότητας του νομικού πλαισίου και της λειτουργικής ικανότητας του κρατικού μηχανισμού. Βέβαια, κέντρο αυτής της ανάλυσης είναι η δυνατότητα των κομμάτων να διαμορφώνουν καθοριστικά το σύνολο του πολιτικού διαλόγου εξουσίας - κοινωνίας. Αυτό προϋποθέτει τη διάκριση των πολιτών σε πολιτικά δραστήρια και πολιτικά παθητικά στοιχεία. Ο Weber καταλήγει να θεωρεί ότι η ένταση ανάμεσα σε ισχύ και δίκαιο, εξουσία και νόμο λύνεται υπέρ της ισχύος και της εξουσίας. Στις σημερινές συνθήκες δεν είναι δυνατή η ελευθερία δράσης και πρωτοβουλιών για όλα τα άτομα στον ίδιο βαθμό. Το κεντρικό πρόβλημα που τίθεται στους φιλελεύθερους είναι να εξασφαλίσουν το πολιτικό περιθώριο πρωτοβουλιών στις κορυφές της εξουσίας. Ούτε αυτό βέβαια δουλεύει σήμερα μέσα από τη διάλυση των μαζικών κομμάτων αλλά και την αδυναμία παραγωγής πολιτικών από τις ελίτ. Ο Schubeter προχώρησε αυτήν τη λογική ακόμα παραπέρα. Η δημοκρατική ζωή, θα διαπιστώσει, είναι η διαπάλη ανάμεσα σε κόμματα για την εξουσιοδότηση της κυβέρνησης. Ο ρόλος του πολίτη οφείλει να περιορίζεται στην περιοδική επιλογή και παροχή εξουσιοδότησης στις κυβερνήσεις: Η δημοκρατία δεν σημαίνει και δεν μπορεί να σημαίνει ότι ο λαός άρχει πραγματικά, η δημοκρατία απλώς σημαίνει ότι ο λαός »

έχει την ευκαιρία να αποδέχεται ή να απορρίπτει εκείνους που πρόκειται να τον κυβερνήσουν. Η δημοκρατία ως μηχανισμός επιλογής δημιουργεί ένα κράτος αποσπασμένο από την κοινωνία. Ο λαός δεν θέτει ζητήματα ούτε αποφασίζει πάνω σε αυτά, αλλά τα ζητήματα που αφορούν τη ζωή του τίθενται σε αυτόν και αποφασίζονται για λογαριασμό του. Αν κάποιος υποθέσει την ύπαρξη ενός κοινού αγαθού και ισχυριστεί ότι αυτό είναι προϊόν ορθολογικότητας, τότε μπορεί να απορρίψει κάθε διαφωνία ως αιρετική και αντικοινωνική. Η δημοκρατία, λοιπόν, είναι ένας μηχανισμός νομιμοποίησης ηγετών, ο Schumpeter όμως υπέπεσε σε ένα καθοριστικό σφάλμα, ότι δηλαδή όλα αυτά δεν συνιστούν νομιμοποίηση αλλά στην καλύτερη περίπτωση ανοχή, και ότι στην ουσιαστική κρίση της εκπροσώπησης το κράτος δεν θα είχε ουσιαστικούς διαύλους με τον κοινωνικό ιστό. Εδώ είναι και η βαθύτατη κρίση του σοσιαλδημοκρατικού μοντέλου: επειδή δεν υπάρχει ένα συνολικό υποκείμενο, δεν υπάρχουν κυρίαρχα πλέον ζητήματα διεκδίκησης από το κράτος, δεν υπάρχουν συλλογικές ταυτότητες να υποστηρίξουν μια θεώρηση της κρατικής δομής και μένει, ως μόνο λειτουργικό συναίσθημα, ο φόβος.

Ο κλασικός μαρξισμός όπως και ο φιλελευθερισμός συμμερίζονται την άποψη ότι δεν μπορεί να υπάρχει ελευθερία χωρίς τη μορφή κράτους και εξίσου υποστηρίζουν μάλλον πολιτικούς παρά κοινωνικούς τρόπους κοινωνικής αλλαγής. Ο Πουλαντζάς προσπάθησε να ανασυγκροτήσει τη μαρξιστική κρατική θεωρία διατυπώνοντας μια σωστή παρατήρηση, ότι το κράτος είναι ενοποιητικό στοιχείο για τον καπιταλισμό. Όμως αντιμετωπίζει ένα σοβαρό πρόβλημα που είναι όμως απόρροια του μαρξιστικού τρόπου ανάλυσης. Δεν μπόρεσε μέσα από την ερμηνεία της ταξικής συγκρότησης να δει τη δυνατότητα εσωτερικού ορισμού του κράτους και της δυνατότητας δημιουργίας θεσμών που να εγκολπώνονται την κοινωνία και τις αρνήσεις. Ο Γκράμσι, από την άλλη, με τη θεωρία της ηγεμονίας προσέφερε ένα μεγάλο ερμηνευτικό εργαλείο στον κομμουνισμό. Αυτό το εργαλείο όμως προϋπέθετε δύο πολύ σοβαρά σημεία, το πρώτο ότι καμιά ηγεμονία δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς κρατική εξουσία και το δεύτερο ότι τοποθέτησε το κράτος σε μια θέση πάνω από την κοινωνία των πολιτών. Η νέα μορφή κυριαρχίας θεωρεί ότι θα μπορέσει να ενσωματώσει ολόκληρη την πολιτική κοινωνία με άξονα έναν νέο απολυταρχισμό.

Αδυνατούσαν έτσι να κατανοήσουν το κράτος σαν σύνολο σχέσεων μεταξύ υποκειμένων, και έτσι να δουν ότι πλέον τα μικρής κλίμακας πειράματα για την οικοδόμηση εναλλακτικών τύπων οργάνωσης προσφέρουν μια πρώτη νέα ανάγνωση. Προχωράμε πλέον στην οριστική ρήξη με την Χεγκελιανή κληρονομιά των κρατικίστικων αντιλήψεων, της ομαδικής ταυτότητας, αλλά όχι με όρους ιδεολογικούς. Κανένας άξονας αγώνα δεν έχει κεντρική θέση στη δομή της αντίστασης. Κοινωνικά κινήματα, χώροι κοινωνικοί, κινήσεις σε γειτονιές που θα σκιαγραφούν εναλλακτικές και δράσεις, που θα δουλεύουν για την υπονόμευση της προσπάθειας της εξουσίας να ορίσει εκ νέου τους χώρους της καθημερινότητας, τις αξίες και τις υποκειμενικότητες. Η ερώτηση για τη διεκδίκηση της κρατικής εξουσίας είναι που σήμερα καθορίζει τη δυνατότητα ανάπτυξης τόσο πολύπλευρων δράσεων και που δημιουργεί τόσα γεγονότα σταθμούς.

Δημιουργικός αυθορμητισμός, ανοιχτή πληθωρικότητα. Η αντιιεραρχική, χαλαρή δικτύωση των πολυφωνικών υποκειμένων και ανταγωνισμών επινοεί πράγματι σενάρια συλλογικής ζωής και τρόπους πολιτικού συντονισμού που διασαλεύουν τους καταναγκασμούς των εξουσιαστικών δομών. Το εγχείρημα της συνάρθρωσης ανταγωνιστικών σχηματισμών που θα ανατρέψουν την κυρίαρχη τάξη. Η αμεσοδημοκρατική, πολύτροπη και αυτόβουλη ενεργοποίηση των πληθυντικών υποκειμένων υπόσχεται μορφές κοινωνικής αυτορρύθμισης. Απορρίπτουν τους καθορισμούς των προγραμμάτων και την πρόσδεση σε μοναδικές αλήθειες. Η άμεση δημοκρατία για να λειτουργήσει οφείλει να προασπιστεί την ελευθερία ενός ριζικού πλουραλισμού, και τη διάλυση της κατάστασης εξαίρεσης. Θα πρέπει να αποβάλουμε οριστικά τις μονιστικές ορθοδοξίες, τη στρατιωτική πειθαρχία σε γραμμές, στόχους και τρόπους, να διαγνώσουμε την οριστική αποσάθρωση των ιστορικών βεβαιοτήτων. Προϋποθέτουν αυτά τη δημιουργία ενότητας και συντονισμού και τη μεταβολή χρόνια παγιωμένων κοινωνικών συσχετισμών. Για να γίνει πραγματικότητα το αυτεξούσιο, όχι ως στοιχείο ευχής αλλά ως μια συλλογική πράξη κοινωνικής μεταβολής πρέπει να διαλυθούν τα καθολικά πρότυπα και να αρχίσουν να διαπλάθονται ανοιχτά από συλλογικές δυνάμεις επινόησης και αναστοχασμού. Πρέπει, λοιπόν, η αντίσταση να αποκτήσει μια σύνθετη μορφή που θα ακυρώνει την ακτιβίστικη δράση των φασιστών, αλλά θα ορίζει τους όρους συγκρότησης ενός ευρύτατου κινήματος για τη ριζοσπαστικοποίηση της δημοκρατίας, για μια επέκταση της έννοιας της αλληλεγγύης και της αξιοπρέπειας σε ένα πεδίο διαρκούς αυτοθέσμισης, ένα πεδίο που δεν θα εξαρτιέται από την κρατική χορήγηση αλλά από τη δυνατότητα των κινημάτων να γίνουν συντακτικά. Πρέπει όλοι να αντιληφθούν ότι επεκτείνεται το εύρος του ερωτήματος που αφορά τον ρόλο του κράτους και την πλήρη αμφισβήτηση της εκπροσώπησης. Με αυτήν τη στρατηγική θα μπορέσουν να προκύψουν όχι μόνο πολιτικές συμμαχίες, που ίσως δεν είναι και το ζητούμενο, αλλά κοινωνικές και κινηματικές συμμαχίες χωρίς ηγεμονίες. Τα κινήματα μπορούν και πρέπει να γίνουν δυνάμεις συντακτικές.

Επίθεση του Ισραήλ στη Γάζα: σίγουρα όχι αυτοάμυνα

Jerome E. Roos, 23 Νοέμβριου 2012
Πηγή: Roarmag.org

Ρωτήστε οποιονδήποτε Ισραηλινό τι σκέφτεται για τις αεροπορικές επιδρομές στη Γάζα, και, σύμφωνα με δημοσκόπηση της Haaretz, υπάρχει πιθανότητα 84% να σας πει ότι φταίνε οι Παλαιστίνιοι. Ότι οι θανατηφόρες επιθέσεις δεν ήταν μόνο δικαιολογημένες αλλά και απαραίτητες για τη διατήρηση της ασφάλειας των ισραηλινών πολιτών. Ότι ήταν αυτοάμυνα. Όσον αφορά το μεγάλο αριθμό των θανάτων των αμάχων, ιδίως τα δεκάδες παιδιά που σκοτώθηκαν από τον ανηλεή ισραηλινό βομβαρδισμό, η απάντηση είναι σχεδόν ομόφωνη: αυτοί, οι Παλαιστίνιοι, χρησιμοποιούν τους αμάχους ως ανθρώπινες ασπίδες. Δεν είναι δικό μας λάθος που κάποια παιδιά μπήκαν στη μέση.

Την Τρίτη, 20 Νοεμβρίου, το Παλαιστινιακό Κέντρο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα μέτρησε 136 νεκρούς (συμπεριλαμβανομένων 91 αμάχων) και 941 τραυματίες (συμπεριλαμβανομένων 922 αμάχων). Η Τετάρτη 21 Νοεμβρίου, ημέρα κατάπαυσης του πυρός, αποδείχθηκε η πιο αιματηρή, με 31 νεκρούς, 21 από τους οποίους άμαχοι. Ωστόσο, σε μια ξεδιάντροπη επίδειξη απανθρωπιάς, ο αναπληρωτής υπουργός Εξωτερικών του Ισραήλ Ντάνι Αγιαλόν είχε το θράσος να ισχυρίζεται ότι «οι περισσότεροι από τους ανθρώπους που επλήγησαν στη Γάζα τους άξιζε, καθώς ήταν ένοπλοι τρομοκράτες». Το Ισραήλ είχε μόλις σκοτώσει 34 παι- »

διά της Παλαιστίνης. Αλλά, για την κυβέρνησή του, αυτοί οι «ένοπλοι τρομοκράτες» το άξιζαν.

Παρόλα αυτά, κατά κάποιο περίεργο τρόπο, πολλοί έξυπνοι και ενημερωμένοι άνθρωποι είναι απόλυτα πεπεισμένοι ότι το Ισραήλ δεν είναι επιθετικό κράτος. Πώς θα μπορούσε να είναι; Το Ισραήλ είναι η μόνη δημοκρατία στην περιοχή. Είναι μια οικονομικά προηγμένη και πολιτισμένη χώρα, που έκτισε ένα σύγχρονο κράτος από ένα σωρό βιβλικής σκόνης μέσα σε μισό αιώνα. Το Ισραήλ δεν στοχοποιεί αμάχους· ενεργεί μόνο σε αυτοάμυνα. Είναι αυτοί, οι Άραβες, οι οποίοι θέλουν να μας πετάξουν στη θάλασσα και να μας διαγράψουν από το χάρτη. Είναι αυτοί, οι τρομοκράτες, οι οποίοι το ξεκίνησαν, εκτοξεύοντας ρουκέτες. Εμείς, οι Ισραηλινοί, απλά θέλουμε να ζήσουμε ειρηνικά.

Η εκλεπτυσμένη εκδοχή αυτού του επιχειρήματος, που διαδίδεται από τους εκπρόσωπους του ισραηλινού στρατού, των ΗΠΑ και της ΕΕ, θρηνεί για τους θανάτους των αμάχων. Αλλά τελικά κατηγορεί τη Χαμάς γι' αυτούς. Τα καημένα παιδιά των Παλαιστινίων, που ζουν κάτω από το ζυγό μιας συμμορίας θρησκόληπτων φανατικών, σκοτώνονται, επειδή αυτοί, οι τρομοκράτες, βάζουν τα μωρά τους δίπλα στις ρουκέτες. Οι τρομοκράτες γνώριζαν ότι θα καταστρέφαμε τους εκτοξευτήρες, οπότε ουσιαστικά είναι δικό τους το σφάλμα, όχι δικό μας. Εμείς δεν σκοτώνουμε μωρά. Θέλουμε μόνο την ειρήνη.

Το πρόβλημα, βέβαια, είναι ότι υπάρχει επίσης μια ελαφρώς λιγότερο εκλεπτυσμένη (και κάπως πιο ειλικρινής) άποψη για τις επιθέσεις, που προέρχεται από αυτούς που δίνουν τις εντολές για τις επιθέσεις. Όπως ο υπουργός Εσωτερικών Ελί Γισάι, ο οποίος ανοιχτά καυχήθηκε ότι ο στόχος της Επιχείρησης «Αμυντικός Πυλώνας» ήταν «να στείλουν τη Γάζα πίσω στο Μεσαίωνα». Αυτή η υπουργική ειλικρίνεια δεν είναι κάτι καινούργιο, φυσικά. Πριν από την εισβολή στη Γάζα το 2008, ο αναπληρωτής υπουργός Άμυνας Ματάν Βιλνάι απείλησε ποιητικά τους Παλαιστίνιους με «ένα ακόμη μεγαλύτερο ολοκαύτωμα». Ναι. Καλά διαβάσατε.

Το γενικό συναίσθημα του κόσμου εκφράστηκε αρκετά καλά από έναν κάτοικο του Τελ Αβίβ, ο οποίος ομολόγησε σε ένα ξένο τηλεοπτικό συνεργείο ότι «ξέρουμε πως πεθαίνουν σωρηδόν εκεί. Δεν είναι ότι δεν το ξέρουμε. Απλά δεν μας νοιάζει». Δεν ήταν έκπληξη, λοιπόν, ότι, μετά την κατάπαυση του πυρός που είχε ανακοινωθεί την Τετάρτη το βράδυ, μια δημοσκόπηση στο Κανάλι 2 διαπίστωσε ότι ένα επιβλητικό 70% των Ισραηλινών αντιτίθεται στην κατάπαυση του πυρός και θα προτιμούσε οι αεροπορικές επιδρομές να συνεχιστούν. Όπως το έθεσε ο υπουργός Ενέργειας Ούζι Λαντάου, «πρέπει να τελειώσουμε αυτό που αρχίσαμε». Αυτά για την ειρηνική και αμυντική στάση.

Σαφώς, η κατάπαυση του πυρός είναι απίθανο να διαρκέσει πολύ. Σχολιάζοντας τη συμφωνία, ο πρωθυπουργός Νετανιάχου δυσοίωνα προειδοποίησε ότι έχει τη «λαϊκή εντολή» για την «πιο ισχυρή δράση» –δηλαδή, μια χερσαία εισβολή – εάν η κατάπαυση του πυρός αποτύχει. Ισραηλινά άρματα μάχης εξακολουθούν να είναι στα σύνορα της Γάζας. 1,5 εκατ. Παλαιστίνιοι είναι φυλακισμένοι στη στενή λωρίδα γης, ενώ μη επανδρωμένα αεροσκάφη συνεχίζουν να πετούν πάνω από το κεφάλι τους αναζητώντας μελλοντικούς στόχους. Η Γάζα παραμένει υπό πολιορκία. Η πρόσβαση από τη θάλασσα έχει μπλοκαριστεί από ισραηλινά πολεμικά πλοία και η χερσαία πρόσβαση έχει σοβαρά περιοριστεί από τα σημεία ελέγχου του ισραηλινού στρατού.

Σύμφωνα με τον νομπελίστα ειρήνης Μπαράκ Ομπάμα, «το Ισραήλ έχει κάθε δικαίωμα να υπερασπιστεί τον εαυτό του». Αλλά ως δικηγόρος, ο Ομπάμα θα πρέπει να γνωρίζει ότι – από νομική άποψη – αυτό είναι εντελώς λάθος

Ώρες πριν τεθεί σε ισχύ η κατάπαυση του πυρός, οι ισραηλινές δυνάμεις έκαναν τις τελευταίες τους επιδρομές. Ίσως η πίεση του χρόνου έκανε τις επιδρομές λιγότερο «χειρουργικές», όσον αφορά την αποφυγή απωλειών μεταξύ των αμάχων. Ο Guardian ανέφερε: «Στα τελευταία θύματα περιλαμβάνονται ο Μαχμούντ Αμπού Νάσερ, 80 ετών, και ο δεκατετράχρονος εγγονός του, Αμέερα, οι οποίοι μάζευαν ελιές στο χωριό Αμπασάν, ανατολικά του στρατοπέδου προσφύγων Χαν Γιούνις, όταν ένας πύραυλος σκότωσε και τους δύο». Το τρομακτικό άρθρο συνεχίζει: «Υπήρχαν δύο δεκαεξάχρονοι – ο Μαχμούντ Χαλίλ αλ-Αρία και ο Ιμπραήμ Αχμέντ Χαμάντ – που έχασαν τη ζωή τους σε αεροπορική επιδρομή κοντά στα νότια σύνορα της Γάζας. Το Ασθενοφόρο δεν μπορούσε να φθάσει στα σώματά τους για ώρες, λόγω της συνεχιζόμενης επίθεσης από αέρος.»

Δεκάδες επιδρομές στην πόλη της Γάζας σκότωσαν εννέα αμάχους, μεταξύ των οποίων δύο παιδιά. Ένα αεροπλάνο χτύπησε δύο αυτοκίνητα με πύραυλους. Πέντε άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους. Το PCHR(Παλαιστινιακό Κέντρο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων) ανέφερε ότι ήταν όλοι άμαχοι. Ένας άλλος πύραυλος χτύπησε έναν κήπο, σκοτώνοντας έναν άνδρα και τραυματίζοντας ένα οκτάχρονο

παιδί. Περίπου 15 λεπτά αργότερα, ένα αεροπλάνο έριξε έναν πύραυλο σε πολυσύχναστο δρόμο, την οδό Βαγδάτης. Τέσσερις έχασαν τη ζωή τους, συμπεριλαμβανομένης μιας δεκαοκτάχρονης γυναίκας. Και πάλι, πιστεύεται ότι όλοι ήταν άμαχοι.

Σαφώς, λοιπόν, αντιμέτωποι με αυτά τα γεγονότα και τις επίσημες δηλώσεις, το επιχείρημα της αυτοάμυνας γίνεται όλο και πιο έωλο. Ενώ υπάρχουν δύο επιτιθέμενοι σε αυτό το συγκεκριμένο επεισόδιο – το Ισραήλ και η Χαμάς – μόνο ένας από αυτούς είναι δύναμη κατοχής. Όταν η κατοχική δύναμη (η οποία απλώς τυχαίνει να είναι η τέταρτη πιο ισχυρή στρατιωτική δύναμη στον πλανήτη, που λαμβάνει πάνω από 3 δις δολάρια στρατιωτική βοήθεια από τις ΗΠΑ ανά έτος) σκοτώνει 34 παιδιά που ζουν σε μια κατάσταση πλήρους ανέχειας, μπορεί ακόμα να επικαλεστεί τη δικαιολογία της αυτοάμυνας;

Σύμφωνα με τον νομπελίστα ειρήνης Μπαράκ Ομπάμα, «το Ισραήλ έχει κάθε δικαίωμα να υπερασπιστεί τον εαυτό του». Αλλά ως δικηγόρος, ο Ομπάμα θα πρέπει να γνωρίζει ότι – από νομική άποψη – αυτό είναι εντελώς λάθος. Το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ, η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, το υπουργείο Εξωτερικών των ΗΠΑ και το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης, όλοι θεωρούν ότι η Λωρίδα της Γάζας είναι «κατεχόμενα εδάφη». Σύμφωνα με το άρθρο 51 του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών (ό,τι αξίζει αυτός), οι άνθρωποι που ζουν υπό κατοχή έχουν νόμιμο δικαίωμα να πάρουν τα όπλα και να αντισταθούν στους κατακτητές, ενώ η κατοχική δύναμη έχει την υποχρέωση να αποσυρθεί.
Αλλά, ας συνεχίσουμε με το ισραηλινό επιχείρημα και ας υποθέσουμε ότι ο λαός της Γάζας το «ξεκίνησε» (ό,τι μπορεί να σημαίνει αυτό) με την εκτόξευση των πρώτων ρουκετών, στις οποίες απάντησε το Ισραήλ στη συνέχεια «με αυτοάμυνα». (Ένας ισχυρισμός που είναι εντελώς λάθος, δεδομένου ότι στις 4 Νοεμβρίου, πολλές μέρες πριν από τις επιθέσεις με ρουκέτες, ο ισραηλινός Στρατός είχε ήδη σκοτώσει έναν άοπλο Παλαιστίνιο και τέσσερις μέρες αργότερα πυροβόλησε ένα δεκατριάχρονο αγόρι στο κεφάλι, ενώ έπαιζε ποδόσφαιρο με τους φίλους του.) Αλλά, όπως και να 'χει, ας δούμε το ισραηλινό επιχείρημα.

Ακόμη και *αν* η Χαμάς ήταν ο επιτιθέμενος που ξεκίνησε τις πράξεις βίας, αξίζει πραγματικά ένας ολόκληρος πληθυσμός 1,5 εκατ. ανθρώπων να υποστεί αυτό το είδος της βάναυσης συλλογικής τιμωρίας από τα χέρια της πιο καλολαδωμένης πολεμικής μηχανής του κόσμου; Ακόμη και αν το Ισραήλ ενεργούσε σε αυτοάμυνα, οι καθαροί αριθμοί (πάνω από 150 θάνατοι Παλαιστινί- »

ων έναντι 5 του Ισραήλ) είναι τόσο πολύ δυσανάλογοι που καθιστούν την όλη έννοια της αυτοάμυνας εντελώς χωρίς νόημα. Είναι σαφές ότι αυτό το είδος της δυσανάλογης «αυτοάμυνας» τρέφει την περαιτέρω αντίσταση. Τελικά, δυσχεραίνει και τη θέση του Ισραήλ.

Ως εκ τούτου, ακόμη και από μια στενή ισραηλινή άποψη (που με ενδιαφέρει πολύ, δεδομένου ότι αρκετοί φίλοι μου και η οικογένεια της φίλης μου ζουν στην Ιερουσαλήμ και το Τελ Αβίβ), οι αεροπορικές επιδρομές δεν φαίνεται να έχουν κανένα νόημα: η λαϊκή υποστήριξη προς τη Χαμάς, η οποία ήταν σταθερά φθίνουσα πριν από τις αεροπορικές επιδρομές, ξαφνικά εκτινάχτηκε στα ύψη. Το Τελ Αβίβ δεν είχε δεχθεί βομβιστικές επιθέσεις για χρόνια. Αλλά το πρωί της Τετάρτης, 21 Ισραηλινοί τραυματίστηκαν από βόμβα που έπληξε ένα λεωφορείο, δείχνοντας ότι το Ισραήλ, δεσμευμένο από τη δική του «λογική της κλιμάκωσης», κάνει πραγματικά τη ζωή για τους πολίτες του πιο ανασφαλή.

Αλλά οι ζωές των Παλαιστινίων και η ασφάλεια των Ισραηλινών δεν φαίνεται να απασχολούν την κυβέρνηση Νετανιάχου, ή το στρατιωτικο-βιομηχανικό σύμπλεγμα πίσω από αυτή. Αντ 'αυτού, ενώ οι Παλαιστίνιοι έτρεχαν για τη ζωή τους και οι Ισραηλινοί έτρεχαν στα καταφύγιά τους, ο Νετανιάχου και οι υπουργοί του ήταν απασχολημένοι με την εκπόνηση στρατηγικών σχεδίων για να σαμποτάρουν τις προσπάθειες των μετριοπαθών Παλαιστινίων να βρεθεί μια βιώσιμη διμερής λύση μέσω του ΟΗΕ. Έτσι, ενώ διεξήγαγε πόλεμο κατά της Χαμάς, το Ισραήλ ταυτόχρονα προσπάθησε να περιθωριοποιήσει τη Φατάχ.
Από την πλευρά του κατακτητή, υπάρχει ένας πολύ απλός λόγος γι 'αυτό: στις 29 Νοεμβρίου στον ΟΗΕ, ο πρόεδρος Μαχμούντ Αμπάς της Παλαιστινιακής Αρχής πρόκειται να προσπαθήσει ν' αναβαθμίσει το καθεστώς της Παλαιστίνης σε «κράτος-μη μέλος». Το πρόβλημα για το Ισραήλ είναι ότι ως κράτος-μη μέλος, οι Παλαιστίνιοι θα αποκτήσουν το δικαίωμα να συμμετέχουν σε τέτοιου είδους οργανισμούς, όπως το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης, το οποίο έχει εναντιωθεί στην παράνομη κατοχή της Γάζας από το Ισραήλ, της Ανατολικής Ιερουσαλήμ, της Δυτικής Όχθης, αλλά ειδικότερα και στην κατασκευή του τείχους του Ισραήλ στη Δυτική Όχθη.

Ο Αμπάς, ως εκ τούτου, έχει τεθεί υπό τεράστια πίεση από τη σκληρή γραμμή της κυβέρνησης Νετανιάχου – όπως και των Ηνωμένων Πολιτειών – για να μην πετύχει μια ψηφοφορία στα Ηνωμένα Έθνη. Πράγματι, στις 14 Νοεμβρίου, την πρώτη ημέρα των ισραηλινών αεροπορικών επιδρομών στη Γάζα, ο υπουργός Εξωτερικών Αβιγκντόρ Λίμπερμαν απείλησε ότι θα «ανατρέψουν τον Αμπάς» αν αυτός συνέχιζε την προσπάθεια για αναγνώριση του κράτους στον ΟΗΕ. Ομοίως, ο Υπουργός Στρατηγικών Υποθέσεων Μοσέ Γιαλόν προειδοποίησε ότι οι Παλαιστίνιοι θα πληρώσουν «βαρύ τίμημα» για την ψηφοφορία αυτή. Ο λόγος, φυσικά, είναι ότι μια επιτυχημένη ψηφοφορία θα θέσει σε σοβαρό κίνδυνο τη νομιμότητα της ισραηλινής κατοχής.

Πριν από τις αεροπορικές επιδρομές, η κυβέρνηση απείλησε τους Παλαιστινίους με πολλές δραματικές επιλογές για να αποτρέψει την παλαιστινιακή αίτηση στον ΟΗΕ για την αναγνώριση του κράτους-μη μέλους, συμπεριλαμβανομένης της ακύρωσης της Συμφωνίας του Όσλο 1993, την παρακράτηση παλαιστινιακών φορολογικών εσόδων, την επέκταση των ισραηλινών εποικισμών και την προσάρτηση των κατεχόμενων εδαφών της Δυτικής Όχθης. Αλλά ο Αμπάς αντιστάθηκε. Απέρριψε ακόμη και μια προσωπική έκκληση από τον Πρόεδρο Ομπάμα να αναβάλει την ψηφοφορία. Παρά τις αντιδράσεις, η παλαιστινιακή πρόταση είναι πλέον σχεδόν βέβαιο ότι θα περάσει, με την Παλαιστινιακή Αρχή να έχει την υποστήριξη τουλάχιστον 150 χωρών από τα 187 μέλη της Γενικής Συνέλευσης (χρειάζεται μόνο μια απλή πλειοψηφία για να περάσει).
Δεν είναι περίεργο, λοιπόν, ότι η ισραηλινή κυβέρνηση θέλει τον Αμπάς εκτός. «Ο αριθμός των υπουργών, οι οποίοι λένε ότι πρέπει να διατηρηθεί ζωντανή η Παλαιστινιακή Αρχή, μειώνεται πολύ γρήγορα», δήλωσε ένας ανώτερος ισραηλινός αξιωματούχος στους New York Times. «Όλο και περισσότεροι υπουργοί σήμερα βλέπουν την Παλαιστινιακή Αρχή ως στρατηγική απειλή». Ο Νετανιάχου αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα. Χρειαζόταν μια δικαιολογία για να εκτρέψει την προσοχή μακριά από τη «νόμιμη» πορεία της Παλαιστινιακής Αρχής προς μια λύση δύο κρατών και ταυτόχρονα να διχάσει τον παλαιστινιακό λαό για να υπονομεύσει τη διαδικασία αναγνώρισης του κράτους. Από αυτή την άποψη, για τον Νετανιάχου, η βροχή των ρουκετών από τη Γάζα δεν θα μπορούσε να έρθει σε καλύτερη στιγμή.
Ενώ η στρατιωτική αποστολή πίσω από τις αεροπορικές επιδρομές ήταν να καθηλώσει την επιχειρησιακή ικανότητα της Χαμάς, η πολιτική επίδρασή τους ήταν ακριβώς η αντίθετη: ενίσχυση της δημοτικότητας της Χαμάς, αποδυνάμωση της Φατάχ και περαιτέρω διαίρεση του παλαιστινιακού λαού. Σύμφωνα με τον πρώην ανώτερο αξιωματούχο του υπουργείου Εξωτερικών των ΗΠΑ Ρόμπερτ Ντάνιν, «το Ισραήλ συνέβαλε στην άνοδο της Χαμάς. Καλώντας την Αίγυπτο να χαλινα-

γωγήσει τους ηγέτες της Γάζας, η συσπείρωση της Χαμάς αυξάνεται αντί να μειώνεται. Αυτό είναι που ωθεί τους ηγέτες σε όλη τη Μέση Ανατολή να σπεύσουν στη Γάζα, παρακάμπτοντας τη Ραμάλα και "φλερτάροντας" με την ηγεσία της Χαμάς. Ωστόσο, με την παράκαμψη της Ραμάλα και του πρόεδρου Αμπάς, περιθωριοποιούν περαιτέρω τους μετριοπαθείς ηγέτες.»

Το συμπέρασμα είναι απλό: για να δυσφημίσει την προσπάθεια των μετριοπαθών Παλαιστινίων για αναγνώριση κράτους, ο Νετανιάχου έπρεπε να προβάλει την επιθετικότητα των Παλαιστινίων. Δεδομένου ότι οι περισσότεροι Παλαιστίνιοι επέλεξαν να μην ασκήσουν το νόμιμο δικαίωμά τους να αντισταθούν στρατιωτικά στην ισραηλινή κατοχή της πατρίδας τους και δεδομένου ότι οι μετριοπαθείς της Παλαιστινιακής Αρχής προσπάθησαν να αντισταθούν στην κατοχή μη-βίαια, μέσα από το δρόμο των Ηνωμένων Εθνών, οι ρουκέτες της Χαμάς ήταν ακριβώς ό,τι χρειαζόταν ο Νετανιάχου για την ενίσχυση της θέσης του. Με τη στρατιωτική διοίκηση της Χαμάς να είναι ως γνωστό φιλοπόλεμη, αυτό που έπρεπε να κάνει ο Νετανιάχου με τη Χαμάς ήταν να την προκαλέσει λίγο. Για παράδειγμα, δολοφονώντας τον στρατιωτικό ηγέτη της. Λίγες μόνο ώρες αφού θα του είχε προτείνει μια συμφωνία εκεχειρίας.

Μέχρι τώρα, είναι σαφές ότι ο πολεμοχαρής σιωνισμός στην καρδιά του ισραηλινού κράτους και ο ισλαμικός φονταμενταλισμός της Χαμάς πάνε χέρι-χέρι. Και οι δύο δεν θα μπορούσαν να επιβιώσουν χωρίς τον άλλο. Ο Νετανιάχου – και μαζί του ολόκληρη η ισραηλινή πολεμική μηχανή – χρειάζεται τους θρησκόληπτους εξτρεμιστές της Χαμάς για να νομιμοποιήσει μια θεμελιωδώς παράνομη κατοχή στα μάτια ενός φοβισμένου λαού όπως του Ισραήλ και μιας όλο και πιο αντίθετης διεθνούς κοινότητας. Ενώ η Χαμάς χρειάζεται την ισραηλινή επιθετικότητα για να κερδίσει τις απελπισμένες καρδιές και τα μυαλά των Παλαιστινίων. Έτσι η σύγκρουση διαιωνίζεται. Κανένα μέρος δεν μπορεί να ζήσει με ειρήνη.

Οπότε ναι, όπως πάντα, υπάρχουν τουλάχιστον δύο πλευρές σε αυτή την ιστορία – και δύο βίαιοι, επιθετικοί εχθροί. Τόσο το Ισραήλ όσο και η Χαμάς χτυπούν τα τύμπανα του πολέμου. Τόσο το Ισραήλ όσο και η Χαμάς διψούν για εκδίκηση και καταστροφή. Όμως, ενώ η επιθετικότητα μπορεί να προέρχεται από δύο πλευρές, υπάρχει μόνο μία δύναμη κατοχής. Μόνο μία στρατιωτική υπερδύναμη. Και μόνο ένας επιτιθέμενος που έχει καταφέρει να σκοτώσει συστηματικά δεκάδες πολίτες από την άλλη πλευρά. Ό,τι κι αν σκέπτεστε για τους φανατικούς της Χαμάς, η περασμένη εβδομάδα μας δίδαξε ένα πράγμα: αυτή τη στιγμή, είναι ο πιο σημαντικός σύμμαχος του Νετανιάχου για την υπονόμευση μιας βιώσιμης λύσης συνύπαρξης των δύο κρατών και μιας διαρκούς ειρήνης στη Μέση Ανατολή.

Εν τω μεταξύ, εκατομμύρια τρομοκρατημένοι Παλαιστίνιοι και Ισραηλινοί που έχουν υποστεί πλύση εγκεφάλου παραμένουν απελπιστικά εγκλωβισμένοι στη μέση. Και ο Νετανιάχου αρχίζει να φαίνεται τρομακτικότερος μέρα με την ημέρα.

Z Net - The Spirit Of Resistance Lives
http://www.zcommunications.org/israel-s-assault-on-gaza-anything-but-self-defence-by-j-r-me-e-roos

BABELOGUE

Αν ακούς Θέκλα Τσελεπή και Θείο Νώντα την Κυριακή το βράδυ στο «Κόκκινο», υπάρχει μεγάλη πιθανότητα να ακούσεις και την ατάκα της εβδομάδας. Ακούς βεβαίως και σπάνιες και καταπληκτικές μουσικές με λίγα και πιπεράτα λόγια ενδιάμεσα από το θείο Νώντα. Για την τρόικα που μας κυβερνά:
του σαμάρ'
του γουμάρ'
κι του φανάρ'…

Jim!

Η Ακρόπολη τη νύχτα.

Παλιά ο Ν. Κακλαμάνης την έσβηνε στις 02:30. Μετά ο Καμίνης την άφηνε ανοιχτή όλη τη νύχτα μέχρι το πρωί. Τώρα τελευταία δεν έχει πρόγραμμα, σβήνει όποτε να 'ναι. Καμιά φορά σβήνει νωρίς, πολύ νωρίς. Και τότε νιώθω μόνος στην κορυφογραμμή της Καλλιδρομίου…

Jim!

Ο Σούπερμαν (Κλάρκ Κέντ) φεύγει από την «Ντέιλι Πλάνετ» και βγαίνει μόνος στο διαδίκτυο σε μια πιο σύγχρονη εκδοχή του, ενώ ο Μπάτμαν (Νυχτερίδας) με τον Σπάιντερμαν και κάτι άλλους παρακατιανούς σούπερ ήρωες φτιάχνουν συνεργατικό συνεταιρισμό (κάτι σαν κολεκτίβα του μέλλοντος).
O tebora o mores…

Jim!

ΤΙ ΠΑΙΖΕΙ ΜΕ ΤΑ ΦΑΡΜΑΚΑ;

Άκουγα για τις ελλείψεις στα φάρμακα και έλεγα ότι εντάξει ρε παιδί μου με τους καρκινοπαθείς είναι ζήτημα, αλλά γενικώς πολύ φάρμακο καταναλώνουμε και τέλος πάντων αυτό πρέπει να σταματήσει. Πριν δύο περίπου χρόνια έφαγα την πρώτη πόρτα αφού δεν έβρισκα ντρακανίλ, ένα μη κορτιζονούχο βρογχοδιασταλτικό χωρίς προωθητικά. Σαν παλιός ασθματικός δεν απογοητεύτηκα, υπάρχει λέω το αερολίν, σταθερή αξία, πολύ φθηνό και δεν γαμιέται, ας έχει και προωθητικά. Προχθές έφαγα τη δεύτερη πόρτα που όμως πόνεσε πολύ. Εξαφανίστηκε και το αερολίν. Πουθενά δεν το βρήκα. Πανικός! Ο γνωστός πανικός του ασθματικού στην έλλειψη βρογχοδιασταλτικού. Τι να κάνω τώρα; Να πάρω κορτιζονούχο; Γαμώτο μου… Fuck! Φευγαλέα μου πέρασε από το μυαλό διαδήλωση ασθματικών στο Σύνταγμα. Αμάν σε τι μεσαίωνα μπαίνουμε λέω… Fuck!

Jim!

Το Μεγάλο Τείχος

Ηλίας Καραβόλιας

(Η πραγματικότητα στην Ευρωζώνη δείχνει ότι έχουμε βυθιστεί εδώ και τρία χρόνια σε μια "εποικοδομητική ασάφεια", σε σχέδια για ισχυρό θεσμικό πλαίσιο, σε υπερ-δομικές οργανωτικές βάσεις, σε μαραθώνιες ασαφείς μηχανικές εφευρέσεις (EFSF/ESM), που δήθεν λειτουργούν ως μαξιλάρια ασφαλείας και μηχανισμοί διάσωσης, αλλά μάλλον προσφέρουν ψυχολογικό φράχτη για τις κοινωνίες, μια εικόνα δηλαδή δήθεν ισχυρής δομής διακυβέρνησης και άμεσης δράσης ενώ ταυτόχρονα είναι καταφύγιο σωτηρίας για τον χρηματοπιστωτικό κλάδο)

Ελάχιστοι πλέον αμφισβητούν ότι η περίφημη 'δημοκρατία στις αγορές', ένα μείζον ζητούμενο στη μετα-φιλελεύθερη οικονομική εποχή, πλήττεται θανάσιμα. Με αφορμή την κρίση στη νότια Ευρωζώνη και με τη μεθοδική διευκόλυνση των κυβερνήσεων, οι πιστωτές των δημοσίων προϋπολογισμών μετατρέπονται από σανίδες σωτηρίας σε παγίδες τοκογλυφίας.

Σήμερα ζούμε μία αναμφισβήτητη πραγματικότητα: *μεγάλες ροές κεφαλαίων ελέγχονται από ισχυρούς διεθνείς παίκτες της χρηματαγοράς*. Αυτές οι ροές εικονικού χρήματος δεν μπορούν να ελεγχθούν πλήρως από εποπτικούς και ρυθμιστικούς μηχανισμούς. Στην ουσία αυτή η κατάσταση σχετίζεται με έναν οδυνηρό, για τις οικονομίες και τις κοινωνίες, συνδυασμό κυκλοφορίας χρηματιστικού κεφαλαίου και κρατικής εμπλοκής.

Ενώ η κατάσταση σε Πορτογαλία, Ισπανία, Ιταλία γίνεται όλο και χειρότερη, στην Ελλάδα συνεχίζουμε να ζούμε υπό το πλαστό φόβητρο ευρώ ή δραχμή. Συνεχίζουμε να ζούμε υπό το ψευτοδίλημμα μνημόνιο ή έξοδος από την ευρωζώνη. Δυστυχώς, ελάχιστα από τα προβλήματα που απασχολούν τους πολιτικούς διαλόγους καθημερινά έχουν σχέση με το μείζον ερώτημα που η χώρα μας έπρεπε να 'εξάγει' προς τους εταίρους: *ποια Ευρώπη θέλουμε*.

Είναι υπερβολικά προκλητική η αναποτελεσματικότητα των πολιτικών και η εσκεμμένη αδράνεια που εμφυτεύει στο ευρωπαϊκό γίγνεσθαι το γερμανικό διευθυντήριο. Από αυτή την αναποτελεσματικότητα πηγάζουν τα παράπλευρα αρνητικά αποτελέσματα για τις κοινωνίες του ευρώ, και ειδικά για τις υπερχρεωμένες του Νότου. Ταυτόχρονα όμως θρέφεται ένα επικίνδυνο φαινόμενο: *αυτό του υπερδομικού και υπερθεσμικού πατερναλισμού που εξαπλώνεται ραγδαία πάνω από τις ευρωπαικές οικονομίες*, δήθεν σαν ομπρέλα προστασίας των λαών, ενώ ουσιαστικά αποτελεί διάτρητο δίχτυ ασφαλείας, του οποίου την αντοχή και τα όρια οφείλουμε έγκαιρα να αντιληφθούμε.

Με τον όρο του υπερδομικού/υπερθεσμικού πατερναλισμού δεν αναφέρομαι στην όποια παρεμβατικότητα του εθνικού κράτους στην οικονομία, με την κεϋνσιανή έννοια, δηλαδή την τόνωση της ζήτησης μέσω δημοσίων δαπανών. Άλλωστε εκ των πραγμάτων, αυτή είναι αδύνατη σήμερα. Αναφέρομαι κυρίως στο *στρεβλωτικό φαινόμενο διαμεσολάβησης του 'Ευρωπαικού Δημοσίου', του 'Κράτους των Βρυξελλών' για τη διάσωση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων της ευρωζώνης (και όχι των κοινωνιών, όπως αποδεικνύεται).*

Αυτή η πανευρωπαική υπερθεσμική διαμεσολάβηση αποτελεί 'παράγωγο προϊόν' της χρηματοπιστωτικής βιομηχανίας, μάλλον τοξικό για το μέλλον της, αλλά και για τις οικονομίες, τα κράτη, τις κοινωνίες τους. Το φαινόμενο γεννήθηκε ως συνεπακόλουθο της αναγκαίας αντιστάθμισης κινδύνου που ζητούσαν μανιωδώς οι μεγάλοι ρυθμιστές της ρευστότητας στις αγορές, από τα τέλη του 2008 και μετά. Αυτό το διακρατικό/υπερεθνικό δίχτυ προστασίας που ρίχνουν οι Βρυξέλλες για να αναχαιτίσουν το ρίσκο που γεννάνε οι μοχλευμένες αγορές παραγώγων, δημιουργεί ένα τείχος ασφαλείας, όπου κάθε κυβέρνηση, μέσω εθνικών ταμείων υποδοχής της διακρατικής επείγουσας ρευστότητας (π.χ. το ελληνικό Ταμείο Χρημ/κής Σταθερότητας) διασφαλίζει τη βιωσιμότητα στο νευραλγικό χώρο της τραπεζικής πίστης. **Το Μεγάλο Τείχος των Βρυξελλών** (*δηλαδή τα κεφάλαια των πλεονασματικών χωρών όπως αυτά των Μηχανισμών Στήριξης (EFSF, ESM) και*

εισόδου του 'τρεμάμενου' υπερεθνικού χεριού στην οικονομία. Ένας επιλεκτικός ευρώ-κρατισμός, φαινόμενο αναγκαίο μεν αυτή την περίοδο της σύγχρονης μεγάλης ύφεσης, δυστυχώς όμως με πρόσκαιρα μόνο οφέλη για τις κοινωνίες, εφόσον δεν υπάρχουν ορθολογικές κατανομές κεφαλαίων και προτεραιοτήτων.

Αλλά πώς γίνεται άραγε και αυτό το δίχτυ προστασίας, που δήθεν απλώνει η νομενκλατούρα των Βρυξελλών, ρίχνει τα πλοκάμια του πάνω από τις κοινωνίες; *Μήπως πίσω από τις πυραμίδες των 'κανονικών' παραγώγων χρηματοπιστωτικών προϊόντων της τελευταίας δεκαετίας, υπήρχε (στο μυαλό των σχεδιαστών τους) η υπερεθνική/διακρατική ρευστότητα, ως δικλείδα ασφαλείας; Μήπως δηλαδή η συνήθης τακτική της τραπεζοκρατίας είναι η επιβίωση στην κρίση δια μέσου της προσφυγής στους υπερεθνικούς εκτυπωτές χρήματος και ομολόγων;*

η ρευστότητα διευκόλυνσης από την ΕΚΤ στις τράπεζες της Ευρωζώνης) στήθηκε ακριβώς για να αναχαιτίσει τις διαρροές από το *τείχος προστασίας- που υποτίθεται ότι έστησε ο χρηματοπιστωτισμός με τις πυραμίδες σύνθετων προϊόντων αντιστάθμισης κινδύνου και εργαλείων μόχλευσης εικονικών κεφαλαίων*.

Είναι πλέον εμφανής, εδώ και δύο χρόνια, η μεθοδική μεταφορά του κρατικού δανεισμού από τις απρόσωπες εγχώριες και διεθνείς αγορές, στις υπερεθνικές εξουσίες της Ε.Ε. και του ΔΝΤ. Αυτή η μεταφορά βοηθάει τόσο στην επιβίωση της χρηματοπιστωτικής βιομηχανίας, που προέρχεται από μια βαριά πιστωτική κρίση (2008, ΗΠΑ, ενυπόθηκα στεγαστικά ομόλογα, Lehman Brothers κ.α), όσο και στην *αναδιανομή πολιτικής και οικονομικής εξουσίας σε συγκεκριμένες χώρες: αυτές που 'παράγουν', λόγω ελλειμμάτων και χρέους, ομόλογα υψηλής απόδοσης.* Είναι προφανές ότι έτσι, σε κάθε χώρα τέτοιας περίπτωσης, όπως αυτές του Νότου της Ευρωζώνης, *κινδυνεύουν να χάσουν τις θέσεις ισχύος τους οι ντόπιοι ισχυροί οικονομικοί όμιλοι από εκείνους τους πολυεθνικούς ομίλους που πάντα έρχονται πίσω από τις κυβερνήσεις –σωτήρες ως μεσσίες ανάκαμψης,* για τους χρεωμένους λαούς της απείθαρχης δημοσιονομικά μεσογειακής ευρωζώνης. Σε αυτό το σύγχρονο 'καθεστώς έκτακτης ανάγκης' -για να θυμηθούμε τον Agamben- αιτιολογείται από τον κυρίαρχο λόγο η αναγκαιότητα

Μετά την κατάρρευση της Lehman Brothers(Οκτώβριος 2008) και μετά την εκτόξευση της τιμής του πετρελαίου λίγους μήνες νωρίτερα στα ιστορικά υψηλά του (147$ το βαρέλι) και αφού προηγήθηκε η πλήρης απορρύθμιση των αγορών κεφαλαίου και χρήματος από την τραπεζική ολιγαρχία σε Ν. Υόρκη και Λονδίνο, περάσαμε στην τεχνητά φουσκωμένη τιμολόγηση από την συναλλακτική παράνοια στα εμπορεύματα και στις πρώτες ύλες (τρόφιμα, στάρι, ρύζι, σόγια κ.ά πήγαν στα ύψη και λαοί λιμοκτονούν μέχρι σήμερα σε Αφρική και όχι μόνο). Το διαπλανητικό πρακτορείο στοιχημάτων, αυτό των ισχυρών κωδικών ρευστότητας και μόχλευσης, συνέχισε τη λειτουργία του στο ασφαλές λιμάνι των κρατικών ομολόγων, όπου παραδοσιακά 'άραζε' η ρευστότητα του συστήματος. Αυτός ο μεγάλος παγκόσμιος κορβανάς των κρατι- »

κών ομολόγων, για να αποφέρει κέρδη έπρεπε να παράγει υψηλές αποδόσεις. Δηλαδή, αυξημένο κόστος δανεισμού (spreads) στις χώρες που τα εκδίδουν, οπότε και βολεύουν οι χώρες υψηλών ελλειμμάτων και χρέους, εκείνες που μπροστά στον γκρεμό επιλέγουν με το πιστόλι στον κρόταφο την προσφυγή σε μηχανισμούς στήριξης. Τα κράτη με αυτό τον τρόπο, λειτουργώντας πλέον σαν εταιρίες εσόδων-εξόδων, υποκύπτουν στην δύναμη των αγορών και ανάλογα με την ισχύ τους, αντέχουν και πληρώνουν υψηλό κόστος (Ισπανία, Ιταλία) ενώ άλλα (Ιρλανδία, Ελλάδα, Πορτογαλία) προσφεύγουν στην αγκαλιά της υπερεθνικής ασφάλειας (ΕΕ, ΔΝΤ) με το πρόσχημα της δημοσιονομικής συμμόρφωσης. *Ποιοι είναι όμως οι άμεσα κερδισμένοι; Τράπεζες, επενδυτικές εταιρείες με funds και λοιποί θεσμικοί που ξεφορτώνονται το ρίσκο μη πληρωμής, με την βοήθεια μηχανισμών συγκέντρωσης ομολόγων (EFSF, ΕΚΤ).* Το ζητούμενο είναι πλέον *πόσο θα αντέξει αυτό το Μεγάλο Τείχος διάσωσης*. Και φυσικά, πόσο θα αντέξουν οι κοινωνίες που βρίσκονται στην βάση, στα θεμέλια αυτού του τείχους.

Η μεγάλη σημερινή κρίση χρέους στην Ευρωζώνη ας μην ξεχνάμε ότι κυοφορήθηκε σε ένα *περιβάλλον με μη ομοιόμορφες κατανομές ενδο-κοινοτικού δανεισμού, μέσα από ένα σκοπίμως διογκωμένο και αλληλοσυνδεδεμένο τραπεζικό σύστημα*. Μόνιμα ευνοημένοι, την περίοδο της φθηνής πίστωσης του ευρώ στις κοινωνίες, αποδείχθηκαν όπως μαρτυρούν οι ισολογισμοί τους μέχρι πριν 2 χρόνια, οι ισχυροί τραπεζικοί παίχτες σε κάθε χώρα, κυρίως αυτοί της Γερμανίας και της Γαλλίας. Σήμερα προσπαθούν να επιβιώσουν με τη γνωστή μέθοδο: *κοινωνικοποίηση των ζημιών*.

Μπορεί η γραφειοκρατική, υπερδομική και υπερθεσμική δράση των αρχών της Ευρωζώνης να στηρίζεται στην ανάγκη διαχείρισης του δημόσιου χρέους των κρατών, αλλά *ο αληθινός επόπτης και διαχειριστής είναι το 'μεγάλο μάτι' των αγορών. Αυτό το αφανές βλέμμα που πανοπτικά ελέγχει ισολογισμούς νοικοκυριών, επιχειρήσεων, κρατών και εγκαθίσταται στον ατομικό ψυχισμό και στο συλλογικό ασυνείδητο. Είναι αυτός ο συγκεκριμένος τρόπος «παρακολούθησής» των κοινωνιών από τις χρηματαγορές που διαμορφώνει ένα πλαίσιο τρομοκρατικής τιμολόγησης του «κινδύνου», της αβεβαιότητας, της ανασφάλειας.* Είναι αυτό το πλαίσιο που πρέπει να αναλύσουμε στις μέρες μας, ανατρέχοντας στις παρελθούσες κρίσεις, εμβαθύνοντας στην τωρινή, αλλά και στοιχειοθετώντας δομικές αναλύσεις για τις επόμενες. *Διότι η περίφημη μόχλευση στα κεφάλαια των χρηματαγορών αποτελεί τον βασικό τροφοδότη της μοχλευμένης Επιθυμίας στις κοινωνίες.* Στην αλυσίδα πίστωση-κατανάλωση-χρέος, πολλοί ξεχνούν την αφετηρία: *τα υπερσυσσωρευμένα κεφάλαια των τραπεζών και των εταιρειών διαχείρισης που αναζητούν μανιωδώς την υψηλή απόδοση.* Οι κοινωνίες ουσιαστικά χρησιμεύουν ως πεδία δημιουργίας τόκου από το κρατικό και το ιδιωτικό χρέος, αφού πρώτα χρησιμεύουν ως πεδία συσσώρευσης ρευστού μέσω του συστήματος καταθέσεων-αποταμιεύσεων. Ως σύγχρονοι διαχειριστές μόχθου αλλά και εικονικού οφέλους, χρηματιστές και τραπεζίτες πληκτρολογούν μεγέθη δυσανάλογα με την καθημερινότητα ενός μέσου εισοδηματία, ενός φυσιολογικού ανθρώπου. Τα τερματικά στις αγορές απεικονίζουν νούμερα ασύλληπτα με τα μέτρα και τα σταθμά της καθημερινής εργασίας ενός τεχνίτη, ενός επιστήμονα, ενός βιοπαλαιστή. Αποταμιεύσεις και υπεραξίες από εργασία και επιχειρηματικό δαιμόνιο πολλαπλασιάζονται με ρυθμούς ιλιγγιώδεις, χωρίς να μεσολαβεί μεγάλος βαθμός ανθρώπινης εργασίας, αυξημένο προσωπικό, υψηλή απασχόληση, εργοστάσια, παραγωγή. Το χρήμα αυτό-αναπαράγεται και αυτό-πολλαπλασιάζεται χωρίς να πληρώνει πολλά χέρια, μόχθο, εργάτες. Αρκεί ένας αλγόριθμος, μία μηχανική υποστήριξη συναλλαγών στη φιλοσοφία και στην τεχνογνωσία φυσικομαθηματικών (ούτε καν οικονομολόγων), ώστε να απογειωθούν οι αποδόσεις από τις στοιχηματικές αξίες.

Πίσω από το σκηνικό αυτό, διεθνείς θεσμοί όπως η Ε.Ε. και το ΔΝΤ υποτίθεται ότι έπρεπε να θωρακίζουν την υγιή κυκλοφορία του κεφαλαίου, την εύρυθμη λειτουργία των αγορών και την αποφυγή στρεβλώσεων ή έντονων ανισοκατανομών κερδών και ζημιών, ώστε να αποφεύγονται κοινωνικές ανισότητες. Διότι ο εμπορικός κίνδυνος στην πραγματική οικονομία πηγάζει από τους χρηματοπιστωτικούς κινδύνους στις αγορές, και ιμάντες μεταφοράς (πίστωση, κατανάλωση, επένδυση) τον σέρνουν στην οικονομικής μας καθημερινότητα. Και όμως, οι υπερ-εθνικοί θεσμοί δεν θωρακίζουν τις κοινωνίες και αναγκαστικά καταφεύγουν στην δημιουργία Μεγάλου Τείχους, όπως αυτό των Βρυξελλών, διότι αποτυγχάνουν στην εποπτεία και στην πρόληψη. *Σαν μαύρα κουτιά, που δεν έχουν εμφανές περιεχόμενο, οι ισολογισμοί και τα βιβλία συναλλαγών σε ιδιωτικούς οργανισμούς διαχείρισης (private equities) σε επενδυτικές εταιρείες, ακόμα και σε τραπεζικά ιδρύματα ή εταιρείες με υποχρέωση δημοσίευσης ξεκάθαρων στοιχείων, αποτελούν το κρυμμένο μυστικό του χρηματοπιστωτισμού, το καλυμμένο μυστικό της κρυμμένης ψευδο-διαφάνειας.* Θρέφεται χωρίς κοινωνικό όφελος ένα τεράστιο κύκλωμα ελεγκτών και ελεγχόμενων, *ένα διεθνές πολυπλόκαμο και ακέφαλο χταπόδι λογιστικών, νομικών και οικονομικών εταιρειών που πάντα καταλήγει σε κάποια κέντρα κοινών συμφερόντων –όλο και λιγότερα σε αριθμό, όλο και μεγαλύτερα σε*

ΛΟΙΠΟΝ, ΚΥΡΙΟΙ, ΤΗΝ ΓΥΜΝΩΣΑΜΕ ΑΠΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ, ΤΗΝ ΤΑΡΑΞΑΜΕ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ, ΤΗΝ ΠΛΑΚΩΣΑΜΕ ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΚΟΠΕΣ, ΤΗΣ ΧΩΣΑΜΕ ΤΡΙΑ ΜΝΗΜΟΝΙΑ!
ΕΓΩ ΛΕΩ ΝΑ ΤΗΝ ΠΕΡΑΣΟΥΜΕ ΠΑΛΙ ΕΝΑ ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΟ! Ο ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΜΟΥ ΕΙΝΑΙ ΣΚΛΗΡΟΣ!
ΑΝ ΔΕΝ ΘΕΛΟΥΜΕ ΝΑ ΜΑΣ ΠΡΗΞΕΙ ΤΑ ΕΠΙΤΟΚΙΑ, ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΤΗΣ ΔΩΣΟΥΜΕ ΤΗ ΔΟΣΗ ΤΗΣ...
ΕΓΩ ΛΕΩ ΝΑ ΠΡΟΧΩΡΗΣΟΥΜΕ ΣΕ ΕΠΙΜΗΚΥΝΣΗ, ΓΙΑ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΗΔΟΝΗ!
ΕΓΩ ΛΕΩ ΝΑ ΤΗΝ ΠΛΗΡΩΣΟΥΜΕ ΣΕ ΔΡΑΧΜΕΣ!
ΑΝΩΜΑΛΕ!

ισχύ– ρυθμίζοντας την κυκλοφορία του παγκόσμιου χρήματος.

Ένα τέτοιο πολυπλόκαμο 'χταπόδι' σχεδόν παρόμοιο με το πρώην σοβιετικό και κομμουνιστικό δίχτυ του Κρεμλίνου στα χρόνια της ισχυρής ΕΣΣΔ, σχεδόν ίδιο με εκείνο το πατερναλιστικό κομματικό μοντέλο ελέγχου και εποπτείας που ασκούσε η Μόσχα για δεκαετίες, φαίνεται να απλώνεται στο 'ευρωπαικό Κρεμλίνο': στις Βρυξέλλες. Ακέφαλο, πολυπολικό, χωρίς συγκεκριμένα κέντρα ισχύος –αν εξαιρέσει κανείς την γερμανο-γαλλική διεύθυνση – ουσιαστικά αποτελεί το καταληκτικό σημείο της παγκοσμιοποιημένης κυριαρχίας του χρηματοπιστωτικού καπιταλισμού. Αποκορύφωμα: ο σχεδιασμός της επικείμενης Τραπεζικής Ένωσης στην Ευρωζώνη *'… μια τολμηρή κίνηση, καθώς και μια ικανοποιητική απάντηση στον αυξανόμενο οικονομικό κατακερματισμό της ευρωζώνης…'*, κατά τα λεγόμενα των Jean Pisani-Ferry και Guntram B. Wolff[1]. Απροκάλυπτα πλέον, άτομα συνδεόμενα με το κυρίαρχο "Ευρωπαικό Δημόσιο" δηλώνουν (με άλλα λόγια πάντα) το προφανές: *ότι οι ηγέτες της Ευρωζώνης αποφάσισαν να δημιουργήσουν μια τραπεζική ένωση καθαρά και μόνο για να αποτρέψουν την αστάθεια και την αφερεγγυότητα των τραπεζών*. Θα πει κάποιος ότι είναι αναγκαία η σταθερότητα του πιστωτικού συστήματος. Όμως, τεχνικές σταθερότητας και εμπέδωσης κλίματος εμπιστοσύνης, μέθοδοι επαναφοράς της φερεγγυότητας στον θεσμό της τραπεζικής πίστης αλλά και αποφάσεις στήριξης της κεφαλαιακής επάρκειας πολλών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, είναι εντελώς διαφορετικά πράγματα από αυτό που προσπαθούν μεθοδικά να δημιουργήσουν στις Βρυξέλλες οι Γερμανοί τραπεζίτες, συνεπικουρούμενοι από το λονδρέζικο τραπεζικό λόμπι αλλά και τη γαλλική χρηματοπιστωτική ελίτ.

Κανείς δεν αμφιβάλλει ότι σε περιόδους κρίσης και κατάρρευσης της εμπιστοσύνης στο διατραπεζικό σύστημα, στα πλαίσια μιας νομισματικής ένωσης όπως η Ευρωζώνη, οφείλουμε να αναγνωρίσουμε την *'… αυξημένη σημασία των κεντρικών τραπεζών στη λειτουργία των χρηματοπιστωτικών συστημάτων, συμπληρώνοντας τη διαμεσολάβηση στην αγορά χρήματος, εκτελώντας κρίσιμες δραστηριότητες σε ορισμένες αγορές κεφαλαίων και αντισταθμίζοντας τις διακρατικές ροές κεφαλαίων..'* όπως αναφέρεται στο κεφάλαιο 3 της Έκθεσης για την Παγκόσμια Χρηματοπιστωτική Σταθερότητα του ΔΝΤ (GSFR). Η ίδια Έκθεση όμως σχεδόν κρούει τον κώδωνα του κινδύνου, λέγοντας ότι '… αυτές οι παρεμβάσεις ενδέχεται να έχουν αρνητικές παράπλευρες επιδράσεις εάν διαρκέσουν για πολύ…'. Και φυσικά, η Έκθεση δεν αναφέρεται στις ευρωπαϊκές κεντρικές τράπεζες κάθε χώρας, αλλά στην ΕΚΤ, στη FED, στη Bank of China, κ.ά. Και ούτε αναφέρεται μόνο στις ποσοτικές παρεμβάσεις (αγορές ομολόγων, προσφορά χρήματος) αλλά κυρίως στις εποπτικές, ρυθμιστικές και παρεμβατικές δράσεις των κεντρικών αρχών. Χρειάζεται να αντιληφθούμε ότι *όσο αναγκαίο είναι για τις οικονομίες της Ευρωζώνης -τις σημερινές ασθμαίνουσες οικονομίες με υψηλή ανεργία και ελλείμματα- να έχουν κοινές εποπτικές αρχές, κοινά ρυθμιστικά όργανα και ενιαία δημοσιονομική και νομισματική πολιτική, τόσο επικίνδυνο είναι να ξεκινήσει μια κατάσταση εξαιρετικά πολύπλοκη, τεχνικά δυσκίνητη και τελικά αμφιλεγόμενη.*

Καταρχήν, μια κοινή εποπτεία χωρίς ταυτόχρονη δημοσιονομική υποστήριξη σημαίνει το προφανές: *στο τέλος οι φορολογούμενοι κάθε έθνους θα πρέπει να πληρώσουν για τις αποτυχίες της εποπτείας της ΕΚΤ*. Δεύτερο ζητούμενο που σκοπίμως δεν συζητείται και δεν αναλύεται: *με ποια κριτήρια άραγε*

6000 τράπεζες στην Ευρωζώνη θα μπουν στην εντατική παρακολούθηση; Όσες πέρασαν φέτος τα περίφημα stress-tests, άραγε θεωρούνται αρκετά υγιείς , οπότε και εξαιρούνται; Και επειδή πλέον έγινε της μόδας το περίφημο εργαλείο της bad bank, δηλαδή να πετάμε στους φορολογούμενος την τοξική πλευρά ενός ιδρύματος και στους ιδιώτες 'σωτήρες' το υγιές κομμάτι μιας τράπεζας, *άραγε το κόστος των χρεών στις όποιες bad banks γεννηθούν, ποιους θα επιβαρύνει; Θα έχουμε ξανά περιπτώσεις όπου η φερεγγυότητα του Ελληνικού, του Ιταλικού, του Ισπανικού Δημοσίου θα τίθεται σε κίνδυνο*;

Αγνοούν σκοπίμως οι ειδικοί στις Βρυξέλλες το αυτονόητο: *τα εθνικά*

τραπεζικά συστήματα στην Ευρώπη είναι σχεδόν διαφορετικής δομής και προσανατολισμού το καθένα. Σε Πορτογαλία, Ελλάδα π,χ., υπάρχουν συγκεκριμένες μετοχικές ομάδες, σχεδόν εγχώριων συμφερόντων, που ελέγχουν το παιχνίδι. Στη δε Γαλλία η διεθνής εξάπλωση των πιστωτικών ιδρυμάτων της έχει ουσιαστικά εγκαταστήσει έναν σχεδόν μόνιμο συστημικό κίνδυνο για όλη την Ευρωζώνη, το ίδιο και στην Ιταλία, ενώ *οι Γερμανοί έχουν μόνο έναν πυλώνα που συγκεντρώνει τα ανοσοποιητικά στοιχεία του συστήματος: την Deutsche Bank, έναν όμιλο παγκοσμίου βεληνεκούς, και ακολουθούν κάποιες ελάχιστες μεσαίες τράπεζες με γερμανική κυρίως παρουσία, καθώς και εκατοντάδες μικρές τοπικές τράπεζες. Όμως, οι προνοητικοί Γερμανοί έχουν έξι (!) διαφορετικά συστήματα εγγύησης των καταθέσεων, ακριβώς επειδή έχουν ανισότητες μεγεθών εντός του πιστωτικού συστήματος.*

Οι κατασκευαστές του Μεγάλου Τείχους δεν πρέπει να αγνοούν την Ιστορία: *οι μεγάλες τραπεζικές κρίσεις συνεπάγονται αναγκαστικές σημαντικές δημοσιονομικές δαπάνες.* Σχεδόν στις μισές κρίσεις του αιώνα μας, στις προηγμένες οικονομίες, το άμεσο κόστος διάσωσης του τραπεζικού συστήματος για τον προϋπολογισμό ενός κράτους ξεπερνά το 12% του ΑΕΠ κάθε χώρας[2]. Αυτό και μόνο το μέγεθος επιβάλλει το αυτονόητο σήμερα: *να γίνουν άμεσα ρυθμίσεις επιμερισμού των οικονομικών βαρών πριν εμφανιστεί το κόστος στις κοινωνίες !*

Η πραγματικότητα στην Ευρωζώνη δείχνει ότι έχουμε βυθιστεί, εδώ και τρία χρόνια, σε μια 'εποικοδομητική ασάφεια', σε σχέδια για ισχυρό θεσμικό πλαίσιο, σε υπερ-δομικές οργανωτικές βάσεις, σε μαραθώνιες ασαφείς μηχανικές εφευρέσεις (EFSF/ESM) που δήθεν λειτουργούν ως μαξιλάρια ασφαλείας και μηχανισμοί διάσωσης, αλλά μάλλον προσφέρουν ψυχολογικό φράχτη για τις κοινωνίες, μια εικόνα δηλαδή δήθεν ισχυρής δομής διακυβέρνησης και άμεσης δράσης, αλλά και ουσιαστικό καταφύγιο έσχατης σωτηρίας για το χρηματοπιστωτικό κλάδο. Σήμερα δεν υπάρχει στην Ευρωζώνη ξεκάθαρη απεικόνιση για το εκκρεμές μεταξύ των κανονιστικών ρυθμίσεων και της επώδυνης -όπως αποδείχθηκε- απελευθέρωσης στην κινητικότητα των κεφαλαίων. Υποτίθεται ότι χρειαζόμαστε Αγορές και οργανισμούς που να είναι πιο διαφανείς, πιο απλοί και λιγότερο μοχλευμένοι, ώστε να αποτρέψουμε το ανεξέλεγκτο*: η 'εσωτερικότητα' σε κάποιες δράσεις από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, δηλαδή οι αδιαφανείς διοικητικές και στενά ιδιοτελείς αποφάσεις κάποιων, να μας οδηγήσουν πάλι σε ένα ασταθές χρηματοπιστωτικό σύστημα.*

Στα σχέδια κοινής τραπεζικής εποπτείας και εξυγίανσης του συστήματος, είναι αναγκαίο να απαιτηθεί νομικός διαχωρισμός συγκεκριμένων ριψοκίνδυνων χρηματοοικονομικών δραστηριοτήτων (π.χ. trading) από τις παραδοσιακές δραστηριότητες ενός τραπεζικού ομίλου. Πιο απλά: χρειάζεται η περίφημη επιτροπή Likkannen να εναρμονιστεί σε μεγάλο βαθμό τόσο με τον κανόνα Volcker στις Ηνωμένες Πολιτείες όσο και με την πρόταση Vickers στο Ηνωμένο Βασίλειο. Διότι *μπορεί ΗΠΑ, Αγγλία, Ευρώπη να έχουν διαφορετικές δομές οικονομικών και πιστωτικών συστημάτων, αλλά έχουν το ίδιο τεράστιο πρόβλημα: ύφεση.* Ο διαχωρισμός των σύνθετων τραπεζικών δραστηριοτήτων σε απλούστερα μέρη, θα επιτρέψει να επανεκτιμηθεί η πειθαρχία της αγοράς και *να δούμε ξανά δύο παλιούς μύθους που μας έφεραν ως εδώ, μεταξύ άλλων: to big to fail, to complex to price.*

Ζούμε εν μέσω σφοδρής λιτότητας των κοινωνιών σε μια Ευρώπη όπου οι 20 μεγαλύτερες τράπεζες ελέγχουν περίπου το 50% του συνολικού όγκου των τραπεζικών μεγεθών. Μια πρόσφατη μελέτη του ΟΟΣΑ (October 2012, OECD Interim Economic Assessment) δείχνει ότι οι επιδοτήσεις που λαμβάνουν οι τράπεζες αυτές με τη μορφή των ρητών ή σιωπηρών εγγυήσεων διάσωσης, αποτελούν ένα σημαντικό μέρος των ετήσιων κερδών τους. Το Μεγάλο Τείχος οφείλει να κλείσει ρωγμές και στις κοινωνίες, όχι μόνο στους ισολογισμούς των χρηματοπιστωτικών κολοσσών.

1. http://blogs.ft.com/the-a-list/2012/09/17/a-five-step-guide-to-european-banking-union/?#axzz26iYmLBnh
2. http://www.bruegel.org/nc/blog/detail/article/912-the-imf-global-financial-stability-report-restoring-confidence-and-progressing-on-reforms/

Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΠΑΝΩΛΕΘΡΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΜΠΟΥΣ

Αλέξανδρος Σχισμένος

Ο τυφώνας Σάντυ πέρασε από τις ανατολικές ακτές των Η.Π.Α., γκρεμίζοντας τις προσόψεις των ατλαντικών της πόλεων, αλλά χτίζοντας ταυτόχρονα μία περήφανη εκλογική νίκη για τον πρόεδρο Μπαράκ Ομπάμα. Ήταν ίσως η πρώτη φορά που ένας τυφώνας επιστρατεύτηκε στην διαδικασία εκλογής του ισχυρότερου πολιτικού άνδρα παγκοσμίως και μαλιστα τόσο μεροληπτικά υπέρ των Δημοκρατικών.

Εκ του αποτελέσματος θα μπορούσαμε να επικαλεστούμε την άψογη αντίδραση του Αμερικανού προέδρου την κρίσιμη στιγμή, ο οποίος φρόντισε να ματαιώσει κάθε προεκλογική του δραστηριότητα, γνωρίζοντας πως η απλή επιτέλεση των καθηκόντων του ήταν το ισχυρότερο προεκλογικό μήνυμα που θα μπορούσε να στείλει απέναντι στην επίκριση πως η ηγεσία του είναι υπερβολικά διανοουμενίστικη και αποστασιοποιημένη.

Η εικόνα του καθηγητή Νομικής υπήρξε μεγάλος αντίπαλος του Ομπάμα σε αυτές τις εκλογές και η εκκένωση των ανατολικών πολιτειών, η άμεση ανταπόκριση του κρατικού μηχανισμού, η παρουσία του προέδρου στις πληγείσες περιοχές, προσέφεραν μία μοναδική ευκαιρία ανατροπής της.

Ταυτόχρονα ο Σάντυ ήρθε σαν μία γροθιά της πραγματικότητας στην εμμονή των Ρεπουμπλικάνων να αμφισβητούν την κλιματική αλλαγή και να υποβαθμίζουν κάθε περιβαλλοντική πολιτική πρωτοβουλία. Μεγάλο μέρος της καμπάνιας του Ρόμνεϋ αφιερώθηκε στην αποδόμηση του προγράμματος για την ‘Πράσινη Ανάπτυξη’ που προώθησε ο Ομπάμα σαν προσωπικό στοίχημα, προσπαθώντας να το σπιλώσουν ως αποτυχημένο και σε μεγάλο μέρος υπεύθυνο για την κατάσταση της οικονομίας.

Κι όμως, τα αποτελέσματα είναι σαφή και ο τυφώνας δεν είναι το μόνο που σάρωσε τις ελπίδες του Ρόμνεϋ. Οι 326 εκλέκτορες που συγκέντρωσε ο Ομπάμα, παίρνοντας τελευταία και την Φλόριντα, αποδεικνύουν πως οι ελπίδες αυτές δεν ήταν παρά φούσκες καθ' όλη την καμπάνια. Σε βαθμό μάλιστα που ίσως πίσω από την όλη κουβέντα περί εκλογικού ντέρμπι να αχνοφαίνεται μία μελετημένη λεπτή στρατηγική συσπείρωσης του κινήματος Ομπάμα που κυριάρχησε το 2008.

Και πράγματι, είτε εντασσόταν σε κάποια στρατηγική, είτε έτυχε, την τελευταία ημέρα υπήρξε μία μαζική εισροή ψηφοφόρων που επικύρωσε μάλλον το διαφαινόμενο αποτέλεσμα. Μία προσεκτική ανάγνωση δείχνει πως ακόμη και όταν μετά το πρώτο ντιμπέιτ ο Μορμόνος γερουσιαστής έπιασε την κορυφή της δημοτικότητάς του, ως στιβαρός αντίπαλος ενός χλωμού καθεστωτικού προέδρου, κανείς δεν τολμούσε να ψελλίσει τη λέξη νίκη δίπλα στο όνομα Ρόμνεϋ. Ουσιαστικά, η εκλογή δεν περιστράφηκε καθόλου γύρω από αυτόν. Παρόλο που το όνομά του δέσποζε στις διαφημιστικές ταμπέλες των μεγάλων δυτικών λεωφόρων, το πρόσωπό του δεν απασχολούσε ιδιαίτερα την ουσιαστική πολιτική αντιπαράθεση.

Αυτή στρεφόταν γύρω από δύο άλλα πρόσωπα, που ενσάρκωσαν ουσιαστικά τις δύο αντίθετες πολιτικές επιλογές καθώς αυτές μορφοποιούταν μπροστά στα κουρασμένα βλέμματα των ψηφοφόρων.

Το ένα ήταν ο Μπαράκ Ομπάμα. Ο Ομπάμα όμως, κυρίως του 2008, το λαμπερό είδωλο του πρώτου μαύρου προέδρου, που πήρε το Νόμπελ Ειρήνης απλώς επειδή υπήρξε σε τούτο τον πλανήτη. Του ανθρώπου που ενσάρκωσε την ελπίδα παγκοσμίως κατά τρόπο που θύμιζε τον Κέννεντυ, του οποίου τη φαντασιακή εικόνα αντανακλούσε και συγχρόνως ξεπερνούσε. Το είδωλο του 2008 έγινε ο κατήγορος και το απωθημένο του σημερινού φθαρμένου Ομπάμα, το φάντασμα ενός εαυτού στο οποίο ποτέ δεν κατάφερε να ανταποκριθεί.

Αυτό έθεσαν και οι Ρεπουμπλικάνοι σαν κεντρική στρατηγική επιλογή της καμπάνιας τους. Αντιπαρέβαλλαν συνεχώς τον Ομπάμα του ’08 με τα πεπραγμένα της τετραετίας του, επιλέγοντας να αντιστρέψουν την βαρύτητα των υποσχέσεών του, φορτώνοντάς τες επιπλέον στην ήδη βαριά ετυμηγορία της πραγματικότητας. Η οικονομία, παρά την ανάκαμψή της, παρέμεινε ασθενής στα μάτια, τις καρδιές και τους δείκτες της Αμερικής, η ανεργία παρέμενε υψηλή. Η φορολογία, κατεξοχήν προνομιακό πεδίο αντιπαράθεσης των δύο κομμάτων, έγινε ξανά εργαλείο κριτικής των κοινωνικών προγραμμάτων, τα

οποία έμειναν κουτσά στην εφαρμογή τους. Η κορωνίδα των τελευταίων, το περίφημο Obamacare, η κοινωνική ασφάλιση για όλους, έγινε αντικείμενο των σφοδρότερων κριτικών, ως αποτυχημένο και επιβλαβές. Δεν είναι τυχαίο ότι η μορφή με την οποία τελικά πέρασε από το Κογκρέσσο υπήρξε προϊόν συμβιβασμών σε σημείο ουσιαστικού ακρωτηριασμού των κοινωνικών της πλεονεκτημάτων.

Και όλο αυτό συνέβη καθώς σε ένα αντίστροφο κύμα του 2010, ο Ομπάμα κατέφερε να χάσει την πλειοψηφία που είχε το κόμμα του και στα δύο σώματα του Κογκρέσσου, Γερουσία και Βουλή των Αντιπροσώπων, σε μία στιγμή κρίσιμη για την πρώτη του θητεία. Οι αντιδράσεις που συνάντησε η αποστασιοποιημένη του στάση μέσα στο ίδιο του το κόμμα, η απειρία και τα αντικρουόμενα συμφέροντα των λόμπι της Ουάσιγκτον, κατέληξαν σε μία ήττα που καταδίκασε την θητεία του στην αναποφασιστικότητα, την μετριοπάθεια και τελικώς την μετριότητα. Με ένα εχθρικό Κογκρέσσο, διέψευσε ακόμη και τους πλέον μετριοπαθείς υποστηρικτές του, σε βαθμό που οι ριζοσπάστες να τον αποκαλούν 'προδότη' και τη μη διακοπή της λειτουργίας του Γκουαντανάμο 'προδοσία'.

Και η αποτίμηση της πρώτης του θητείας έδειχνε πιο χλωμή και τετριμμένη, όσο περισσότερο συγκρινόταν με την προσδοκία που η πρώτη του εκλογή γέννησε. Πράγματι, οι επιδόσεις του Ομπάμα στο Λευκό Οίκο υπήρξαν φτωχές και μέτριες, στα όρια της απογοήτευσης. Δεν κατάφερε καν να πλησιάσει τον πήχη που έθεσε ξανά ψηλά για τους Δημοκρατικούς η προεδρία του Μπιλ Κλίντον, μετά από δεκαετίες απογοητευτικών προέδρων και υποψηφίων.

Ο Κλίντον, πρέπει να υπενθυμίσουμε, υπήρξε εξαιρετικά πετυχημένος πρόεδρος για τους Αμερικάνους και η προεδρία του συνδέθηκε με μία εποχή οικονομικής ευημερίας, που όσο πρόσφατη είναι, τόσο νοσταλγική έχει καταστεί στις Η.Π.Α. Το γεγονός ότι ο Ομπάμα του 2008 κατάφερε να κατανικήσει τον Κλιντονικό μηχανισμό μέσα στο κόμμα υπερισχύοντας της αντιυποψήφιάς του Χίλαρι Κλίντον ήταν σαφής ένδειξη της παντοδυναμίας του. Το γεγονός ότι ο Ομπάμα του 2012 χρειάστηκε να επιστρατεύσει το βάρος του γερο-Μπιλ δείχνει την αδυναμία του. Επίσης είναι ένδειξη ενός συμβιβασμού με τον Κλιντονικό μηχανισμό, που από τη μία δίνει στους κύκλους τον Δημοκρατικών την αίσθηση της συνοχής και της ομόνοιας, ενώ από την άλλη προετοιμάζει ήδη το έδαφος για την κάθοδο της Χίλαρι ως υποψηφίου το 2016.

Πάντως ο Μπιλ, όπου εμφανίστηκε, με σημείο αναφοράς την παρουσία του στο Συνέδριο των Δημοκρατικών, έδωσε μία άψογη παράσταση υποστήριξης στον Ομπάμα. Κατάφερε μάλιστα να δώσει μία εξαιρετικά πειστική σκιαγράφηση της οικονομικής του πολιτικής, επικαλούμενος την δεύτερη αναμφισβήτητη μορφή των εκλογών, το δεύτερο πρόσωπο αναφοράς.

Τον Τζωρτζ 'W' Μπους. Αυτός ήταν το φάντασμα των Ρεπουμπλικά-

νων.
Δύο θέματα κυριάρχησαν στην προεκλογική συζήτηση. Η Ασφάλεια και η Οικονομία.
Και τα δύο είχαν ως άξονα αναφοράς την οκταετία Μπους. Όσο και να ήθελαν οι Ρεπουμπλικάνοι να την αποπέμψουν στα κατάστιχα της Ιστορίας, σαν να συνέβη 50 χρόνια πριν, δεν μπορούσαν να την αποφύγουν. Τα προγράμματα φορολογικών ελαφρύνσεων, οι πόλεμοι, η εμπλοκή σε δύο αδιέξοδες κατοχικές απόπειρες, η ψύχρανση των σχέσεων με την παγκόσμια κοινότητα, η καταστρατήγηση βασικών ελευθεριών των πολιτών, όλη η κληρονομιά Μπους μπήκε για δεύτερη συνεχόμενη εκλογική αναμέτρηση, στο τραπέζι. Οι Ρεπουμπλικάνοι προσπάθησαν σοβαρά να ξεγράψουν κάθε αναφορά, αρνούμενοι διαρκώς τον πρώην ηγέτη τους και επαναφέροντας συνεχώς την συζήτηση στην τετραετία Ομπάμα.
Ο Ρόμνεϋ στο τελευταίο ντιμπέιτ είπε: 'Δεν είμαι Μπους', δίχως να πείσει κανένα. Κυρίως επειδή απέτυχε το επιτελείο του να πείσει πως ο Ομπάμα φταίει πλήρως για την κατάρρευση της οικονομίας και την κρίση, ενώ στην συνείδηση των Αμερικάνων πολιτών η πολιτική Μπους είναι ο κύριος υπεύθυνος της κατάστασης. Οι Ρεπουμπλικάνοι είχαν επίγνωση του γεγονότος και γι' αυτό ούτε σκέφτηκαν να την υπερασπιστούν, ούτε όμως κατάφεραν να προβάλλουν ένα ουσιαστικά διαφορετικό πλάνο. Οι Δημοκρατικοί δεν έχασαν ούτε μία ευκαιρία να τονίζουν τις υπαρκτές ομοιότητες, συνέχειες και αναλογίες, σε μία πιο πετυχημένη προσπάθεια να ρίξουν όλη την ευθύνη στον Μπους. Φυσικά, ούτε αυτό ισχύει. Φάνηκε πάντως αποτελεσματικό, καθώς έτσι ο Ομπάμα κατάφερε να δρέψει τις λιγοστές δάφνες του ως επικεφαλής της απόσυρσης των στρατευμάτων από το Ιράκ (παρόλο που τη σχετική διαταγή υπέγραψε ο Μπους στα τέλη της τυραννίας του) και φυσικά της εκτέλεσης του Οσάμα Μπιν Λάντεν, η οποία υπήρξε από τα μεγάλα του παράσημα, παρόλο που για την υπόλοιπη ανθρωπότητα υπήρξε μία κατάχρηση εξουσίας και μία καταφανή καταπάτηση των αξιών του Διαφωτισμού που ο ίδιος ο μαύρος πρόεδρος επικαλείται. Για τους Αμερικάνους υπήρξε ένα αυτονόητο δικαίωμα του προέδρου και μία ισχνή ταύτισή του με τους ήρωες της Δύσης τύπου Τζον Γουέιν.
Τόσο μάλιστα κατάφερε ο Ομπάμα να εκμεταλλευτεί κάθε μικρή διαφορά της πολιτικής του με τα πεπραγμένα Μπους που απέκρουσε εύκολα την κατηγορία για έλλειψη αντανακλαστικών στην περίπτωση της εκτέλεσης του Αμερικάνου πρέσβη στην εξεγερμένη Λιβύη. Κατάφερε μάλιστα να την αντιστρέψει αντιπαραβάλλοντας την κήρυξη πολέμου του Μπους με την δική του εκτέλεση Μπιν Λαντεν. Καμία σχέση με τη Λιβύη, όμως το καουμπόικο φωτοστέφανο λειτούργησε ανακουφιστικά για το κοινό.
Ένα πράγμα που δεν αμφισβητήθηκε στις εκλογές είναι η ιερή αποστολή των ΗΠΑ και η δικαιωματική ηγεμονία τους παγκοσμίως. Είναι βέβαια αδιανόητο για οποιονδήποτε υποψήφιο να αμφισβητήσει την αυτοκρατορική εξωτερική πολιτική της Αμερικής, όμως η συνεχής επιβεβαίωση της ηγεμονικής αρχής από τον Ομπάμα έθετε τον πήχη της προσπάθειάς προσέγγισης των διεθνών συμμάχων του.
Οι Ρεπουμπλικάνοι δεν κατάφεραν ούτε να συμμαζέψουν τις ακραίες θεωρίες των στελεχών τους, χαρίζοντας αρκετό γήπεδο στους Δημοκρατικούς. Απόψεις του τύπου 'οι εγκυμοσύνες από βιασμό είναι πράξη Θεού και οι εκτρώσεις πρέπει να απαγορευτουν' βγήκαν στο προσκήνιο με έμφαση, όπως και η περιφρονητική αποστροφή του Ρόμνεϋ για το 'κρατικοδίαιτο 47%' των ψηφοφόρων.
Σε αυτό το συγκείμενο, η σκληρή στάση τους απέναντι στο Ιράν δεν κατάφερε να πλασαριστεί ως επιθετικός ρεαλισμός, μία realpolitik ισχύος βασισμένη σε εκτιμήσεις των μελλοντικών ισορροπιών δύναμης, αλλά αντιθέτως φάνηκε σαν συνέχεια της πολεμοκάπηλης ρητορείας των 'γερακιών'. Ο Ρόμνεϋ πλειοδοτώντας στην πολεμική ρητορική, απέτυχε να φανεί ως στιβαρός σύμμαχος του Ισραήλ, αλλά παρουσιάστηκε σαν υποκινητής των ακροβασιών του σύμμαχου καθεστώτος του 'Μπι-Μπι' Νετανιάχου. Οι πλέον μετριοπαθείς του περιβόητου Ισραηλινού λόμπι ανατρίχιασαν μπροστά στο ενδεχόμενο ενός ανεξέλεγκτου πολέμου, ενώ οι σκληροπυρηνικοί δεν έκλεισαν τις πόρτες προς το επιτελείο του Ομπάμα, προβλέποντας την τελική του νίκη. Το λόμπυ του στρατιωτικού-βιομηχανικού συμπλέγματος, έμπειρο και ψύχραιμο, διατήρησε την ίδια ισορροπία ανάμεσα στον άμεσο εκφραστή των συμφερόντων του και τον πιθανότερο νικητή. Η πιθανότητα να οδηγηθεί η Ιρανική υπόθεση σε πολεμική σύρραξη φάνηκε σαν βεβαιότητα με πρόεδρο το Μιτ σε ένα κοινό εξαντλημένο από την κρίση και απογοητευμένο από την αναβίωση του συμπλέγματος του Βιετνάμ καθώς και οι δύο εισβολές σε Αφγανιστάν και Ιράκ κατέληξαν σε αποτυχία και αμφισβήτηση της δύναμης της Αμερικής να επιβάλλει πολιτική μέσω της ωμής ισχύος. Ως αποτέλεσμα, ο Ρόμνεϋ απέτυχε να συσπειρώσει τους σκληροπυρηνικούς, ενώ έχασε ταυτόχρονα τους κεντρώους.
Το ίδιο συνέβη στην οικονομία, όπως περιγράψαμε. Η άψογη διαχείριση του προφίλ του Ρόμνεϋ έγινε από τους Δημοκρατικούς, καθώς τα προβαλλόμενα ως πλεονεκτήματά του, σαν πετυχημένου επιχειρηματία, αντιστράφηκαν σε ελαττώματα. Ο 'δημιουργός δουλειών' (ευφημισμός για το 'ζάπλουτος') Μιτ, έπεσε στη σκιά του 'μεγαλοκαρχαρία' Ρόμνεϋ. Καθόλου δεν βοήθησε η εμπλοκή του με την εταιρεία Bain Capital, της οποίας υπήρξε κύριος μέτοχος και διευθύνων σύμβουλος η οποία αφού ροκάνισε το πακέτο βοήθειας κήρυξε πτώχευση, απολύοντας χιλιάδες. Δεν βοήθησε πως η εταιρεία του ήταν από τις

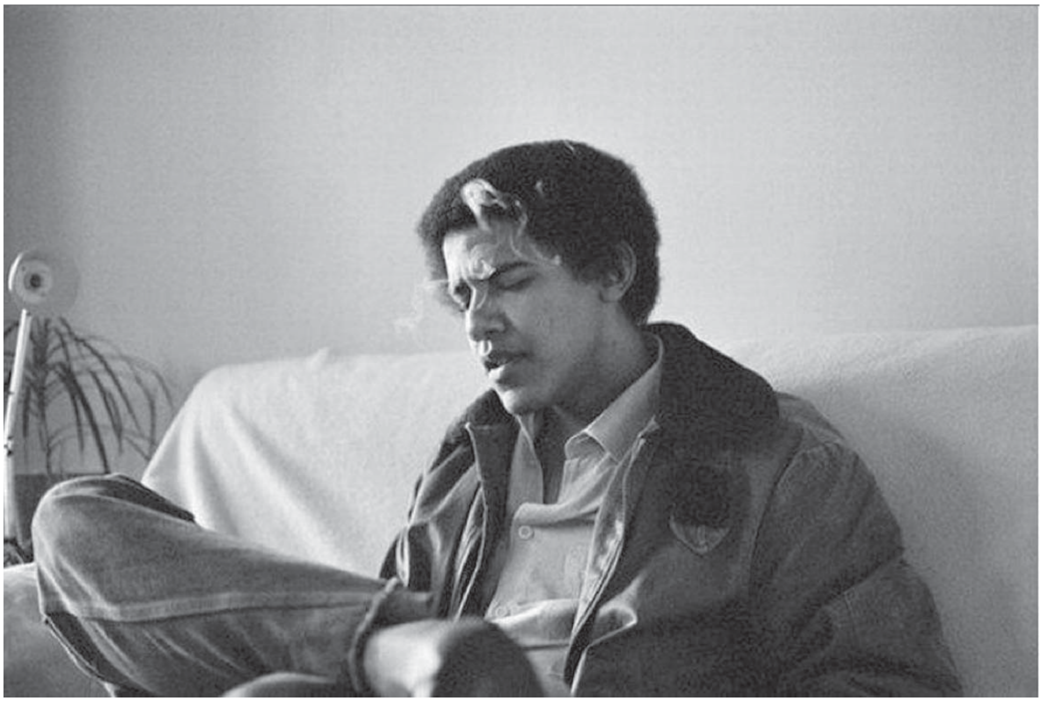

πρώτες που επεκτάθηκαν στην Κίνα για φτηνό εργατικό δυναμικό, σε μία εποχή που η Κίνα αποτελεί το οικονομικό φόβητρο των Η.Π.Α. Δεν βοήθησε ούτε το παρελθόν του, η καταγωγή του από μεγαλοαστική οικογένεια, ή το γεγονός ότι συσσώρευσε περιουσία διαλύοντας και πουλώντας εταιρείες στα όρια της πτώχευσης. Ο Ομπάμα, μεγαλωμένος σε μονογονεϊκή οικογένεια της μεσαίας τάξης, έμοιαζε να στέκεται στην αντίπερα όχθη ενός 'ταξικού' χάσματος, δίπλα στη μεγάλη πλειοψηφία του μεσαίου στρώματος των Η.Π.Α. Οι Δημοκρατικοί επέλεξαν μάλιστα να επενδύσουν και σε αυτή την 'ταξική' διαφορά στην στρατηγική τους, ώστε να αμβλυνθούν και οι εντυπώσεις του 'καθηγητή διανοούμενου' που αναφέρθηκαν στην αρχή.

Κάπως έτσι, ένας ξέπνοος και ξεφτισμένος Ομπάμα αναστήθηκε μέσα στα συντρίμμια της πρώτης του θητείας, φορτώνοντας τα μπάζα στο παρελθόν και τη λάσπη στο παρόν των Ρεπουμπλικάνων αντιπάλων του. Ο ίδιος κατάφερε να φορτωθεί τελικά ακόμη κάτι, τις ελπίδες του συνόλου των εθνοτικών μειονοτήτων των Η.Π.Α. για μια πιο δίκαιη κατανομή της πολιτικής δύναμης. 'Διαφορετικότητα' έγραφαν οι τίτλοι των εφημερίδων την επομένη των εκλογών χαιρετίζοντας το ομπαμικό πλήθος. Η πολυποίκιλη δεξαμενή ψηφοφόρων από την οποία άντλησε ο μαύρος πρόεδρος περιελάμβανε κάθε μη-λευκή κοινότητα. Λατίνοι, Μαύροι, Ασιάτες, Νοτιοευρωπαίοι. Απέναντί του, η 'απέραντη θάλασσα λευκών προσώπων' όπως χαρακτήρισε κάποτε τα Ρεπουμπλικάνικα Συνέδρια ο Χάντερ Τόμσον.

Εν τέλει, ο πρόεδρος Ομπάμα εκφράζει μία πιο σύγχρονη πολυπολιτισμική εκδοχή της Αμερικής, πιο ρεαλιστική και ίσως πιο ριζοσπαστική.

Το τελευταίο παραμένει το μεγάλο ερώτημα, το τι μέλλει γενέσθαι της εκλογής. Θα προχωρήσει ο Ομπάμα στην κοινωνική στροφή τύπου Κέινς που προτείνει το πρόγραμμά του; Θα υιοθετήσει επιτέλους δυναμικά τα συνθήματα που λάνσαρε και θα ακολουθήσει την κοινωνική σοφία ενός Ρούζβλετ, επιβάλλοντας λύσεις σοσιαλδημοκρατικού τύπου; Αυτό που οι συντηρητικοί στη χώρα του έντρομοι αποκαλούν 'σοσιαλισμό'; »

Αρθρογράφοι αριστεροί, όπως ο Richard Eskow, συνεργάτης του Z-net, ρέπουν προς τη δοξολογία ξανά, ανακουφισμένοι που γλίτωσαν τον τυφώνα Ρόμνεϋ και αποτολμώντας να ακουμπήσουν ξανά τις ελπίδες τους στον ίδιο ώμο. Ο αμερικάνος αρθρογράφος περιγράφει την νίκη Ομπάμα ως ουσιαστική νίκη του κινήματος Occupy στην Αμερική, επιχειρηματολογώντας πως το κίνημα αυτό κατάφερε να διαποτίσει την ευρύτερη αμερικάνικη κοινωνία με τα συνθήματα της καταγγελίας των πλουσίων, της κοινωνικής αλληλεγγύης και της κοινωνικής δικαιοσύνης. Επισημαίνει πώς ο Ομπάμα υιοθέτησε την ρητορική του '99%' απέναντι στις κεφαλαιοκρατικές ελίτ και το πρόγραμμά του εμπνεύστηκε από τα οριζόντια οράματα των καταληψιών πολιτών. Μίλησε για 'τις εξασθενητικές συνέπειες της ανισότητας στην οικονομία', για την ανάγκη κοινωνικής πρόνοιας, για τα γυναικεία δικαιώματα, για αυτά των γκέι. Εμείς εδώ, που έχουμε πείρα της δήλωσης του πρώην πρωθυπουργού ΓΑΠ πως είναι 'αντιεξουσιαστής στην εξουσία', μπορούμε να καταλάβουμε πως η υιοθέτηση είναι επιφανειακή και δείχνει μόνο πόσο το σύστημα τρομοκρατήθηκε από το κίνημα αυτό.

Πιο σημαντική είναι η επισήμανση του Eskow πως την ίδια μέρα που εκλέχθηκε ο πρόεδρος, εκλέχθηκαν και 33 μέλη στη Γερουσία. Αυτή λοιπόν η εκλογή έδωσε ενισχυμένη δύναμη στην αριστερή πτέρυγα των Δημοκρατικών, με τεράστια νίκη του προοδευτικού γερουσιαστή Harry Reid στη Μασσαχουσέτη και των πλέον δυναμικών μελών της ομάδας του. Ο Reid, επικεφαλής της Δημοκρατικής πλειοψηφίας στη Γερουσία, μπλόκαρε κάθε νομοσχέδιο περικοπής κοινωνικών παροχών στο παρελθόν και αναμένεται να στηρίξει νομοσχέδια παροχών με ενισχυμένη δύναμη στο νέο σώμα. Ενισχύονται λοιπόν οι γραμμές των Δημοκρατικών στο Κογκρέσσο απέναντι στην Ρεπουμπλικανική Βουλή των Αντιπροσώπων. (Η νομοθετική εξουσία στις Η.Π.Α. ασκείται από δύο σώματα, τη Γερουσία και τη Βουλή των Αντιπροσώπων που συνεδριάζουν από κοινού ως Γερουσία).

Τέλος, συνηθίζεται η δεύτερη θητεία κάθε Αμερικανού προέδρου να θεωρείται η ευκαιρία του να εκπληρώσει την προσωπική του ατζέντα. Από το 1947 η δεύτερη είναι και η τελευταία θητεία και ο Ομπάμα έχει την ευκαιρία, σε ένα ευνοϊκό κοινωνικό πλαίσιο και με ενισχυμένη πλειοψηφία, να αφήσει το στίγμα του.

Πάντοτε μιλάμε για έναν Αμερικάνο πρόεδρο. Αυτή τη στιγμή όμως, τα 2 εκατομμύρια που αποφάσισαν για την εκλογή του, αποφάσισαν ουσιαστικά για την στροφή που θα πάρει η κρατική πολιτική στο παγκόσμιο επίπεδο και τουλάχιστον αυτός ο πρόεδρος δείχνει ότι καταλαβαίνει τι σημαίνει 'περιβαλλοντική κρίση' και 'κοινωνική κρίση'.

Το φάντασμα του Μπους έχει αφήσει στα χέρια του Ομπάμα μία βραδυφλεγή βόμβα, τον περίφημο fiscal cliff, 'δημοσιονομικό γκρεμό'. Μία σειρά από φοροαπαλλαγές που ο Τζούνιορ φρόντισε να περάσει το 2001 με όρο την αυτόματη ανάκλησή τους το 2012. Τη στιγμή αυτή, αν το Κογκρέσσο δεν καταφέρει να φτάσει σε μία συμφωνία επιμήκυνσης ή σταδιακής κατάργησής τους, απέχουμε λιγότερο από δύο μήνες από την καταληκτική ημερομηνία της 2ας Ιανουαρίου του 2013, οπότε αυτομάτως θα ενεργοποιηθεί ένα πρόγραμμα περικοπών που θα φτάσει ακόμη και το 60% του ομοσπονδιακού μπάτζετ σε οριζόντιες περικοπές. Η αμερικάνικη οικονομία θα βυθιστεί σε μία δεύτερη συνεχόμενη δημοσιονομική κρίση με ανυπολόγιστες συνέπειες για την παγκόσμια κοινότητα. Το μεγάλο στοίχημα του Ομπάμα είναι ο απασφαλισμός αυτής της βόμβας της οποίας το φυτίλι έχει κοντύνει επικίνδυνα. Είναι μια πρόωρη μάχη όπου ξανά θα επικρατήσει το πνεύμα ενός αμφίρροπου συμβιβασμού με τους Ρεπουμπλικάνους που δείχνουν έτοιμοι ακόμη μια φορά να βυθίσουν τη χώρα στο χάος.

Όπως πάντα τον παλμό θα δώσει η ίδια η αμερικάνικη κοινωνία που θα γεννήσει τις σημασίες και τις αξίες που θα συγκροτήσουν αυτή τη 'Νέα Αμερική' του πλέον πολυπολιτισμικού προέδρου της Ιστορίας.

Η Αμερικανική Επανάσταση

Νίκος Κατσιαούνης

Η Αμερικανική Επανάσταση, η οποία αποτέλεσε το αποκορύφωμα επαναστατικών τάσεων της ατλαντικής ακτής από τις αρχές του 17ου αιώνα, υπήρξε ένα κορυφαίο γεγονός που καθόρισε την εξέλιξη της νεωτερικής ιστορίας, ενώ παράλληλα τροφοδότησε όλες τις μετέπειτα θραύσεις στο κοινωνικο-ϊστορικό πεδίο.

Ο αγγλικός αποικισμός της αμερικανικής ηπείρου ολοκληρώθηκε τις πρώτες δεκαετίες του 17ου αιώνα. Από τη δεκαετία του 1650 η αγγλική οικονομική πολιτική είχε αναπτύξει έναν έντονο μερκαντιλιστικό χαρακτήρα που είχε ως στόχο περισσότερο τη λεηλασία των πόρων παρά τη σφυρηλάτηση μιας ενισχυμένης βιομηχανικής παραγωγής. Οι άποικοι που κατείχαν τις πρώτες ύλες δεν θα έπρεπε να παράγουν τίποτα που θα μπορούσε να ανταγωνιστεί την αγγλική βιοτεχνία ενώ παράλληλα θα έπρεπε να καταναλώνουν μόνο αγγλικά προϊόντα. Γενικά, θα μπορούσαμε να πούμε ότι ενώ η διοίκηση από τη Βρετανία στις αρχές γινόταν με μια χαλαρότητα, από τα μέσα του 17ου έχουμε τη συγκεντροποίηση της αποικιακής διοίκησης κάτω από τη βασιλική κυριαρχία.

Από τους σημαντικότερους παράγοντες που διαμόρφωσαν την πορεία της Επανάστασης ήταν η διαθεσιμότητα τεράστιων εκτάσεων γης, ο πλούτος των εδαφών και η έλλειψη μιας οριοθετημένης διαστρωμάτωσης του κοινωνικού ιστού. Οι τεράστιες εκτάσεις δημιούργησαν μια διευρυμένη τάξη μικροκτηματιών, οι οποίοι δεν έβλεπαν τον λόγο της παρεμπόδισής τους από εξωγενή στοιχεία, κερδοσκόπους και βιομηχάνους. Δημιουργούνταν έτσι οι προϋποθέσεις για τη διαμόρφωση ενός «κοινωνικού συμβολαίου» ισότητας που θα κρατούσε ζωντανά τα ιδεώδη των Άγγλων Ισοπεδωτών του προηγούμενου αιώνα.

Υπήρχε μια τάξη ευγενών αγγλικανών γαιοκτημόνων, η οποία ζούσε εχθρικά ενάντια στον λευκό πληθυσμό που βρισκόταν σε ένα καθεστώς συμβασιούχου υπηρέτη, αλλά και ενάντια στους αφρικανούς δούλους. Οι άποικοι της ενδοχώρας βίωναν τη φτώχεια, την ανασφάλεια, τις ληστρικές πολιτικές των Άγγλων και τις διαρκείς «επιδρομές» των Ινδιάνων. Στις παράκτιες περιοχές, από τις αρχές του 18ου αιώνα, οι φτωχοί και οι καταπιεσμένοι αποτελούν ένα ξεκάθαρα ορατό τμήμα του πληθυσμού. Οι έποικοι της ενδοχώρας είχαν ένα χαρακτηριστικό που αργότερα θα συνέβαλε θετικά στην Επανάσταση. Σε πολλά μέρη είχε αναπτυχθεί ένα σύστημα πολιτοφυλακής που είχε αντίκτυπο στη νοοτροπία των κατοίκων. Οι συχνές συγκρούσεις με τους ινδιάνικους πληθυσμούς και η συμμετοχή των πολιτοφυλακών σε τρεις πολέμους με τα αγγλικά στρατεύματα εναντίον των Γάλλων, είχαν δημιουργήσει έναν ετοιμοπόλεμο πληθυσμό με »

υψηλό το αίσθημα της αυτοπεποίθησης και μια τάξη αξιωματικών εξίσου καλά εκπαιδευμένων με αυτούς των Άγγλων.

Η ολοκληρωτική πολιτική της Βρετανίας οριστικοποιήθηκε με την αποχώρηση των Γάλλων από τη Βόρεια Αμερική και ειδικά μετά τον Επταετή Πόλεμο που έληξε οριστικά το 1763.

Μια σειρά εξαντλητικών μέτρων που πάρθηκαν από το Βρετανικό Στέμμα δημιούργησαν σταδιακά μια εξεγερτική κατάσταση μέχρι που ξέσπασε η επανάσταση στην αμερικάνικη ήπειρο. Το 1765 ψηφίστηκε το περιβόητο Διάταγμα των Χαρτοσήμων που αξίωνε τους αποίκους να επισυνάπτουν χαρτόσημα σε πληθώρα εγγράφων που χρησίμευαν στην καθημερινή ζωή, όπως διαθήκες, τίτλους, συμβόλαια, ημερολόγια, εφημερίδες μέχρι και ζάρια και τραπουλόχαρτα. Για τη Βρετανία, ο φόρος αυτός συμβόλιζε την προσπάθεια για πλήρη κοινοβουλευτικό και κυβερνητικό έλεγχο στις αποικίες ενώ για τους αποίκους μια πολιτική πρόκληση για τα δικαιώματά τους και μια αμφισβήτηση των δικών τους νομοθετικών σωμάτων να ελέγχουν τα δημόσια ταμεία. Τα διατάγματα αυτά ένωναν τους αποίκους πέρα των κοινωνικών διαχωριστικών γραμμών, δημιουργώντας πολλές λέσχες που θα συνέβαλλαν αργότερα στην Επανάσταση όπως οι Γιοι και οι Κόρες της Ελευθερίας καθώς και πληθώρα διαδηλώσεων, λαϊκών συνελεύσεων κτλ. Το Διάταγμα του Τάουνσεντ το 1767 έθεσε μια νέα σειρά δασμών σε μεγάλη ποικιλία προϊόντων και την επιβολή των ρυθμιστικών κανόνων της αγοράς αποκλειστικά από τη Βρετανία. Αυτό οδήγησε σε ένα ευρύτερο μποϋκοτάζ στα βρετανικά προϊόντα και τη δημιουργία ενός μεγάλου δικτύου «επαναστατικών επιτροπών». Η απόσυρση του διατάγματος από το Στέμμα εξαίρεσε μόνο το φόρο Τσαγιού. Στη Βοστώνη, το περίφημο Tea Party πέταξε στη θάλασσα τσάι αξίας 75.000 λιρών. Η απάντηση των Βρετανών ήταν ο αποκλεισμός του λιμανιού της Βοστώνης με τα Απαράδεκτα Διατάγματα το 1774. Όλα αυτά επιτάχυναν την εξέγερση που σιγόβραζε προς μια κανονική επανάσταση.

Στις αρχές του 1774 οι συνελεύσεις σχεδόν όλων των αποικιών είχαν δημιουργήσει Επιτροπές Ανταποκρίσεων, την πρωιμότερη και συνηθέστερη επαναστατική οργάνωση. Είχε έρθει η ώρα για τη σύγκλιση ενός Ηπειρωτικού Συνεδρίου, το οποίο τελικά έλαβε χώρα στις 5 Σεπτέμβρη του 1774 ξεκινώντας από τη Φιλαδέλφεια. Αποτελούνταν από αντιπροσώπους των επαρχιακών συνελεύσεων και των τοπικών επιτροπών ανταποκρίσεων. Στο συνέδριο, καθώς και σε αυτό του επόμενου χρόνου, ψηφίστηκαν διάφορες διατάξεις που έθεταν οριστική ρήξη με τη Βρετανία. Το Ηπειρωτικό Συνέδριο από τη μια αποτελούσε για τους Αμερικανούς μια ευρύτερη εγγύηση αλλά και ευθύνη για τη συνέχεια της επαναστατικής τους πολιτικής και από την άλλη για το Στέμμα τη συνειδητοποίηση ότι άρχιζε η αντίστροφη μέτρηση. Είναι χαρακτηριστικά τα λόγια του Βασιλιά όταν έμαθε για το Συνέδριο: «Ο κύβος ερρίφθη. Οι αποικίες πρέπει ή να υποταχθούν ή να θριαμβεύσουν». Η αρχή έγινε τη νύχτα της 18ης Απριλίου του 1775 όταν ο Άγγλος στρατηγός Γκέητζ έστειλε στρατεύματα για να καταστείλουν την εξέγερση στη Μασαχουσέτη (περιοχή από τις πιο ριζοσπαστικές). Οι Άγγλοι ηττήθηκαν θριαμβευτικά, συνειδητοποιώντας ότι δεν είχαν να κάνουν με απαίδευτους αγρότες αλλά με έναν εμπειροπόλεμο και αποφασισμένο λαό, οι πράξεις του οποίου θα αντηχούσαν στις δημοκρατικές επαναστάσεις σε όλη την υφήλιο. Όταν εξεγέρθηκαν οι Αμερικανοί δεν υπήρχε κανένα είδος επαναστατικής παράδοσης στην οποία θα μπορούσαν να απευθυνθούν. Οι ιδέες της Αγγλικής Επανάστασης ήταν γνωστές σε ένα μικρό μέρος του πληθυσμού. Υπήρχε όμως η πίστη ότι στην Αγγλία εξακολουθούσε να υπάρχει η Ελευθερία ως αποτέλεσμα της Ένδοξης Επανάστασης του 1688. Ένα μεγάλο μέρος στοχαστών του Διαφωτισμού πίστευε ότι στην Αμερική βίωναν την αποθέωση των «δικαιωμάτων των Άγγλων». Τόσο ο Τζον Λοκ όσο και ο Ντιντερό έβλεπαν στην Αμερική το απόσταγμα από οτιδήποτε καλό υπήρχε στην Αγγλία.

Τον Ιανουάριο του 1776 έχουμε την έκδοση της «Κοινής Λογικής» του Τόμας Πέην. Το κείμενο αυτό επηρέασε σε μεγάλο βαθμό τους επαναστάτες κάνοντας ξεκάθαρο ότι το αγγλικό πολίτευμα δεν μπορούσε με τίποτα να ταιριάξει με την έννοια της ελευθερίας. «Όσο κοντύτερα πλησιάζει μια κυβέρνηση στη Δημοκρατική πολιτική τόσο λιγότερη δουλειά έχει εκεί ο βασιλιάς», ισχυριζόταν ο Πέην, αναφέροντας ότι η τυραννία ήταν ενδημική στους βασιλιάδες. Ο Πέην έδωσε σκληρές απαντήσεις στη θεσμισμένη εξουσία τόσο του βασιλιά όσο και στην αυθεντία της Αγίας Γραφής και της ελέω θεού μοναρχίας. «Διότι η μοναρχία είναι από κάθε πλευρά ο παπισμός της διακυβέρνησης», διακήρυττε, και «καθώς όλοι οι άνθρωποι είναι αρχικά ίσοι, ένας δεν μπορεί να έχει κάποιο δικαίωμα εκ γενετής να θέσει την οικογένειά του σε προνομιούχα θέση σε σχέση με τους άλλους». Οι ελευθερίες, κατά τον Πέην, οφείλονταν στο πολίτευμα του λαού κι όχι της κυβέρνησης ενώ καλούσε την Αμερική να υιοθετήσει τη δημοκρατία ως διακυβέρνηση – ένα σώμα αντιπροσώπων χωρίς βασιλιά ή αριστοκρατία ενώ τα δεκατρία νέα κράτη έπρεπε να υιοθετήσουν συντάγματα που θα

θέσπιζαν ενιαίες συνελεύσεις σε μία μόνο Βουλή.

Στη λογική του Πέην αντιτάχθηκε ο Τζων Άνταμς με το βιβλίο του «Στοχασμοί για τη διακυβέρνηση». Εναντιωνόταν στη λαοκρατική άποψη της «Κοινής Λογικής» προτείνοντας ένα μοντέλο δημοκρατικής διακυβέρνησης που θα επαναλάμβανε το εξισορροπητικό σύστημα της Αγγλίας χωρίς βασιλιά και αριστοκρατία. Δύο νομοθετικά σώματα δηλαδή και ένα εκτελεστικό που θα ασκούσε βέτο σε αποφάσεις του νομοθετικού. Εκτός αυτών κι ένα ανεξάρτητο δικαστικό σώμα. Με την πλήρη απαγκίστρωση των Αμερικανών από την Αγγλία, οι απόψεις του Πέην και του Άνταμς έπαιξαν μεγάλο ρόλο μιας και οι νέες πολιτείες έπρεπε να θεσπίζουν τα δικά τους συντάγματα για την ανεξαρτητοποίησή τους. Όπως γράφει ο Μπαίηλυν, «ομάδες ανθρώπων, διανοούμενοι, αγρότες, επιστήμονες και έμποροι, μορφωμένοι και αμαθείς συγκεντρώνονταν με σκοπό να οικοδομήσουν φωτισμένες κυβερνήσεις».Η επανάσταση εξαπλωνόταν συνεχώς, «με κάθε άμαξα και κάθε μέρα η Ανεξαρτησία καταφθάνει σε εμάς σαν χείμαρρος», γράφει ο Τζων Άνταμς. Στα μέσα του Ιουνίου του 1776 το Δεύτερο Ηπειρωτικό Συνέδριο όρισε μια επιτροπή για τη σύνταξη της περίφημης Διακήρυξης της Ανεξαρτησίας. Η Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας ήταν εκτός των άλλων μια έκκληση στον αμερικανικό λαό να πάρει τα όπλα κατά της μοναρχίας. Οι υπογράφοντες αντανακλούσαν, με μια λανθάνουσα έννοια θα λέγαμε, τα συμφέροντα μιας ευρείας μεσαίας τάξης, αόριστης ακόμη, ή μιας «πρώιμης αστικής τάξης». Όπως αναφέρει ο Μπούκτσιν, «Ανήκαν σε έναν κόσμο που εξακολουθούσε να έχει μικτή οικονομία, όπου η ιδιοκτησία περιλάμβανε πέρα από την υλική περιουσία ενός ανθρώπου και τη ζωή του, την κοινωνική κατάσταση, τις ελευθερίες του και την υπόληψή του».

Οι ιδέες της Διακήρυξης είναι σαφώς επηρεασμένες από το ρεύμα του Διαφωτισμού και ειδικά από τον Τζον Λοκ. Οι άνθρωποι έχουν αναπαλλοτρίωτα φυσικά δικαιώματα που δεν μπορούν να περικοπούν και πηγάζουν από την ίδια τη φυσική τάξη πραγμάτων. Η κυβέρνηση υπάρχει χάρη στη συναίνεση του λαού και δεν έχει άλλη εξουσία πέραν αυτής που της έχει δώσει ο ίδιος λαός.

Η Διακήρυξη ήταν ριζωμένη στο φυσικό δίκαιο των διαφωτιστών μεταφέροντας το όραμα της επανάστασης «ως ηθικού και ουμανιστικού κινήματος και όχι μιας απλώς υλιστικής κίνησης, κάποιας “φορολογικής εξέγερσης” ή μιας περιπέτειας εμπόρων και επιχειρηματιών που ήθελαν μεγαλύτερη ελευθερία εμπορίου».

Εδώ θα ήταν τεράστιο λάθος να μην αναφέρουμε ότι παρ' όλες τις διακηρύξεις υπήρχε μια τεράστια αντίφαση: Το γεγονός ότι στην αμερικανική ήπειρο ένας στους πέντε κατοίκους ήταν μαύρος σκλάβος, ενώ οι γηγενείς ινδιάνικοι πληθυσμοί αντιμετωπίζονταν με τεράστια εχθρικότητα και οι γυναίκες είχαν τα ίδια δικαιώματα με τους ανήλικους.

Εκείνο που δίνει μια εξέχουσα ιδι- »

αιτερότητα στη Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας είναι ο οικουμενικός της χαρακτήρας (στις πρώτες γραμμές αναφέρει «για έναν έντιμο σεβασμό στη γνώμη της ανθρωπότητας») αναδεικνύοντας την υπόθεση των Αμερικανών σε όλο τον κόσμο, γεγονός που θα το ακολουθήσουν όλες οι μετέπειτα μεγάλες επαναστάσεις. Η επίκληση δηλαδή στην πανανθρώπινη αλληλεγγύη και στην εφαρμογή των αναπαλλοτρίωτων δικαιωμάτων του ανθρώπινου είδους. Όπως και ο Διαφωτισμός, έτσι και η Επανάσταση απευθυνόταν όχι στους Αμερικάνους ή τους Άγγλους αλλά στο λαό ως σύνολο, είτε βρισκόταν σε ελευθερία, είτε κάτω από τα δεσμά της καταπίεσης.

Καθώς η επαναστατική διαδικασία προχωρούσε με γοργούς ρυθμούς, οι άποικοι χωρίστηκαν σε «πατριώτες», δηλαδή αυτοί που υποστήριζαν την επαναστατική αλλαγή, και στους «νομιμόφρονες», που τάσσονταν με το Στέμμα, καθώς και μια μερίδα «ουδέτερων». Όπως είναι φυσικό, σταδιακά τα τμήματα αυτά συγκρούστηκαν στη διαδικασία του κοινωνικού ανταγωνισμού. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι η Επανάσταση περιλάμβανε σκληρούς εμφυλιακούς αγώνες και μάχες. Ο Καρλ Μπέκερ αναφέρει ότι η επανάσταση ήταν ένας σκληρός αγώνας για κυριαρχία της πατρίδας αλλά και ένας αγώνας για το ποιος θα κυριαρχήσει στην πατρίδα. Η Αμερικανική Επανάσταση δεν γνώρισε την εποχή της Τρομοκρατίας όπως η Γαλλική. Οι περιοχές που άφηναν οι νομιμόφρονες κατά την αποχώρησή τους (ακούσια ή εκούσια) δημεύονταν όχι τόσο σε πλούσιους αστούς όσο σε μικροκτηματίες. Πραγματοποιήθηκε στην ουσία ένας αναδασμός της γης όπου τα περισσότερα κτήματα μοιράστηκαν σε φτωχούς καλλιεργητές και αγρεργάτες.

Σταδιακά δημιουργήθηκαν δύο τάσεις σε εθνικό επίπεδο. Οι συγκεντρωτικοί (που επιθυμούσαν μια κεντρική εξουσία) και οι οπαδοί της συνομοσπονδίας. Το Καταστατικό της Συνομοσπονδίας (1781) οριζόταν ως ο συνταγματικός χάρτης της συνεργασίας των πολιτειών, σχηματίζοντας τελικά μια χαλαρή συμμαχία από δεκατρείς νέες και ανεξάρτητες δημοκρατίες. Κάθε πολιτεία ήταν ελεύθερη, διατηρώντας την ανεξαρτησία και την κυριαρχία της, δικαίωμα που δεν παραχωρείται στο Συνέδριο (Κογκρέσο) των Ηνωμένων Πολιτειών. Το Κογκρέσο έχει νομοθετική και εκτελεστική εξουσία και του απαγορεύεται ρητά να διατηρεί στρατό. Αντίθετα του παρέχεται στρατός από τις πολιτείες μόνο για το κοινό καλό και την κοινή άμυνα. Δεν μπορεί ούτε να επιβάλει φόρους ή δασμούς εάν δεν συμφωνήσουν ομόφωνα όλες οι πολιτείες. Το καταστατικό μεταβίβαζε τη νομική ισχύ στα νομοθετικά σώματα των πολιτειών κι έτσι η πολιτική εξουσία πήγαζε περισσότερο από τα συντάγματα των πολιτειών παρά από το Κογκρέσο.

Το 1783 η Αγγλία μετά από συντριπτική ήττα στο Γιόρκταουν αναγνώρισε την ανεξαρτησία των 13 αποικιών με τη συνθήκη των Βερσαλλιών.

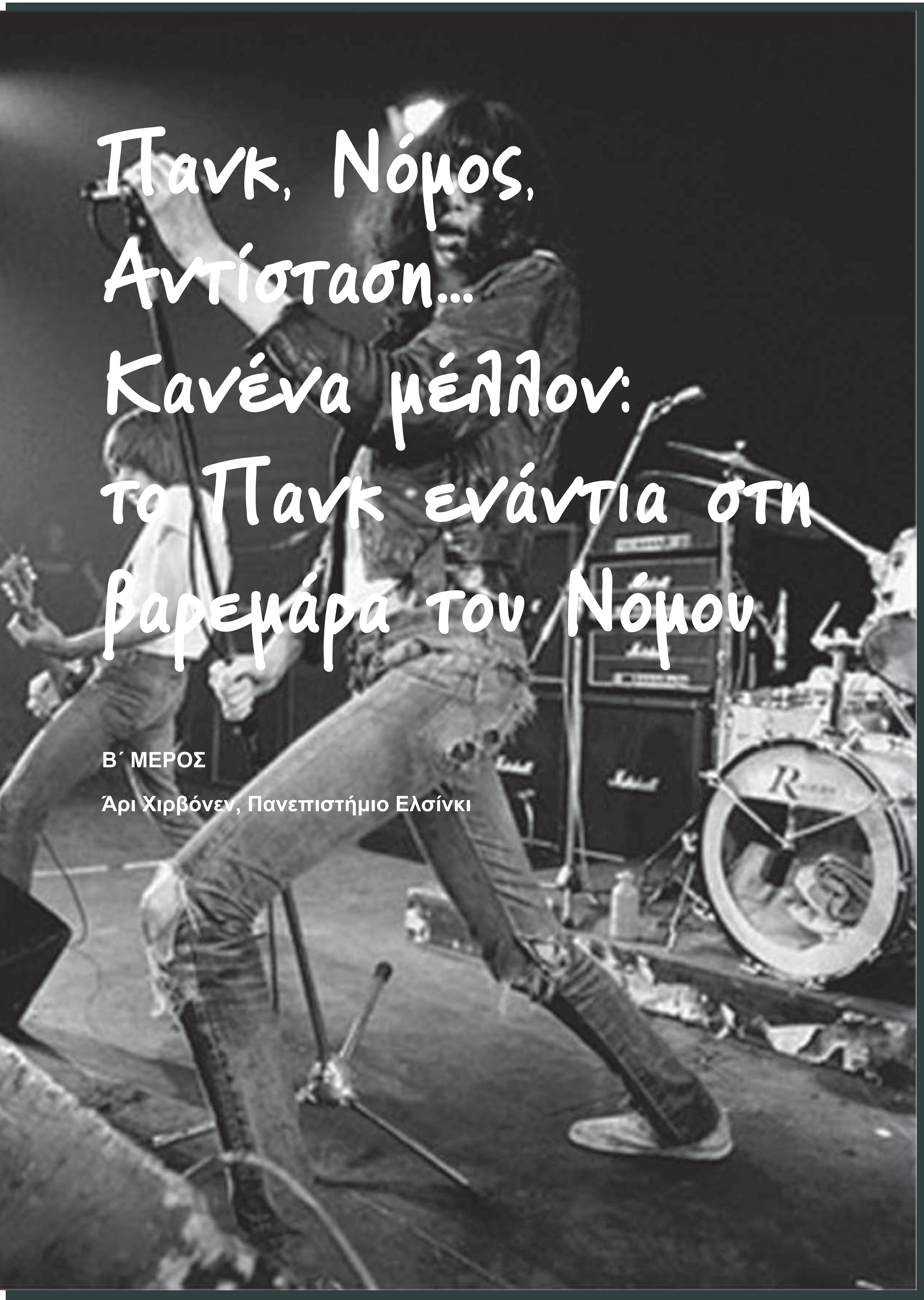
Μια απόπειρα πραξικοπήματος, που απέτρεψε ο ίδιος ο Ουάσιγκτον, και μια εξέγερση που πήρε επικίνδυνα χαρακτηριστικά, αποτέλεσε τη δικαιολογία για τα υψηλά στρώματα και την ελίτ για τη συγκρότηση ενός Συντάγματος που θα επέβαλε έναν συγκεντρωτικό και αποτελεσματικό κρατικό μηχανισμό. Χωρίς τη σύμφωνη γνώμη όλων των πολιτειών και μετά από ελιγμούς των ιδιοτελών ελίτ, το 1786 συνέρχεται μια απόλυτα μυστική συνέλευση στο ισόγειο της Πολιτειακής Βουλής της Πενσυλβανίας με υποτιθέμενο σκοπό την επινόηση μέτρων για να καταστεί το σύνταγμα της ομοσπονδιακής κυβέρνησης επαρκές ως προς τις απαιτήσεις της ένωσης.

Τελικά, παρά τις μεθοδεύσεις των κυρίαρχων τάξεων, το κείμενο του Συντάγματος του 1789 (η τελευταία πολιτεία το επικύρωσε το 1790) διατηρούσε αρκετά προνόμια των πολιτειών. Δεν συγκροτούσε ένα συγκεντρωτικό κράτος αλλά άφηνε αρκετό χώρο στις πολιτείες να διατηρήσουν τα «λαοκρατικά» στοιχεία της ομοσπονδιακότητας μέσα σε μια χαλαρά συγκεντρωτική ένωση, όπως έλεγε ο Τοκβίλ το 1830. Οι πολιτείες είχαν τη δυνατότητα άσκησης πολιτικής και παροχής δικαιωμάτων σχεδόν σε όλο το φάσμα της ανθρώπινης δραστηριότητας.

Δημιουργήθηκε εν τέλει ένα πολυεπίπεδο κυβερνητικό σύστημα όπου οι ομοσπονδιακοί οργανισμοί επέτρεπαν τη συμμετοχή των πολιτών στη λήψη των αποφάσεων υπό το πρίσμα μιας χαλαρής συγκεντρωτικής δημοκρατίας. Εκτός από την ελευθερία της ιδιωτικής σφαίρας (της προστασίας των πολιτών από τις αυθαιρεσίες της εξουσίας), έχουμε τη θέσμιση της δημόσιας ελευθερίας, δηλαδή της ενεργητικής συμμετοχής των πολιτών στην άσκηση της εξουσίας.

Η Αμερικανική Επανάσταση αποτέλεσε την έμπρακτη εφαρμογή των ιδεών του Διαφωτισμού εμπεδώνοντας τις έννοιες της ελευθερίας, της ισονομίας και του ελεύθερου συνταγματισμού. Παρ' όλες τις διαφωνίες των ιστορικών για τη σημαντικότητά της (π.χ. ο Howard Zinn την αναφέρει ως ένα «είδος επανάστασης»), αποτέλεσε την πρώτη νικηφόρα επανάσταση της νεωτερικότητας, επηρεάζοντας σε μεγάλο βαθμό τόσο τις μετέπειτα επαναστατικές διαδικασίες όσο και την πίστη των ανθρώπων για τη δημιουργία ενός νέου και πιο ελεύθερου κόσμου.

Πολιτισμός

Πανκ, Νόμος, Αντίσταση… Κανένα μέλλον: το Πανκ ενάντια στη βαρεμάρα του Νόμου

Β΄ ΜΕΡΟΣ

Άρι Χιρβόνεν, Πανεπιστήμιο Ελσίνκι

My new rose let' s go

Hey ho, let's go
Hey ho, let's go
[…]
They're piling in the back seat
They're generating steam heat
Pulsating to the back beat
The Blitzkrieg Bop.
(Ramones, "Blitzkrieg Bop")

Ακόμη κι αν οι στίχοι του πανκ δεν είχαν πάντοτε πολιτική απεύθυνση ή δεν ήταν ρητώς ανατρεπτικοί κι αντικαθεστωτικοί, συνήθως ήταν προκλητικοί, αμφιλεγόμενοι κι ενάντια στην ηθική και κοινωνική ευπρέπεια, όπως γίνεται ξεκάθαρο στα υπερβολικά σύντομα και δυναμικά τραγούδια των Ramones: «Now I wanna sniff some glue /Now I wanna have somethin' to do». Έτσι ορίζει ο ντράμερ, Tommy Ramone, το πανκ: «Εκείνη την εποχή είχες να κάνεις με ατελείωτα σόλο που δεν πήγαιναν πουθενά. Το 1973, ήξερα ότι αυτό που χρειαζόταν ήταν αγνό, λιτό, χωρίς πολλές-πολλές μαλακίες ροκ 'ν' ρολ.» Η μουσική τους ήταν τόσο γρήγορη ώστε, όταν ο Sally Flesh τους είδε να παίζουν με τον κατακλυσμιαίο ήχο τους στο Βερολίνο, είχε ξεχάσει ήδη κάθε τραγούδι, όταν αποχωρούσε απ' το συναυλιακό χώρο.

Εντάξει, δεν ήταν όλα τα τραγούδια επαναστατικά. Μπορεί ο καθένας να βρει και παραδοσιακά ρον 'ν' ρολ τραγούδια, του στυλ «αγόρι γνωρίζει κορίτσι, κορίτσι παρατάει αγόρι». Στην πραγματικότητα, στο πρώτο πανκ σινγκλ βρετανικού συγκροτήματος, στο «New Rose» των Damned, που κυκλοφόρησε στις 22 Οκτωβρίου του 1976, ο Dave Vanian τραγουδά: «I got a new rose /I got her good /… /I never thought this could happen to me». Ωστόσο, θεωρούνταν πως το να τραγουδάς για την αγάπη ανήκε στην ποπ, κάτι που ανήκει στην ιδιωτική σφαίρα, ενώ, στην αντίπερα όχθη, το πανκ «ήταν δημόσιο και εξωστρεφές», όπως γράφει ο Savage. Ακόμη κι αν, κάποιες φορές, οι στίχοι αναφέρονταν σ' αυτό το ιδιωτικό, προσωπικό πράγμα που ονομάζεται αγάπη, τραγουδιόνταν με οργισμένο τρόπο. Δεν ήταν απλά και μόνο οι στίχοι που είχαν σημασία, δεδομένου ότι από μόνο του το «ολοκαίνουριο μπητ» ήταν ανατρεπτικό κι υπονόμευε το Νόμο. Αυτό το «επαναστατικό ροκ» εξέφρασε την ελευθερία και τη ραγδαία ένταση των καιρών.

«Αυτή είναι μια χορδή, αυτή μια άλλη, να και η τρίτη. Τώρα φτιάξε μια μπάντα», προέτρεπε το αγγλικό φανζίν *Sideburns* το Δεκέμβριο του 1976. Και το Μάη του 1977, το *Melody* Maker περιέγραφε το πανκ ως τον ήχο των λιγότερο καταρτισμένων μουσικά μα πιο επαναστατικών συγκροτημάτων, σε σχέση με την αναδυόμενη New Wave σκηνή. Η ισότητα στη DIY, πανκ στάση επικράτησε ραγδαία: ο οποιοσδήποτε- «ακόμη κι εγώ», λέει ο Sally Flesh, ο οποίος παραδέχεται περήφανα ότι ποτέ δεν έμαθε να παίζει κιθάρα, παρά τη σκληρή προσπάθεια του Floyd Superstar, κιθαρίστα των Pin Ups, να τον διδάξει- μπορούσε να παίξει πανκ, αρκεί να θυμόταν τους βασικούς «κανόνες»: σύντομα, γρήγορα, αιχμηρά τραγούδια με απογυμνωμένη ενορχήστρωση, φωνακλάδικα και σκληρά φωνητικά, υπερενισχυόμενες και σε εκνευριστικό βαθμό παραμορφωμένες κιθάρες, τον επαναλαμβανόμενος ρυθμός ενός άκαμπτου μπάσου και αμείλικτα, ξερά ντραμς. Όσο μπορούσες να έχεις κατά νου μια ένταση ακατέργαστη, επιθετική, ωμή, τίποτα δεν θα πήγαινε στραβά.

Ο επιθετικός ήχος κι η ανάλογη αισθητική του πανκ αποτέλεσε μια μουσική επανάσταση, που πάλεψε ενάντια και στη μουσική βιομηχανία αλλά και στα αποκρουστικά, αξιολύπητα μεγάλα συγκροτήματα που δεν είχαν τίποτα πια να προσφέρουν. Υπήρξε μια αιχμηρή χειρονομία ενάντια στο παλιό, όπως εκφραζόταν απ' το πομπώδες και μεγαλόσχημο progressive rock, τη μετριότητα των ποπ τραγουδιών και την ασημαντότητα της ντίσκο: «Κανένας Έλβις, ούτε Μπητλς ή Ρόλινγκ Στόουνς στο 1977» (The Clash, «1977»). Ο Johnny Rotten αποκάλυψε σε μια συνέντευξη γιατί έφτιαχναν κι έπαιζαν σε μπάντες: «Είναι επειδή *βαριόμαστε* με όλα αυτά τα σκατά του παρελθόντος. Όπως κάθε αξιοπρεπές ανθρώπινο ον θα έπρεπε να κάνει.»

Ωστόσο, πολλές πανκ μπάντες διατήρησαν το νόμο του ροκ 'ν' ρολ: 4/4 χρονικά και verse-chorus φόρμα. Ακόμη, δεν θα έπρεπε να ξεχνάμε πως το πανκ δεν δημιουργήθηκε εκ του μηδενός. Ο Sally Flesh υπογραμμίζει ως προγόνους του τους Velvet Underground, The Sonics, The Kingsmen, MC5, The Stooges, Suicide, The Dictators, The Saints, The Who, και φυσικά

το David Bowie. Κι απ' την άλλη υπάρχει κι η άποψη του Pete Shelley, ο οποίος ισχυρίζεται ότι το πανκ προέκυψε από μπάντες που προσπαθούσαν να παίξουν πολύ δυνατά, αλλά έπαιζαν άσχημα. «Αυτό ήταν, γρήγορα ριφ και στην κορυφή τα φωνητικά», λέει.

Και μην λησμονείτε πως πρέπει να κάνετε τα πάντα –δίσκους, φανζίν, συναυλίες, κλαμπ, φυλλάδια κτλ.- μόνοι σας –το πανκ υπήρξε μια μορφή ίντερνετ πολύ πριν ακούσει ο οποιοσδήποτε γι' αυτό. Και ήταν και μια εξέγερση της εικόνας. Υπάρχουν χιλιάδες επί χιλιάδων από εικόνες παραστατικές της ενέργειας, της οργής, του θυμού και του φλεγόμενου πανκ ύφους. Τα καταστασιακά «κόψε και κόλλα» σχέδια του Jamie Reid επηρέασαν σε μεγάλο βαθμό την εφήμερη εικόνα και αισθητική του πανκ. Τα γραφιστικά του σχέδια –τα οποία φτιάχνονταν με ό,τι διέθετε εκείνη τη στιγμή, όπως ανακαλεί στη μνήμη του, «Xerox και φθηνές εκτυπώσεις, σκισίματα και γράμματα από τίτλους εφημερίδων»- στάθηκαν ιδεατά σύμβολα και εικόνες για τους Sex Pistols: μια αφίσα με μια σκισμένη και προσεκτικά καρφιτσωμένη σημαία του Ηνωμένου Βασιλείου, με τις κατάλληλες μετατροπές χρησιμοποιείται για το σινγκλ «God Save the Queen» ή το *Never Mind the Bollocks*.

Filth & Fury

I am an antichrist
I am an anarchist
Don't know what I want
But I know how to get it
I wanna destroy passerby.
(Sex Pistols, "Anarchy in
the UK")

Οι Sex Pistols, των οποίων η πρώτη συναυλία πραγματοποιήθηκε στις 6 Νοεμβρίου του 1975, στη σχολή Καλών Τεχνών του St. Martin, ήταν εκεί για να προκαλέσουν οργή και σοκ. Αρνήθηκαν κάθε πολιτικό πλαίσιο για τα τραγούδια τους, ή, όπως ο τραγουδιστής τους, Johnny Rotten, έφτυνε τα λόγια «σαν να βρίσκονταν τα δόντια του μπηγμένα στο έδαφος», όπως το περιγράφει ο Greil Marcus, μέσα από το αποπνικτικό, κιθαριστικό wall of sound τους Steve Jones: «I get pissed, destroy!» (Sex Pistols, «Anarchy in the UK»). Μια φορά ο Johnny Rotten προκάλεσε το κοινό: «Στοιχηματίζω ότι δεν μας μισείτε όσο σας μισούμε εμείς!» Άλλωστε, σύμφωνα με τα λόγια του Steve Jones, δεν επρόκειτο τόσο για μουσική όσο για την πρόκληση χάους. Ακόμη, «Τα τραγούδια μας είναι ιδέες. Απλώς περάστε μια νύχτα στο Λονδίνο και θα τσαντιστείτε με το παραδοσιακό, το παλιό. Είστε αναγκασμένοι να αντλήσετε ιδέες απ' αυτό το γεγονός», παραδέχτηκε ο Johnny Rotten σε μια συνέντευξη, στις 11 Δεκεμβρίου του 1976. Ο John Savage έπλευσε μαζί με τους Sex Pistols στη συναυλία που έδωσαν στον Τάμεση για το Ιωβηλαίο της Βασίλισσας Ελισάβετ, μια συναυλία στην οποία οι Pistols έπαιξαν κυριολεκτικά «για τις ζωές τους» κι ο Johnny Rotten μετάγγισε όλη την περιφρόνηση και το θυμό του σ' ένα «καζάνι της οργής». «Ο Rotten δεν ενδιαφέρεται για το αν θα χάσει την ανατροφοδότηση απ' το κοινό, κι η μπάντα χτυπά την πόρτα της «Αναρχίας», ένα σύνθημα ακριβώς δεξιά του Κοινοβουλίου. Μια μεγάλη στιγμή. Είναι σαν να τους ελευθέρωσαν απ' τα κλουβιά τους –η απογοήτευση επειδή δεν μπορούσαν να παίξουν οδήγησε σ' ένα ξέσπασμα τρομερής ενέργειας κι επιθετικότητας.» Η αστυνομία διέκοψε τη συναυλία: «'Καμία διασκέδαση' ούρλιαξε καθώς τα αστυνομικά πλοιάρια πλησίαζαν για να τους καταστείλουν, κι αυτή είναι μία απ' τις σπουδαιότερες ροκ 'ν' ρολ στιγμές όλων των εποχών.»

Η διαβόητη περιοδεία «Anarchy in UK» του 1976, στην οποία συμμετείχαν οι Sex Pistols, οι Clash, οι Damned, οι Heartbreakers και οι Buzzcocks, ήταν φτιαγμένη από θόρυβο, χάος, σύγκρουση, αντιπαράθεση –και πολλές ακυρώσεις. «Ήταν η εποχή της μεγάλης άνθισης», λέει ο Joe Strummer. Το 1979, ο Dick Hebdige, ο οποίος είδε το πανκ σαν μια οπτική απάντηση στην κοινωνικοοικονομική κρίση των 70's, έγραψε: «Ενδεδυμένοι το χάος, παρήγαγαν Θόρυβο στην ενορχηστρωμένη νηνεμία της καθημερινής Κρίσης».

Οι τρις θεμελιώδεις αρχές της πανκ στάσης, όπως συνοψίστηκαν απ' τους Sex Pistols, ήταν «κανένα μέλλον», «καμιά διασκέδαση» και «καθόλου συναισθήματα». Το πανκ αντιπάλεψε τις κυρίαρχες «μπουρζουάδικες» αξίες και οι «αστέρες» του πανκ κατέκτησαν τη θέση τους στην πανκ σκηνή, όπως έγραψε το 1967 ο Barry Sugarman, «χωρίς πολλά χρόνια μελέτης, δουλειάς και θυσιών». Είναι σωστό αυτό, Barry: «I don't work /… /I'm a lazy sod» (Sex Pistols, «Seventeen»). Ο Marcus ισχυρίζεται ότι το «Pretty Vacant» των Sex Pistols διακήρυττε το δικαίωμα αποχής από την εργασία και τις αξίες που τη συνοδεύουν: «την επιμονή, τη φιλοδοξία, την ευσέβεια, τη λιτότητα, την ειλικρίνεια και την ελπίδα, το παρελθόν στο οποίο ο Θεός εφηύρε την εργασία, το μέλλον που με την εργασία υποτίθεται ότι χτίζεις».

There's no point in asking, you'll
get no reply
Oh just remember I don't decide
I got no reason it's all too much
You'll always find us out to lunch
Oh we're so pretty
Oh so pretty
we're vacant.
(Sex Pistols, "Pretty Vacant")

Όλο αυτό ήταν κατακριτέο απ' τη

σκοπιά του Δικαίου, που σκόπευε στο να μειώσει τον καθένα στην κατάσταση ενός απλού (νομικού και ηθικού) αντικειμένου. Οι εκπρόσωποι του νόμου δεν μπορούσαν να αντιληφθούν τι συνέβαινε. Είχαν συνηθίσει στην απόλυτη δύναμη κι εξουσία ,που κατείχαν, να αποκλείουν ή όχι, να χαράσσουν τα όρια μεταξύ αυτών που επιτρέπεται κι αυτών που δεν επιτρέπεται να ακουστούν, να πωληθούν, να ιδωθούν και αφοσιώνονταν στο να διανέμουν κομμάτια, ρόλους, θέσεις εντός της κοινωνικής πραγματικότητας. Όταν το πανκ αμφισβήτησε, για να χρησιμοποιήσω τον όρο του Ζακ Ρανσιέρ, την καθεστηκυία διανομή της κανονικότητας, το καθεστώς τα έχασε. Ήταν σαν να αναδύθηκε απ' τους συλλογικούς εφιάλτες του Νόμου αυτή η αναρχική διαδικασία θυμωμένης αντίστασης και διαφωνίας, που συνιστούσε ένα ηχητικό και οπτικό σοκ, προκλητικό για τη λογική και την αντίληψη. Εξαιτίας αυτού, το καθεστώς τρομοκρατήθηκε απ' αυτή την κοινωνική απειλή που επιβουλευόταν βίαια το νόμο και την τάξη. Έτσι, ο φοβισμένος Νόμος επιχείρησε να αποκλείσει το πανκ ως μια άνευ σημασία, βίαιη φασαρία. Ο βουλευτής των Εργατικών, Marcus Lipton, σ' ένα αλαζονικό παραλήρημα κόμπαζε πως, αν η ποπ μουσική χρησιμοποιούνταν για να καταστρέψει τους καθιερωμένους θεσμούς, «τότε θα πρέπει να καταστραφεί πρώτα αυτή η ίδια». Τα ΜΜΕ αποκάλεσαν τους Sex Pistols πρωτεργάτες μια νοσηρής και κακόβουλης συνομωσίας κατά του αγγλικού τρόπου ζωής. Οι Sunday Times προέτρεπαν: «Τιμωρήστε τους πάνκηδες». Ακόμη, όπως υπογράμμιζε η Daily Mirror στις 2 Δεκεμβρίου του 1976, το πανκ ήταν «βρωμιά και μανία».

Οι σεβαστοί, καθημερινοί άνθρωποι εισάκουσαν αυτό το κάλεσμα του Νόμου και θεώρησαν το πανκ μια προσωπική επίθεση εναντίον αυτών και των αξιών τους. Ένας Άγγλος οδηγός φορτηγού διηγείται πως, καθώς παρακολουθούσε, με τον οχτάχρονο γιο του, στο τηλεοπτικό σόου του Bill Grundy τους Sex Pistols να βρίζουν, ενώ τους έπαιρναν συνέντευξη, οργίστηκε τόσο πολύ που κλώτσησε την οθόνη της τηλεόρασης: «Ανατινάχτηκε και εκσφενδονίστηκα πίσω. Όμως ήμουν τόσο θυμωμένος κι αηδιασμένος μ' αυτή τη χυδαιότητα που την κλώτσησα.» Είναι αστείο το πώς όλοι αυτοί οι αξιοπρεπείς πατεράδες αποκάλυψαν, με τις αντιδράσεις τους, την έλλειψη ανεκτικότητας και το φόβο τους μπροστά στο διαφορετικό. Στους δρόμους και τις παμπ, εάν και εφόσον του επιτρεπόταν να σερβιριστούν, οι πάνκηδες εισέπρατταν μια επιθετική προσοχή, που μερικές φορές οδηγούσε και σε σωματική βία εναντίον τους.

Όταν, στα τέλη του Ιανουαρίου του 1978, οι Σεξ Πίστολς επρόκειτο να επισκεφτούν τη Φινλανδία, η σπουδαιότερη φινλανδική εφημερίδα, η *Helsingin Sanomat,* δημοσίευσε ένα άρθρο σχετικά με τους Πίστολς, το οποίο τους περιέγραφε ως επικίνδυνο και περίεργο φαινόμενο κι αναφερόταν στα ποινικά μητρώα των μελών τους.

Συνέντευξη με τον David Lloyd:

Γιάννης Ραουζαίος

Είχα την ευκαιρία, λίγο πριν αναχωρήσω για τη μεγάλη γιορτή του Σινεμά αυτής της περιοχής των Βαλκανίων, δηλαδή το φεστιβάλ κινηματογράφου της Θεσσαλονίκης, να βρεθώ μετά από τρία χρόνια σπάνις στο ανανεωμένο, διεθνές φεστιβάλ κόμικς της παλιάς, καλής Βαβέλ, κοντά στην πλατεία Θεάτρου. Στα πλαίσια αυτής μου της επίσκεψης κι αφού απόλαυσα την έκθεση του δημιουργού του Diabolic αλλά και του David Lloyd, συνδημιουργού μαζί με τον Allan Moore του αντιεξουσιαστικού ύμνου στο χώρο των κόμικς που ακούει στο όνομα V for Vendetta, και δάνεισε το πρόσωπο του V (αναφερόμενο στον εκτελεσθέντα επαναστάτη του 17ου αιώνα Guy Foks, ο οποίος είχε επιχειρήσει αποτυχημένα να ανατινάξει τη βουλή των Λόρδων), σε άπειρες ριζοσπαστικές εικόνες, λινκς και ιστοσελίδες, και φυσικά στους cyber radical ακτιβιστές Anonymous. Συναντηθήκαμε σε έναν από τους χώρους του φεστιβάλ, ένα μικρό δωμάτιο installation με τις εικόνες μιας καταστροφής που πλέον δεν είναι επερχόμενη αλλά ήδη εδώ, μέσα στο συμβολισμό πεταμένων χαρτιών και διάσπαρτων αντικειμένων.

Ο κορυφαίος σχεδιαστής **David Lloyd** ξεκίνησε να εργάζεται στο χώρο των κόμικς στα τέλη της δεκαετίας του '70. Πριν ακριβώς 30 χρόνια, το 1982, μαζί με τον συγγραφέα Alan Moore δημιούργησαν το κόμικ που θα σημάδευε την καριέρα και των δύο, το V for Vendetta. Ο Lloyd έχει σχεδιάσει επίσης επεισόδια για τις σειρές Espers, Hellblazer, War Story, Global Frequency, Hulk, Doctor Who, The Territory, Aliens και James Bond. Εκτός του V for Vendetta, το έργο που αναμφίβολα τον χαρακτηρίζει είναι το Kickback, ένα βαθιά απαισιόδοξο, βίαιο και κλειστοφοβικό νουάρ graphic novel, του οποίου υπογράφει και το σενάριο.

Γιάννης Ραουζαίος: Γεια σου, αγαπητέ μου Ντέηβιντ! Πώς σου φαίνεται το φεστιβάλ κόμικς που εκτίθεται το έργο σου;

David Lloyd: Καλησπέρα! Το βρίσκω πάρα πολύ ενδιαφέρον! Είναι μια προσπάθεια η οποία αξίζει όλη τη δυνατή στήριξη, καθώς γνωρίζω για τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει η χώρα σας.

Γ.Ρ.: Νομίζω πως δεν έχουν μείνει και πολλοί στο δυτικό κόσμο που δεν το γνωρίζουν αυτό! Επιτύχαμε, αν μη τι άλλο, να γίνουμε το επίκεντρο των παγκόσμιων γεγονότων απ' όλες τις απόψεις! (γέλια) Λοιπόν, ήθελα να σταθούμε λίγο στο πώς βλέπεις όλη αυτή την κατάσταση.

D.L.: Νομίζω πως είναι ένας τρόπος των ισχυρών να μοιράσουν ξανά την τράπουλα, αφήνοντας όμως τους αδύναμους να βγάλουν το φίδι από την τρύπα!

Γ.Ρ.: Στο V for Vendetta φαίνεται να συμμερίζεστε με τον Άλαν Μουρ μια ριζοσπασατική θέαση πάνω στη δυστοπική θεώρηση ενός επερχόμενου ολοκληρωτισμού. Ο κεντρικός χαρακτήρας επιτίθεται και είναι αποφασισμένος να μην επιτρέψει στον εαυτό του να περιμένει άλλο μπροστά στην αυξανόμενη παρουσία του φασισμού και της ολοκληρωτικής επιτήρησης...

D.L.: Δεν θα με χαρακτήριζα οπαδό της παρουσίας κάποιου είδους δυστοπίας. Ήμουν ούτως ή άλλως πάρα πολύ επηρεασμένος από τη λογοτεχνία της επιστημονικής φαντασίας και του νουάρ, αλλά και από σειρές της δεκαετίας του '60 όπως το The Prisoner...

Γ.Ρ.: I am not a number, i am a free man!

D.L.: Ακριβώς! Χωρίς αυτή τη σειρά και το κεντρικό της μήνυμα ενάντια σε κάθε μορφή φασισμού και ολοκληρωτικής εξουσίας, το V for Vendetta δεν θα είχε πραγματοποιηθεί ποτέ! Το συγκεκριμένο κόμικ ήταν μια ισχυρή τοποθέτηση και από τους δυο μας, τόσο εμένα όσο και τον Άλαν, πάνω σε αυτό που βλέπαμε στην αρχή της δεκαετίας του '80 ως τη στροφή προς τα δεξιά και την άνοδο μιας μαχητικής κι επιθετικής νεοσυντηρητικής δύναμης που μέσα από τη Θάτσερ και το Ρήγκαν, αλλά κυρίως την πρώτη, έθετε τα θεμέλια για μια ολοκληρωτική θέσμιση, που στηριγμένη στη νεοφιλελεύθερη οικονομία, θα καταστρατηγούσε κάθε πολιτικό κι εργασιακό δικαίωμα. Δίπλα σε αυτό βλέπαμε και στο Η.Βασίλειο την άνοδο των νεοναζί, καλυμμένων κάτω από το πρόσωπο ενός ακραίου εθνικισμού, όπως ήταν το National Front και British Movement...

Γ.Ρ.: Κι όπως είναι κι εδώ σε μας, στην Ελλάδα, η Χρυσή Αυγή τώρα!

D.L.: Ακριβώς. Μόνο τα κράτη και η αναφορά στο κάθε ξεχωριστό έθνος αλλάζει! Η φρασεολογία είναι η ίδια ακριβώς! Χρήζει και ψυχολογικής μελέτης! Ήθελα πάντως να συνεχίσω για το πώς, μέσα σε αυτή την ατμόσφαιρα, επιλέξαμε να παρουσιάσουμε την αφήγηση του κόμικ σε ένα μελλοντικό φασιστικό καθεστώς, που έχει εκμεταλλευθεί την πολιτικής αστάθεια, για να επικρατήσει στη Βρετανία.

Γ.Ρ.: Θα χαρακτήριζες τον εαυτό

σου αναρχικό;

D.L.: Όχι. Προσωπικά πιστεύω πως τα αναρχικά ιδεώδη είναι ουτοπικά και πως οι άνθρωποι είναι εθισμένοι, χιλιάδες χρόνια τώρα, να ακολουθούν τους ηγέτες τους σαν πρόβατα, ακόμα κι αν πολλές φορές δεν τους συμπαθούν καν! Η ανθρωπότητα σαν είδος έχει ένα μεγάλο ποσοστό πνευματικής τεμπελιάς στον ψυχισμό της και στη συνείδησή της. Συνειδητά και ασυνείδητα αναζητά προστάτες και ταγούς. Κοίταξε τι συνέβη αρχικά. Οι ανθρώπινες κοινότητες ήταν οργανωμένες με άξονα την αλληλοβοήθεια, αλλά κάποια στιγμή εμφανίστηκαν η συγκέντρωση της εξουσίας στα χέρια των αρχηγών...

Γ.Ρ.: Αρχικά, η εξουσία φαίνεται να ένωσε το θρησκευτικό και το πολιτικό στοιχείο στην εικόνα του ιερέα και του σαμάνου...

D.L.: Ισχύει! Έκτοτε τα πράγματα έχουν γίνει χειρότερα, με την έννοια ότι έχουμε εγκλωβιστεί μέσα σε ένα ολοκληρωτικό σύστημα οικονομικής και πολιτικής κυριαρχίας κι εν κρυπτώ παίζοντας μέσα στο πίσω κομμάτι του εγκεφάλου μας, η ιδέα που κυριαρχεί είναι πως όλες οι προσπάθειες για κάτι λειτουργικό βρίσκονται πλέον μέσα σε αυτό και ποτέ έξω! Μόνο μια γενικευμένη καταστροφή ή μια πολιτιστική κι εκπαιδευτική επανάσταση θα μπορούσε να αλλάξει αυτή την πορεία, πράγμα που είναι θλιβερό για το είδος μας, καθώς όλα ως τώρα αυτή τη δεκαετία συντείνουν προς τη δεύτερη α-πιθανότητα κι όχι την πρώτη!

Γ.Ρ.: Η τοποθέτησή σου μου θυμίζει την τοποθέτηση του Μπίφο, εμβληματικής μορφής των κινημάτων, και την πεσιμιστική ματιά του σε μια παρουσίαση που είχε κάνει πριν λίγα χρόνια στην Αμερική...

D.L.: Φοβάμαι ότι έτσι είναι τα πράγματα! Βέβαια, από την άλλη πλευρά, ο Άλαν ήταν και είναι αναρχικός και πιστεύει στη δυνατότητα τα πράγματα να πάνε προς τα εκεί. Να είναι η αναρχία η καταστρεπτική, πολιτικοκοινωνική δύναμη, που θα επιτρέψει στον πολιτισμό μας ένα άλμα προς ένα ουμανιστικό και αρμονικό με τη φύση παρόν και μέλλον. Το κόμικ του είχε φανεί σαν ένας έξοχος αισθητικά τρόπος, για να προπαγανδίσει το αντιεξουσιαστικό και το αναρχικό πρόταγμα στον πληθυσμό!

Γ.Ρ.: Νομίζω πως το πέτυχε σε μεγάλο βαθμό! Και το κόμικ και η ταινία. Ακόμα και οι Anonymous από κει πήραν το σύμβολό τους, το μασκοφορεμένο V. Για μένα εκφράζει μια υπερπροσωπική περσόνα εξέγερσης. Ένα βαθύτερο συλλο-

γικό εαυτό ελευθερίας και άρνησης της εξουσίας, που προβάλλεται ταυτόχρονα σε κάθε πρόσωπο που αποφασίζει να φορέσει τη μάσκα και να ενωθεί με την επανάσταση. Μου θυμίζει κάπως και τη λογική των Ζαπατίστας και του Μάρκος...

D.L.: Οι παραλληλισμοί είναι προφανείς, και το περιγράφει πάρα πολύ καλά. Ο V δεν είναι ένας αλλά μία συλλογική έκφραση αντίστασης. Ένα ιδεώδες ελευθερίας που εμπεριέχει δυνάμει καθέναν που τολμά να εναγκαλιστεί με αυτό!

Γ.Ρ.: Πώς νιώθεις για τον Άλαν Μουρ; Συναντιόσαστε πλέον;

D.L.: Είναι μια εκπληκτική περσόνα που του αρέσει να προβάλλει πολλές πλευρές που δεν μοιάζουν να συντίθενται, αλλά σε αυτόν η σύνθεση επιτυγχάνεται. Του αρέσει να ασχολείται με την τέχνη, έχει τις πολιτικές του θέσεις και ταυτόχρονα ασχολείται με τον εσωτερισμό και δεκάδες χιλιάδες τέτοια πράγματα! Είναι ένας Homo Universalis. Πάντως αυτόν τον καιρό δεν βρισκόμαστε συχνά. Αυτός προτιμά να αποφεύγει την πολυκοσμία, καθώς είναι σούπερ σταρ, και οι πράξεις λατρείας του πλήθους τον κουράζουν και σαν χαρακτήρας με όλα όσα ασχολείται, πίστεψέ με, είναι ένας πολύ εσωτερικός άνθρωπος. Νομίζω πως η συνάντησή μας ήταν μια ευτυχής συγκυρία, στην οποία ο καθένα προσέφερε το καλύτερο στον άλλον και τον εαυτό του! Μια από τις κρυμμένες στιγμές που το σύμπαν μοιάζει να συνωμοτεί! Θα του άρεσε να το άκουγε αυτό!

Γ.Ρ.: Πώς είδατε, μετά από το V-for Vendetta, τη δημιουργία από εσάς ενός τόσο σκοτεινού και, κατά τη γνώμη μου, βαθιά πεσιμιστικού πάνω στην ανθρώπινη φύση έργου όπως είναι το Kick Back;

D.L.: Έχετε δίκιο για το σκοτεινό του χαρακτήρα. Σε αυτό το κομικ ο κεντρικός χαρακτήρας βρίσκεται σε έναν κόσμο όπου η διαφθορά αλλά και η ισχύς κάποιων δυνάμεων κοινωνικών έχει ξεφύγει από κάθε έννοια ισορροπίας, και αυτός νοιώθει πως κάτι έχει να κάνει σε σχέση με αυτό. Θυμίζει με μια έννοια τους χαρακτήρες του V, αλλά υπάρχουν και διαφοροποιήσεις, στον βαθμό που εδώ δεν έχουμε κάποιου τέτοιου μεγέθους φασιστική ολοκλήρωση αλλά ένα κύμα διαφθοράς που αγκαλιάζει και κυριαρχεί σε κάθε κομμάτι της εικόνας ζωής του κόμικς. Έχουμε διεφθαρμένους αστυνομικούς και έχουμε και έναν χαρακτήρα κυρίως που μέσα από τη δική του ατομική δράση θα επιδιώξει να αλλάξει τα πράγματα και τις καταστάσεις. Με ενδιαφέρει πάρα πολύ το θέμα της διαφθοράς και πάντα ήθελα να κάνω και ένα κόμικς, με κεντρικό χαρακτήρα ένα διεφθαρμένο χειρουργό, ή ένα διεφθαρμένο λογιστή. Νομίζω πως η διαφθορά είναι διάχυτη στο κοινωνικό και οικονομικό μοντέλο που έχουμε δημιουργήσει. Κάπως πρέπει να σταματήσει αυτό, και σου μίλησα προηγουμένως για την ανθρώπινη τεμπελιά που καταλήγει να αφήνει τον κόσμο ετεροκαθοριζόμενο και να ακολουθεί διεφθαρμένους ηγέτες. Λίγοι είναι αυτοί που και στο κόμικς και στην υπόλοιπη πραγματικότητα μπορούν να πάρουν στα χέρια τους τις ζωές τους και να καταφέρουν, όχι μόνον να αλλάξουν τα πράγματα που δραστηριοποιούνται, αλλά και να εμπνεύσουν τους άλλους "μπριζώνοντας" τους για να βγουν από τον λήθαργο! Βλέπεις ακόμα και εγκληματικές ρατσιστικές οργανώσεις όπως η Χρυσή Αυγή στην Ελλάδα ή τα διάφορα ακροδεξιά μορφώματα στην Βρετανία. Πάντοτε πατούν στη διαφθορά, για να απλώσουν στη συνείδηση του πληθυσμού το δηλητήριο τους. Βέβαια, σε αυτό το τελευταίο θεωρώ πως είμαστε κάπως πιο τυχεροί στη Βρετανία, σε σχέση με τα έντονα πάθη που τόσο εύκολα κατά καιρούς έχουν αναμοχλευτεί αλλού, καθώς στο πέρασμα του χρόνου, μπορεί η επιτήρηση και η κανονικοποίηση να έχουν επιβληθεί παντού στην Βρετανία, αλλά τουλάχιστον μέσα στην κουλτούρα του μέσου πολίτη υπάρχει αυτή η τάση για ψυχραιμία και μετριοπάθεια, όταν τα πράγματα ξεφεύγουν από κάθε έλεγχο. Έτσι είναι τουλάχιστον δύσκολο σε εμάς να στραφούμε, παρά την επιμέρους διαφθορά ή τα κατά καιρούς ξεσπάσματα των άκρων, σε κάποιου είδους απόλυτο ολοκληρωτισμό. Ελπίζω να έχω δίκιο.

Γ.Ρ.: Εσύ έχεις αναλάβει και άλλες πρωτοβουλίες σε αυτό τον τομέα της αφύπνισης εκτός από την παραγωγή κόμικς, με "νόημα";

D.L.: Πιστεύω πως ναι. Όπως έχεις καταλάβει πιστεύω, αν πιστεύω σε κάτι, στη δύναμη της κουλτούρας και στη διάχυση της. Έτσι ανάμεσα στα άλλα, τώρα έχουμε αναλάβει, και το τρέχω σε πλήρη βάση, ένα e-magazine, το οποίο λέγεται Acesweekly...

Γ.Ρ.: Ήθελα να σε ρωτήσω για αυτό το κόνσεπτ...

D.L.:.Είναι λοιπόν ένα εβδομαδιαίο online περιοδικό το οποίο ενημερώνεται συνεχώς με δουλειές αποκλειστικά της αφρόκρεμας των κόμικς, δημιουργών παλαιών και νέων και γι' αυτό έχει και το όνομα Άσοι! Για να τονίσει αυτή την ποιότητα. Αυτό είναι τελείως ψηφιακό και αφορά μόνο i-phones, lap tops, tablets etc. Το παρόν αλλά και το μέλλον βρίσκεται στην διάδοση της πληροφορίας, της τέχνης και των ιδεών ψηφιακά. Έτσι, εδώ το ακόμα πιο ενδιαφέρον στοιχείο είναι πως ΌΛΑ τα χρήματα πάνε απευθείας στους δημιουργούς χωρίς κάποιου είδους διανομείς και διάμεσους! Έτσι έχουμε μια ψηφιακά αυτοργανωμένη κολλεκτίβα, συνεργασία, δίκτυο, που και εξασφαλίζει προβο-

λή στους δημιουργούς, αλλά και τον πλήρη έλεγχο της δουλειάς και των εσόδων τους!

Γ.Ρ.: Κάτι σαν τις ανεξάρτητες εταιρείες στην αντικουλτούρα των 60΄ς στην Αμερική και τις Πάνκ και Πόστ Πάνκ μικρές εταιρείες σε όλο τον κόσμο, μόνο που τώρα το διαδίκτυο πολλαπλασιάζει τις δυνατότητες!...(Του δίνω και ένα φυλλάδιο για τη διεθνή διαδικτυακή συνάντηση ποιητών, μουσικών και videoartists, που παράλληλα και γύρω από συγκεκριμένο πολιτικό πρόταγμα αλληλεγγύης οργανώνει η κολλεκτίβα του Κενού Δικτύου αυτές τις ημέρες στο Ε.Μ.Π, και μοιραζόμαστε κάποιες επιπλέον σκέψεις)...

D.L.: Είναι προφανές πως είναι η ώρα να αφήσουμε στο βαθμό που το θέλουμε και όσοι το θέλουμε, την ανάθεση των ζωών μας σε άλλους, και να πάρουμε με τη φαντασία και την αποφασιστικότητα μας όλες τις πρωτοβουλίες που είναι επιτακτικά πλέον αναγκαίες! Όλες αυτές οι προσπάθειες έχουν μια πεδιακή διάρθρωση και, αν μη τι άλλο, μου μοιάζουν να έχουν και ισχυρή βάση, θέσεις και νοήματα.

D.L.: Αυτό που θα ήθελα να προσθέσω ακόμα είναι πως σε αυτό το online περιοδικό τα πάντα δουλεύονται με τη μορφή ανθολογίας, και σε ασυνέχειες αλλά και αυτούσια, και τα πάντα αλληλοσυνδέονται μέσα από δραστηριότητες στις οποίες επτά ημέρες την εβδομάδα έχω τον κεντρικό ρόλο. Δεν κοιτάμε μόνο να δουλέψουμε με τον αγγλοσαξωνικό κόσμο αλλά και με Γαλλία ή Γερμανία, και ακόμα και με μεταφραστές συνεργαζόμαστε για να βελτιώσουμε το αποτέλεσμα. Έτσι, μπορείς μ' ένα πάτημα κουμπιού να έχεις άμεση πρόσβαση σε αυτό, χωρίς να χρειάζεται να πάς σε ένα μαγαζί κόμικς. Έτσι, ταυτόχρονα και επαγγελματικά μπορείς να απλώσεις τη δουλειά σου με ένα ευρώ την εβδομάδα σε τεράστιες περιοχές και αγορές όπως είναι η Αμερική ή ακόμα και η Βραζιλία ή η Αυστραλία. Συνεχώς δε, βελτιώνουμε τις προδιαγραφές. Ακόμα δεν επιτρέπουμε το "κατέβασμα", γιατί δεν θέλουμε να χαθεί ο πλήρης έλεγχος της δουλειάς μας σε κάποιου είδους πειρατεία, και κακές εκτυπώσεις.

Γ.Ρ.: Έχεις ακούσει για το ψηφιακό χαρτί. Αυτό σε λίγο θα είναι πανταχού παρόν για εγχειρήματα σαν αυτό!

D.L.: Ναι!!! Είναι καταπληκτική εξέλιξη αυτή. Ανοίγει απίστευτους δρόμους!...

Γ.Ρ.: Κλείνοντας, θα ήθελα να σε ρωτήσω τι πιστεύεις για την αγάπη!

D.L.: Μα υπάρχει κάτι πέρα από αυτό που να κινεί τα πράγματα και να αξίζει περισσότερο από οτιδήποτε άλλο να αγωνιστείς για αυτό;

Γ.Ρ.: Σε ευχαριστώ!

Jacques Privert (1900-1977)

Επιμέλεια: Γ. Μπουρλής

Ο Ζακ Πρεβέρ αποτελεί μια από τις πιο σημαντικές ποιητικές φωνές της Γαλλίας του 20ου αιώνα. Ποιήματά του μελοποιήθηκαν, ερμηνεύτηκαν από γνωστούς καλλιτέχνες και αγαπήθηκαν από το διεθνές κοινό, ενώ παράλληλα ο ίδιος είχε ιδιαίτερη συνεισφορά στο χώρο του θεάτρου, κι έγραψε σενάρια και διαλόγους για πολλές ταινίες του γαλλικού κινηματογράφου.

Τη δεκαετία του 1920 εισχώρησε για κάποιο διάστημα στον υπερρεαλιστικό κύκλο του Αντρέ Μπρετόν, και συμμετείχε στα δρώμενα του «Οκτώβρη», θεατρικής ομάδας πολιτικά στρατευμένων συγγραφέων. Ο Πρεβέρ ενεπλάκη στο αναρχικό και εργατικό κίνημα της εποχής του, εκφράζοντας -με την ολομέτωπη επίθεσή του στο εκπαιδευτικό σύστημα, την εκκλησία και τους εξουσιαστικούς θεσμούς γενικότερα- το μεταπολεμικό κλίμα στη Γαλλία. Γράφει γι' αυτόν στα «Τετράμηνα» η Δ. Καποδίστρια: «η ποίησή του διαμορφώνεται από την μποέμικη, άθεη, αντικληρικαλιστική και αναρχική στάση του για τη ζωή, καθώς επίσης και από το πηγαίο χιούμορ, την έντονη ειρωνεία και τον ανθρωπισμό του. Στα ποιήματά του ο Πρεβέρ καταδικάζει τον πόλεμο, την υποκρισία και την εκμετάλλευση, και ταυτόχρονα γίνεται τροβαδούρος του έρωτα συντασσόμενος με απλούς λαϊκούς ανθρώπους».

....

ΠΟΛΕΜΟΣ

Εσείς ξεριζώνετε τα δέντρα,
ανόητοι,
ρημάζετε τα δάση.
Όλα τα νέα δέντρα με κείνο το
παλιό τσεκούρι
τα κόβετε.
Ξεριζώνετε τα δέντρα,
ανόητοι,
ρημάζετε τα δάση.
Μα τα γέρικα δέντρα με τις γέρικες
κείνες ρίζες
και τις παλιωμένες τους μασέλες
τα προστατεύετε.
Και τα κρεμάτε και ταμπέλες:
Δέντρα του Καλού και του Κακού,
Δέντρα της Νίκης,
Δέντρα της Ελευθερίας.
Έρημο το δάσος βρωμά σάπιο
γέρικο ξύλο,
και φεύγουν τα πουλιά.
Κι εσείς στέκεστε εκεί και
τραγουδάτε
κι αρκείστε,
ανόητοι,
σε εμβατήρια και παρελάσεις.

Μετάφραση Γιώργος Μπουρλής

....

Ο ΧΑΜΕΝΟΣ ΚΑΙΡΟΣ

Μπροστά στην πόρτα του εργοστασίου
ο εργάτης απότομα σταμάτησε
ο όμορφος καιρός τον τράβηξε
από το σακάκι
κι όπως γυρνά
και κοιτάζει τον ήλιο
ολοκόκκινο ολοστρόγγυλο
να χαμογελά μέσα στον ουρανό του
από μολύβι
κλείνει το μάτι
με οικειότητα.
Πες μου λοιπόν σύντροφε Ήλιε
δεν το βρίσκεις
πως μάλλον είναι κουταμάρα
να δώσεις μια τέτοια μέρα
σε ένα αφεντικό;

Μετάφραση Κώστας Ριτσώνης

....

ΠΑΤΕΡ ΗΜΩΝ

Πάτερ ημών ο εν τοις ουρανοίς
μείνε κει
κι εμείς θα μείνουμε στη γη
που 'ναι φορές φορές τόσο όμορφη
με τα Μυστήρια της Νέας Υόρκης της
και με τα Μυστήρια των Παρισίων της
αντάξια με τα Μυστήρια της Τριάδας
με το μικρό κανάλι της στην Ουρκ,
με το μεγάλο σινικό της τείχος
τον ποταμό της στο Μορλέ,
με τις μέντες του Καμπρέ
με τον Ειρηνικό της Ωκεανό,
και τις δυο στέρνες του Κεραμεικού
με τα παιδάκια τα καλά
και με τα κωλοπαίδια
μ' όλα τα θαύματα του κόσμου
που 'ναι εδώ,
απλά πάνω στη γη
χαρισμένα σ' όλο τον κόσμο,
σκορπισμένα
μαγεμένα κι αυτά τα ίδια
με την ομορφιά τους
και που δεν τολμούν να τ' ομολογήσουν
όπως κορίτσι όμορφο
που δεν τολμά να δείξει το κορμί του
γυμνό
Με τ' ανυπόφορα κακά του κόσμου
λεγεώνες ολόκληρες
με τους λεγεωνάριους τους,
με τους βασανιστές τους
με τους αφεντάδες τούτου του κόσμου
τους αφεντάδες με τους παπάδες τους,
τους χαφιέδες
και τους καραβανάδες τους
με τις εποχές,
με τα χρόνια
με τα όμορφα κορίτσια
και τους μάπες
με το σαράκι της μιζέριας
που σαπίζει μέσα στ' ατσάλι
των κανονιών.

Μετάφραση Δημήτρης Καλοκύρης

....

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΖΩΗ

Η μητέρα πλέκει, ο γιος πάει στον
πόλεμο
το βρίσκει αυτό πολύ φυσικό η
μητέρα
Κι ο πατέρας; Τι κάνει ο πατέρας;
Αυτός έχει τις επιχειρήσεις του
Η γυναίκα του πλέκει
ο γιος του πηγαίνει στον πόλεμο
αυτός έχει τις επιχειρήσεις του
το βρίσκει αυτό πολύ φυσικό ο
πατέρας
Και ο γιος
και ο γιος, τι βρίσκει ο γιος;
Δε βρίσκει απολύτως τίποτα ο γιος
Ο γιος: η μητέρα του
έχει το πλέξιμό της
ο πατέρας του τις επιχειρήσεις του
κι αυτός έχει τον πόλεμο
Όταν θα τελειώσει ο πόλεμος
θα μπει στις επιχειρήσεις
με τον πατέρα του
Ο πόλεμος συνεχίζεται
η μητέρα συνεχίζει να πλέκει
ο πατέρας συνεχίζει με τις
επιχειρήσεις του
ο γιος σκοτώνεται
Αυτός δεν συνεχίζει τίποτα
Ο πατέρας και η μητέρα
επισκέπτονται το νεκροταφείο
το βρίσκουν αυτό πολύ φυσικό
Η ζωή συνεχίζεται
Μια ζωή από πλέξιμο, πόλεμο,
επιχειρήσεις
επιχειρήσεις, πόλεμο, πλέξιμο,
πόλεμο
επιχειρήσεις, επιχειρήσεις,
επιχειρήσεις
Η ζωή με το νεκροταφείο.

Μετάφραση Γιώργος Μπουρλής

....

Στο αφιέρωμα για τον Kenneth Rexroth δεν αναφέρθηκε ότι τα ποιήματα «Γωνία Στέητ…» και «Βενζίνη η νοβοκαΐνη» μετέφρασε ο Γιάννης Λειβαδάς, ενώ τα «Προκατάληψη» και «Τα οφέλη της μάθησης» ο Γιώργος Μπουρλής.

Εταιρία Διαπολιτισμικών Σπουδών

Λαμάχου 3, 2ος όροφος (Πλάκα)

Συντονισμός: ΦΩΤΗΣ ΤΕΡΖΑΚΗΣ

Φώτης Τερζάκης

Ιστορία της νεότερης φιλοσοφίας
(20 συναντήσεις)

Αισθητική θεωρία (25 συναντήσεις)

Κώστας Λιβιεράτος

Εισαγωγικό σεμινάριο στις πολιτισμικές σπουδές
(30 συναντήσεις)

Νίκος Προγούλης

Εισαγωγή στην πολιτική οικονομία
(12 συναντήσεις)

Γιώργος Κλώνος

Σεμινάριο ανατολικής σκέψης
(Βουδισμός - Ταοϊσμός)
(12 συναντήσεις)

Νίκος Σαββάτης

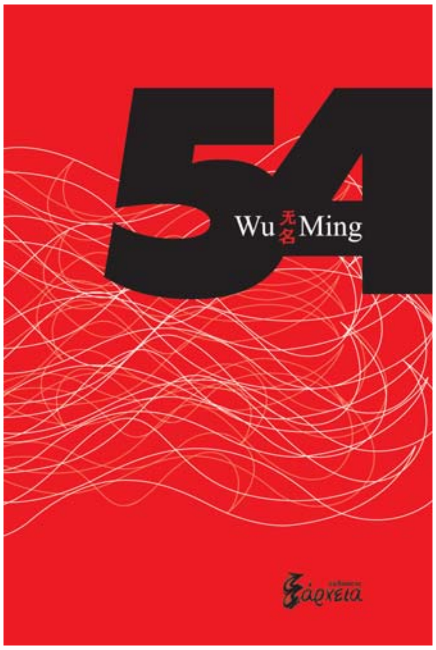
Η κατάσταση του κινηματογράφου
(20 συναντήσεις)

Δημοσθένης Κερασίδης

Εργαστήριο επιμέλειας-γραφής
(12 συναντήσεις)

Ανοιχτές διαλέξεις * Κινηματογραφική λέσχη

210.3613855,
transcultural@otenet.gr
ediasp.blogspot.com

Σωτήριο έτος 1954. Η ιστορία εκτυλίσσεται μέσα στον Ψυχρό Πόλεμο. Πολιτικοί ηγέτες, κατάσκοποι, αστέρες του σινεμά κι έμποροι ναρκωτικών. Τίτο, Κάρι Γκράντ, Λάκι Λου-τσιάνο, μα πάνω απ' όλους ο νεαρός Ρομπεσπιέρε. Από τους συγγραφείς του Εκκλη-σιαστή, του Αλτάι και του Manituana, ένα φιλόδοξο Opus Magnum κατασκοπίας, αισ-θημάτων και ανατροπών. Εξελίσσεται σε μυθιστόρημα-σύμβολο του «Νέου Ιταλικού Έ-πους».

Δεν είναι μεταπολεμική η περί-οδος· είναι απλώς ένας ακόμη πόλεμος. Και είναι ένας κό-σμος που γεννιέται τώρα. Πίσω από το διαχωρισμό ανατολικού και δυτικού μπλοκ, ιδεο-λογίες και όρια θρυμματίζονται· λαθρε-μπόριο και ναρκωτικά δεν γνω-ρίζουν σύνορα. Από την Ιταλία στη Μόσχα και το Χόλιγουντ, μέσα σε αίθουσες χορού και αγώνες πυγμαχίας, εκπατρι-σμένοι φυγάδες κι ένα πλήθος πρωταγωνιστών παρασύρεται σε άγνωστες ατρα-πούς. Νέοι αιρετικοί, πρώην αντάρτες, έμποροι ναρκωτικών, μυστικές υπηρεσίες, γιοι σε αναζήτηση πατεράδων, μετακινούνται και περνούν ξυστά, σαν άβουλα πιόνια ενός μεγά-λου σχεδίου. Κι ανάμεσα τους ο Κάρι Γκράντ: ο ηθοποιός που έλειψε δύο χρόνια από τη μεγάλη οθόνη, ο καταξιωμένος αστέρας με την ταπεινή καταγωγή, του οποίου η κομψό-τητα έγινε το μέτρο σύγκρισης της προσωπικής αξιοπρέπειας, σερφάρει στην κορυφή ενός κύματος που σα-ρώνει τα πάντα.
Πάνω στα κύματα επιπλέει μια μυστηριώδης τηλεόραση, σύμ-βολο της τεχνολογικής εξέ-λιξης που θα λάμψει στο μέλλον...

«Μη με ρωτάτε πώς κατάφερε η συμμορία Wu Ming να πετύ-χει ένα τέτοιο χτύπημα. Ξέ-ρω μόνο ότι το μείγμα της ασυνή-θιστης σάτιρας και της επιθετι-κής παρωδίας είναι εκρη-κτικό, όπως ένα μπουκάλι σαμπάνιας prosecco.»

The Independent

«Η πλοκή είναι ένα θαυμαστό εγχείρημα μυθοπλασίας που κινείται αδιάκοπα μεταξύ Μπο-λόνιας, Νάπολης, Καλιφόρνια, Μόσχας, Ντουμπρόβνικ και Μασσαλίας.»

The Times

Η έκδοση περιλαμβάνει συνέ-ντευξη των συγγραφέων στο επίμετρο.